

T.C. BAŞBAKANLIK GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

**GÜNEYDOĞU
ANADOLU
PROJESİ
BÖLGE
KALKINMA
PLANI**

**UYGULAMA
PROGRAMI**

C İ L T 3

**A N K A R A
2 0 0 2**

“*GAP Bölge Kalkınma Planı*” çalışması, Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın ortak sürdürülebilir insani gelişme yaklaşımıyla imzalanan ve 18 Mart 1997 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak işlerlik kazanmış olan “GAP Bölgesi’nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Farklılıkların Giderilmesi” başlıklı Program kapsamında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın finansal katkılarıyla yürütülmüştür.

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

VİZYON

KÜRESEL DÜŞÜNCE VE
YEREL KOŞULLAR
IŞIĞINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR İNSANI
KALKINMA

MİSYON

ÇEVRE VE İNSAN
ODAKLI DEĞER YARATMA

ÖNSÖZ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, dönemin ekonomik ve kültürel zenginliğinin ve canlılığının merkezi olarak tarihsel önemi olan bir coğrafyadır. Zamanla ticaret yollarının değişmesi, tarımdaki teknolojik gelişmeler ve yaşanan kültürel dönüşümler nedeniyle Bölge eski zenginlik ve önemini yitirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin gerçekleştirdiği en büyük ve önemli proje olarak kabul edilen Güneydoğu Anadolu Projesi, Bölge'yi yeniden refah ve zenginliğe kavuşturacak, dünya kültür mirasına katkı sağlayacak konuma getirecektir.

GAP, ülkenin kendi öz kaynaklarıyla uygulanmakta olan bir projedir. Tamamlanmasıyla birlikte ekonomik ve sosyal getirisiyle hem Bölge halkı hem Türkiye ekonomisine hem de aynı coğrafya ve tarihi paylaştığımız komşularımızın da kalkınma ve gelişmelerine önemli katkılar sağlayacaktır.

GAP'ın 2010 yılında tamamlanması Bakanlar Kurulu Kararına bağlanmış ve görev GAP Bölge Kalkınma İdaresi'ne verilmiştir. İdare, tüm GAP illerinde, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, yerel yönetimler, çeşitli meslek grubu temsilcileri ve uzmanlardan oluşan bir ekip ile birlikte çalışmış ve bu çalışmaların ışığında yeniden düzenlenen Bölge Kalkınma Planı tamamlanmıştır. Bu kitap, GAP'ın, "sürdürülebilir kalkınma" anlayışıyla 2010 yılında tamamlanması hedeflenerek hazırlanmış olan GAP Bölge Kalkınma Planı'dır. Bu Planın Bölge halkına ve tüm ulusumuza hayırlı olması ve mutluluk getirmesini dilerim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Mehmet KOCABATMAZ
Devlet Bakanı

ÖNSÖZ

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) başlangıçta Fırat ve Dicle havzalarının bir bölümünü kapsayan Yukarı Mezopotamya Ovaları'ndaki su ve toprak kaynaklarının etkin ve verimli bir biçimde kullanmak amacıyla geliştirilmiştir. Proje, daha sonra ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel gelişmeyi içeren entegre bir bölgesel kalkınma programına dönüşmüştür.

1990-2005 dönemini kapsayan 1989 GAP Master Plan'ı özellikle su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesini, iktisadi ve teknik olanakları dikkate alarak, bir takvime başlamış, bu değişimin 2005 yılı itibarıyla ekonomik ve sosyal sektörlerde uyaracağı gelişmeleri öngörmüştür. GAP Master Planı çeşitli kamu kuruluşlarının kalkınma çabalarının koordine edilmesi, alt ölçekte üretilecek plan, program ve projelere rehberlik niteliği taşıması itibarıyla bir yol haritası olmuştur.

Geleneksel yöntemlerle hazırlanan ve kamu kesimi ağırlıklı bir nitelik taşıyan GAP Master Planı özellikle 1990'ların ikinci yarısında derinleşen kamu kesiminin finansal sorunları nedeniyle hedeflerinden önemli ölçüde sapmıştır. Plan'ın uygulanmasında 1990'ların sonlarında marjinalleştirilen terör olaylarının olumsuz etkisi de gözardı edilmemelidir. Belirtilen sorunlar ve Bölgenin süregelen ekonomik ve sosyal gereksinimleri yeni bir plan ihtiyacını zorunlu kılmış, 4 Haziran 1998 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısında alınan karar çerçevesinde, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının da finansal desteğiyle mevcut çalışma hazırlanmıştır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla 1989 yılında hazırlanan GAP Master Planı değişen koşullar, yeni ihtiyaçlar ve yeni kalkınma değerleri ışığında irdelenerek "Katılımcı Planlama" sürecine girilmiştir. Bu süreci tayin eden en belirgin ilke sürdürülebilir insani gelişme yaklaşımı olmuştur. Bu yaklaşım; kamu kaynak ve potansiyelinin, halk katılımının, insani gelişme değerlerinin hareketlenmesi ve etkinleşmesi amaçlanmıştır.

Katılımcı planlama ve kalkınma yaklaşımında, koordinasyon ve işbirliği önem arz ettiğinden GAP-BKİ ortak yönelmeyi sağlamak ve kalkınma potansiyelinin sınırlarını genişletebilmek için sürece taraf olacak, süreci etkileyecek ve süreçten etkilenecek olan kamu, özel ve yerel halk kesimlerinin işbirliğini ve katılımını sağlamak ve planlama sürecine dahil etmek için büyük çaba sarf etmiş ve bu alanda ilk denebilecek başarılar elde edilmiştir.

GAP-BKP'dan etkilenen kesimlerin; bir başka ifadeyle Plan'ın paydaşlarının, plan hazırlama ve uygulama sürecinde etkin rol almaları ve bu rolün giderek güçlendirilmesi; ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğin bir bütünlük içerisinde ele alınması plan çalışmalarının temel yaklaşımını oluşturmuştur.

Bu çalışmanın yürütülmesine Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı arasında imzalanan ve 18 Mart 1997 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak işlerlik kazanmış olan "GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Farklılıkların Giderilmesi" başlıklı Program'dan finans desteği sağlanmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Daimi Temsilcisi Sayın Alfredo Witschi-Cestari'ye yakın ilgi ve desteği için teşekkür ederim.

Ayrıca, GAP Bölge Kalkınma Planı'nın çeşitli aşamalarında yer alan paydaşlarımıza, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, belediyeler, meslek odaları temsilcileri ile raporların yayına hazırlanmasında emeği geçen tüm kişi ve kuruluşlara da teşekkür ederim.

Paydaşların görüşleri doğrultusunda oluşturulan ve temel vizyonu "refahın arttığı ve yaygınlaştığı ve bunun herkese ekonomik faaliyetlere katılma fırsatı vererek sağlandığı; Bölge'nin diğer bölgelerle olan gelişmişlik farklarının azaldığı ve zamanla ortadan kalktığı; Bölgedeki kaynakların etkin kullanıldığı, sürdürülebilir büyüme ve toplumsal istikrarın bir gereği olarak verimlilik ve istihdamın arttığı; güçlü, özgüvenli, donanımlı, eğitilmiş bireylerden oluşan, ulusal ekonomiyle bütünleşmiş, dışa açık ve fırsat eşitliğinin olduğu demokratik bir toplumsal yapının gerçekleştirilmesi" olan GAP Bölge Kalkınma Planı'nın hayırlı olmasını dilerim.

Saygılarımla,

Dr. İ.H. Olcay ÜNVER
GAP İdaresi Başkanı

GAP BKP Çalışmaları Sürecinde Hazırlanan Raporlar

Türü: Delegasyon Raporları

Konu

Arazi Ofisi ve Arazi Edinme Fonu'nun GAP Bölgesi için Uygulanabilirlik Model Etüdü Güneydoğu Anadolu Projesi Kapsamında Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetleri İçin Alternatif Modelleri Araştırma Harran Ovası'nda Sulu Tarım İşletmelerinde Önder Çiftçi Projesi Modelinin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma Modern Tarım Mekanizasyonu

Önder Çiftçi Danışmanlık Modelinin GAP Bölgesinde Uygulanabilirliğini Araştırma Tarım Kredi Kooperatiflerine Ürün, Pazarlamasında Fonksiyonel Görev Verilmesi GAP Bölge Kalkınma Planı Hayvancılık Sektörü Geliştirme Önerileri GAP Bölgesinde Yukarı Havzaların Yönetim Modeli

GAP Bölgesinde Sanayi Atık Tahmini

GAP Bölgesinde Toprak ve Su Kaynaklarının Kirliliğinin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri

GAP Esnaf ve Sanatkarların Durumları, Sosyal Konumları, Sorunları ve Bu Sorunlara Yönelik Ortaklaşa Çözüm Önerileri Geliştirilmesi ve GAP Kalkınma Planı Süreçlerine Katılım

GAP Bölgesi'nde Hükümet Dışı Kuruluşların Saptanması ve Değerlendirilmesi

GAP Sağlık Raporu

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı Veri Seti

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kültür ve Tarih Varlıklarının Korunması, Kurtarılması ve Değerlendirilmesi

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma Planı Eğitim Planlaması Çalışması

GAP Bilişim Stratejileri Raporu

Hazırlayan

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Vakfı
TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası ve Tarımsal Gelişme, Eğitim Sosyal Danışma Vakfı,
Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Tarmakbir Türk Tarım Alet ve Makinaları İmalatçıları Derneği
Türkiye Ziraat Odaları Birliği

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü
Türkiye, Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği
TMMOB, Orman Mühendisleri Odası

Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB),
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Vakfı

Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı ile Diyarbakır Sanatçılar ve Edebiyatçılar Derneği
Diyarbakır, Batman, Siirt Tabipler Odası
Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü

Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB)
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkiye Bilişim Vakfı

Türü: Kuruluş Raporları

Konu

Valilik Brifing Dosyaları

GAP Bölge Kalkınma Planı-Bilgilendirme Toplantısı
Çalışma Raporları (Bölge İlleri)

GAP Bölge Kalkınma Planı: Vizyon, Amaç,
Hedefler ve Politikalar Dokümanı Çalışma Raporları
(Ankara ve Bölge İlleri)

1989 GAP Master Planı Değerlendirme Raporu

GAP Master Plan Çalışmaları

GAP Bölgesi Tarım Master Planı

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı
Çalışmalarında Dikkate Alınması Gereken Projeler

GAP Bölgesinde Ormanlar, Ormancılığın İşlev ve
Sorunları

Çevre ve Altyapı Durum Raporları

GAP Bölgesi'nde Özel Sektörün Sorunları ve Çözüm
Önerileri

Sanayi ve Ticaret İl Raporları

GAP Bölgesi'nin Jeolojik Açından Maden ve Enerji
Kaynakları

GAP Bölgesi Madencilik Sektörü

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı'na
Yansıtılmak Üzere Tarımsal Destekleme,
Sanayileşme, İmalat Sanayiine ve KOBİ'lere Devlet

Yardım ve Destekleri Konularında Görüşler

GAP Bölgesi'nde Kadının Temel Sorunları

Sosyal Hizmetler 2002-2010 Plan Raporları

GAP Bölgesi Kültürel Değerlerin Sürdürülebilir
Koruma ve Kurtarma Planı'nda Değerlendirilecek
Konular

DSİ Güneydoğu Anadolu Projesi 2002-2010
Uygulama Programı

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Planı 2002-
2010 kapsamında KHGM Planlama ve Proje
Konuları ve Uygulama Programı

Hazırlayan

Adıyaman, Batman, Diyarbakır,
Gaziantep, Mardin, Kilis, Siirt,
Şanlıurfa ve Şırnak Valilikleri

GAP BKİ

GAP BKİ

GAP BKİ

KHGM APK Dairesi Başkanlığı
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı,
Tarımsal Araştırmalar Genel
Müdürlüğü

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı,
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı
Orman Bakanlığı

Batman İl Mahalli İdareler
Müdürlüğü, Diyarbakır, Gaziantep,
Kilis ve Şanlıurfa ve İl Çevre
Müdürlükleri

GAP-Girişimci Destekleme ve
Yönlendirme Merkezleri (GAP-
GİDEM)

Şanlıurfa, Batman ve Adıyaman
Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri
GAP BKİ

Maden Tetkik ve Arama Genel
Müdürlüğü

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı

GAP BKİ- Çok Amaçlı Toplum
Merkezleri (ÇATOM)

Diyarbakır ve Adıyaman Sosyal
Hizmetler Müdürlüğü

Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini
Araştırma ve Geliştirme Genel
Müdürlüğü

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Türü: Uzman Raporları

Konu

GAP Bölgesinde Üretim Deseni Öngörüsü 2010

GAP Bölgesi Ulaşım Planlaması Raporları

GAP Bölgesinde;

1. Türdeş Alanların Belirlenmesi
2. Çeşitli Bitkilerin Yetiştirilebilebileceği Alanların Belirlenmesi
3. GAP Bölgesi Orman Kaynakları Veri Tabanı

Agro Ekolojik Zonlama ve GAP Bölgesi İklim Faktörleri Veri Tabanı

GAP Bölge Kalkınma Planı: Sulama Raporu

1989 GAP Master Planı Tarım ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi

GAP BKP İçeriğinde Finans Modelleri için Araçlar, Mekanizmalar ve İlişkileri Üzerine Bir Araştırma (İngilizce)

GAP Bölgesi'nde İmalat Sanayinin Konumu Ve Gelişme Perspektifleri

GAP'ın Üretim ve İhracat Planlaması Açısından Ortadoğu, Kuzey Afrika, Kafkasya ve Orta Asyanın Tarımsal Ürün İthalat Potansiyeli

GAP Kapsamında Orman Ekosistemiyle Flora, Fauna ve Koruma Alanlarının Projenin Geleceği Bakımından Değerlendirilmesi

GAP'ta Arkeolojik Değerlerin Turizm, Sosyal ve Ekonomik Boyutu

GAP Bölgesi Toprak Kaynakları Sorunları, Çözüm Önerileri

1. Agro Ekolojik Zonlama: GAP Bölgesi Toprak Kaynaklarının Geliştirilmesinde Yapılan Çalışmalar ve Alınması Gereklî Önlemler
2. GAP Bölgesinde Genel Agro Ekolojik Zonlar ve Yağış Haritası
3. GAP Bölgesi Toprak Kaynakları Sorunları ve Çözüm Önerileri
4. GAP Bölgesi Toprak Amenajman Tedbirleri Haritası ve GAP Bölgesi Toprak Yönetimine İlişkin Yaklaşımlar
- 5.

Devlet Su İşleri Sulamalarının Modül ve Su İhtiyaçları Raporu

Agro Ekolojik Zonlama: Tarım Ekosistemlerinde Bitkilerin Ekolojik İstekleri

GAP Bölgesinde Hava Kalitesinin Değerlendirilmesi

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Açısından Güneydoğu Anadolu Projesinin İncelenmesi

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Endüstri Stratejileri (İngilizce)

**T.C.
BAŞBAKANLIK
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI**

**GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA PLANI**

CİLT 3: UYGULAMA PROGRAMI

ANKARA 2002

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLO LİSTESİ.....	i
KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
I.1 Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma Planı 'nın Kaynak Tahsisleri	1
II. TARIM SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI	3
II.1. Yatırım Gerekçeleri.....	3
II.1.1. Sulama Projeleri.....	3
II.1.2. Toprak Muhafaza, Tarla İçi Geliştirme ve Toplulaştırma Projeleri	3
II.1.3. Taşlı Alan Islahı Projesi	3
II.1.4. Hayvancılık Projeleri.....	3
II.1.5. Su Ürünleri Projeleri	4
II.1.6. Ormancılık ve Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri	4
II.2. Yatırım Tabloları.....	5
II.2.1. Tarım Sektörü Yatırımları.....	5
II.2.2. Bitkisel Üretim Yatırımları Ayrıntıları.....	7
II.2.3. Hayvancılık Yatırımları Ayrıntıları.....	11
II.2.4. Su Ürünleri Yatırımları Ayrıntıları.....	16
II.2.5. Ormancılık Yatırımları Ayrıntıları	18
II.3. Proje Profilleri.....	21
II.3.1. Bitkisel Üretim Araştırma Projesi	21
II.3.2. Sulu Tarım Alanlarında Sulama Tekniği ve Mekanizasyonu Eğitimi Merkezi Projesi.....	21
II.3.3. Tarımsal Yayım, Geliştirme ve Destekleme Projesi	22
II.3.4. Yerli Sığır Irkının Islahı - Suni Tohumlama Projesi	23
II.3.5. Hayvancılık Yatırım - Yönetim Danışmanlık Hizmetleri Projesi	24
II.3.6. Siirt'te Arıcılık, Diyarbakır'da İpekböcekçiliği ve Siirt ve Diyarbakır'da Kanatlı Hayvan Geliştirme Ünitelerinin Geliştirilmesi.....	25
II.3.7. Hayvancılık Park ve Pazar Alanlarının Oluşturulması.....	25
II.3.8. Batman, Siirt ve Şırnak'ta Koyun Islah Programı	26
II.3.9. İnsan Kaynaklarını Geliştirme ve Kırsal Eğitim-Yayım İle Program Tanıtma Hizmetleri	27
II.3.10. Mer'a Alanlarının Islahı.....	27
II.3.11. Adıyaman'da Bölge Su Ürünleri Koordinasyon Kurulu ve Kontrol Sistemi Kurulması	28
II.3.12. Adıyaman'da Bölge Su Ürünleri Merkezi Kurulması.....	29
II.3.13. Balıkçı Barınakları ve Karaya Çıkış Yerlerinin Yapılması	29
II.3.14. Su Ürünleri Ürün Kabul ve Satış Yerleri	30
II.3.15. İnsan Kaynaklarını Geliştirme, Eğitim-Yayım ve Örgütlenme Hizmetleri Sağlanması	31
II.3.16. Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma Projeleri	31
II.3.17. Erozyon Kontrol Projesi.....	32
II.3.18. Mer'a Islahı Projesi.....	33
II.3.19. Yukarı Havzalar Rehabilitasyon Projesi	34
II.4. Proje Listesi.....	35
III. MADENCİLİK SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	40
IV. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI	41
V. ENERJİ SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	42
VI. KONUT SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	43

VII.	TURİZM SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	44
VII.1	Yatırım Gerekçeleri.....	44
VII.2	Yatırım Tabloları.....	44
VII.3	Proje Profilleri.....	44
VII.3.1.	Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planları Paketi.....	44
VII.4	Proje Listeleri.....	47
VIII.	ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	48
VIII.1	Yatırım Gerekçeleri.....	48
VIII.2	Yatırım Tabloları.....	48
VIII.3	Proje Profilleri.....	48
VIII.3.1.	Gaziantep-Birecik Otoyolu.....	48
VIII.3.2.	Birecik-Şanlıurfa Otoyolu.....	49
VIII.3.3.	Narlı-Diyarbakır Demiryolu Yenileme.....	49
VIII.3.4.	Narlı-Nusaybin Demiryolu Yenileme.....	49
IX.	EĞİTİM SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	53
IX.1	Eğitim.....	53
IX.1.1.	Yatırım Gerekçeleri.....	53
IX.1.2.	Yatırım Tabloları.....	54
IX.1.3.	Proje Profilleri.....	54
IX.1.3.1.	Katılımcı Proje Yönetiminin Güçlendirilmesi.....	54
IX.1.3.2.	GAP Yüksek Öğrenim Kurumları Arasında Bölgesel Kalkınma ve Koordinasyon Programlarının Oluşturulması Projesi.....	55
IX.1.3.3.	GAP Bölgesi'nde Kişi, Kurum ve Kuruluşlar Arası İşbirliğine Dayalı Okulöncesi Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Projesi.....	56
IX.1.3.4.	GAP Eğitim Finansman Kaynaklarını Belirleme ve Oluşturma Projesi.....	57
IX.1.3.5.	Engelli Gençlerin İş Hayatına Hazırlanması ve İstihdamı Projesi.....	57
IX.2	Kültür.....	59
IX.2.1.	Yatırım Gerekçeleri.....	59
IX.2.2.	Yatırım Tabloları.....	60
IX.2.3.	Proje Profilleri.....	62
IX.2.3.1.	GAP Bölgesi'ndeki Kültürel Mirasın Korunmasına Yönelik Bölgesel Eğitim Planlama Projesi.....	62
IX.2.3.2.	Ekolojik Zonlar Temelinde Sosyo-Kültürel Yığılma ve Yayılma Atlası Projesi.....	62
IX.2.3.3.	Yöresel Mimari Araştırması ve Geleneksel Yapı Teknolojisi Atölye Çalışması.....	63
IX.2.3.4.	Diyarbakırda Kent Kültürünün Geliştirilmesi (Kent Tarihi, Kent Belgeseli Hazırlanması ve Gençliğin Eğitimi) ve Sinema/Tarih Atölyesi Kurulması.....	64
IX.2.3.5.	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kültür Mirası Bibliyografyası ve Bilgi Bankası.....	64
IX.2.3.6.	GAP Bölgesi Folklor Açık Hava Müzesi.....	65
IX.2.3.7.	Kent Arkeolojisi, Kentsel Arkeolojik Bilgi Bankası, Koruma Planlarının Revize Edilmesi Projesi.....	66
IX.2.3.8.	Bölge Müzelerinin Yeniden Yapılanması ve Desteklenmesi Projeleri.....	66
IX.2.3.9.	Sulamadan Etkilenecek Höyüklerde Yapılacak Kazı ve Belgeleme Çalışmaları.....	67
IX.2.3.10.	..... GAP Bölgesi'ndeki Arkeolojik Alanların Açık Hava Müzesi Olarak Değerlendirilmesi Projesi.....	67
IX.2.3.11.	GAP İlleri Halk Kültürünün Araştırılması ve Yayınlanması Projesi.....	68
IX.2.3.12.	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kültürel Mirasının Tanıtılması Projesi.....	68
IX.2.3.13.	Sulama Alanları Dışında Kalan Alanlarda Kazı ve Belgeleme Projesi.....	69
IX.2.3.14.	Antik Kentten Yeniden Yerleşime Dara.....	70
IX.2.3.15.	Adıyaman, Karakuş Turizm Karşılama Merkezi ve Tur Güzergahlarının Düzenlenmesi.....	70
IX.2.3.16.	Turabdin Bölgesi'nin Kültürel Özelliklerinin Değerlendirilmesi ve Tanıtılması Projesi.....	71
IX.2.4.	Proje Listeleri.....	74
X.	SAĞLIK SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	78
X.1	Yatırım Gerekçeleri.....	78
X.2	Yatırım Tabloları.....	78
X.3	Proje Profilleri.....	78

X.3.1. Dezavantajlı Grupları (Kent yoksulları, Kadınlar, İşsizler, Az Topraklılar, Topraksızlar vb. Grupları) Üretici Hale Getirme Projesi.....	78
X.3.2. Ana Çocuk Sağlığında Topluma Dayalı Hizmet Modelleri Geliştirme ve Uygulama Projesi	79
X.4 Proje Listeleri.....	80
XI. DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI.....	81
XI.1 Diğer Sosyal Hizmetler.....	81
XI.1.1. Yatırım Gereçekleri.....	81
XI.1.2. Yatırım Tabloları.....	82
XI.1.3. Proje Profilleri.....	82
XI.1.3.1. GAP Esnaf ve Sanatkar Bilgilendirme Merkezi Esnaf-Sanatkar Danışma ve Bilgilendirme Merkezi Projesi	82
XI.1.3.2. Kadın Girişimcilere Yönelik Mikro Finans Mekanizmaları Geliştirme ve Kadın Girişimciler Projesi	83
XI.1.4. Proje Listesi.....	83
XI.2 Çevre, Kırsal ve Kentsel Altyapı.....	84
XI.2.1. Yatırım Gereçekleri.....	84
XI.2.2. Yatırım Tabloları.....	86
XI.2.3. Proje Profilleri.....	88
XI.2.3.1. İçmesuyu Projeleri.....	88
XI.2.3.2. Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi Projeleri.....	88
XI.2.3.3. Katı Atık Projeleri.....	89
XI.2.3.4. Çevre Eğitimi, Bilinçlendirme-Ödüllendirme Projesi	90
XI.2.3.5. İzleme-Değerlendirme-Ödüllendirme Projesi	91
XI.2.4. Proje Listeleri.....	93
XI.3 Sanayi Altyapısı	100
XI.3.1. Yatırım Gereçekleri.....	100
XI.3.2. Yatırım Tabloları.....	100
XI.3.3. Proje Profilleri.....	100
XI.3.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri	100
XI.3.4. Proje Listeleri.....	102
XI.4 Diğer Kamu Hizmetleri (İktisadi).....	104
XI.4.1. Yatırım Gereçekleri.....	104
XI.4.2. Yatırım Tabloları.....	104

TABLO LİSTESİ

Tablo I.1: 2002-2010 Döneminde Kamu Kesimi Yatırımlarının İllere Dağılımı.....	2
Tablo I.2: Kamu Kesimi Yatırımlarının Yıllara Dağılımı.....	2
Tablo II.1: Tarım Sektörü Yatırım Genel Toplamı*.....	5
Tablo II.2: Tarım Sektörü GAP-BKİ Yatırımları.....	5
Tablo II.3: Bitkisel Üretim Yatırımları.....	5
Tablo II.4: Hayvancılık Yatırımları.....	6
Tablo II.5: Su Ürünleri Yatırımları.....	6
Tablo II.6: Ormancılık Yatırımları.....	6
Tablo II.7: DSİ Yatırımları.....	7
Tablo II.8: KHGM Yatırımları.....	7
Tablo II.9: TKB Yatırımları.....	7
Tablo II.10: Sulama Yatırımları (DSİ).....	8
Tablo II.11: Yukarı Havza Islahı ve Göletler (KHGM).....	9
Tablo II.12: Toprak Muhafaza (KHGM).....	9
Tablo II.13: Taşlı Alanların Islahı (KHGM).....	9
Tablo II.14: Sulamalar (KHGM).....	10
Tablo II.15: Toplulaştırma Yatırımları (KHGM - TRGM).....	10
Tablo II.16: Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri (KHGM).....	10
Tablo II.17: Suni Tohumlama Yatırımları.....	11
Tablo II.18 Suni Tohumlama Ekipmanı (TKB).....	11
Tablo II.19: Suni Tohumlama İrtibat Bürosu (TKB).....	11
Tablo II.20: Suni Tohumlama Depolama Ünitesi (TKB).....	12
Tablo II.21: Koyunculuk Islah Yatırımları (GAP - BKİ-TKB).....	12
Tablo II.22: Hayvancılık Geliştirme Yatırımları.....	12
Tablo II.23: Araştırma ve Hastalık Teşhis Laboratuvarı (TKB).....	12
Tablo II.24: Hastalık Erken Uyarı Sistemi(TKB - GAP-BKİ).....	13
Tablo II.25: Karantina Alanları(TKB).....	13
Tablo II.26: Park ve Pazar Alanı (Belediyeler - GAP-BKİ).....	13
Tablo II.27: İnsan Kaynaklarını Geliştirme (TKB - GAP-BKİ).....	14
Tablo II.28: Yatırım ve Yönetim Danışmanlık Hizmetleri (TKB - GAP-BKİ).....	14
Tablo II.29: İhbarı Mecburi Hastalıklar ve Koruyucu Aşılama (TKB).....	14
Tablo II.30: Organize Hayvancılık Bölgesi (TKİB - GAP-BKİ).....	15
Tablo II.31: Mera Alanları Islahı (TKB).....	15
Tablo II.32: Arıcılık Geliştirme Ünitesi (TKB - GAP-BKİ).....	15
Tablo II.33: İpekböceği Geliştirme Ünitesi (TKB - GAP-BKİ).....	15
Tablo II.34: Kanatlı Hayvancılığı Geliştirme Ünitesi (TKB - GAP-BKİ).....	16
Tablo II.35: Bölge Koordinasyon Kurulu ve Kontrol Sistemi (DSİ-TKB-GAP-BKİ).....	16
Tablo II.36: Bölge Su Ürünleri Merkezi (DSİ – TKB - GAP-BKİ).....	16
Tablo II.37: Balıkçı Barınağı (Ulaştırma Bakanlığı).....	17
Tablo II.38: Karaya Çıkış Yeri (Ulaştırma Bakanlığı).....	17
Tablo II.39: Fiziksel Altyapı (KHGM).....	17
Tablo II.40: Ürün Kabul ve Satış Yeri (Belediyeler - GAP-BKİ).....	18
Tablo II.41: İnsan Kaynaklarını Geliştirme (DSİ – TKB - GAP-BKİ).....	18
Tablo II.42: Erozyon Kontrolü (Orman Bakanlığı).....	18
Tablo II.43: Fidan Üretimi (Orman Bakanlığı).....	19
Tablo II.44: Tohum Üretimi (Orman Bakanlığı).....	19
Tablo II.45: Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma (Orman Bakanlığı).....	19
Tablo II.46: Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri (Orman Bakanlığı - GAP-BKİ).....	20
Tablo II.47: Mera Islahı (Orman Bakanlığı - TKB).....	20
Tablo II.48: Proje Listesi.....	35
Tablo II. 49: Devam Eden Diğer Projeler.....	39
Tablo II. 50: Yeni Önerilen Diğer Projeler.....	39
Tablo III.1: Madencilik Yatırımları.....	40
Tablo IV.1: İmalat Sanayi Yatırımları.....	41
Tablo V.1: Enerji Sektörü Yatırımları.....	42
Tablo V.2: Enerji Yatırımları.....	42
Tablo VI.1: Konut Yatırımları.....	43
Tablo VII.1: Turizm Sektörü Yatırımları.....	44

Tablo VII.2: Turizm Sektörü Yatırımları	47
Tablo VIII.1: Ulaştırma Sektörü Yatırımları.....	48
Tablo VIII.2: Kuruluşlar ve Yıllar İtibariyle Ulaştırma Sektörü Yatırımları	51
Tablo IX.1.1: Eğitim Yatırımları	54
Tablo IX.2.1: Kültürel Mirasın Korunması ve Değerlendirilmesine Yönelik Yatırımlar	60
Tablo IX.2.2: Genel Bütçe Kapsamında Öngörülen Kültür Bakanlığı Yatırımları	60
Tablo IX.2.3: Genel Bütçe Kapsamında Öngörülen GAP-BKİ Yatırımları.....	60
Tablo IX.2.4: İl Özel İdareleri Tarafından Gerçekleştirilmesi Öngörülen Projeler *.....	61
Tablo IX.2.5: Belediyeler Tarafından Gerçekleştirilmesi Öngörülen Projeler*.....	61
Tablo IX.2.6: Bölge Üniversiteleri Tarafından Gerçekleştirilmesi Öngörülen Projeler *.....	61
Tablo IX.2.7: Kültürel Miras Planı Kapsamında Planlanan ve Finans İhtiyacı Olan Projelerin İller, İlgili Kuruluşlar ve Dönemler İtibariyle Dağılımı	74
Tablo X.1: Sosyal Plan Sağlık Yatırımlarının İllere Yıllar İtibariyle Dağılımları	78
Tablo XI.1.1: Diğer Sosyal Kamu Yatırımlarının İller ve Yıllar İtibariyle Dağılımları	82
Tablo XI.2.1: Bölge’de Sektörler ve Yıllar İtibariyle Altyapı Yatırımları.....	86
Kırsal.....	86
Tablo XI.2.2: İller İtibariyle Kırsal ve Kentsel Altyapı Yatırımları.....	87
Tablo XI.2.3: Doğrudan Çevre Yatırımları.....	88
Tablo XI.2.4: Kentsel İçmesuyu Yatırımları.....	93
Tablo XI.2.5: Kırsal İçmesuyu Yatırımları.....	95
Tablo XI.2.6: Kentsel Kanalizasyon Yatırımları.....	95
Tablo XI.2.7: Kırsal Kanalizasyon Yatırımları.....	97
Tablo XI.2.8: Kentsel Pissu Arıtma Tesisi Yatırımları.....	97
Tablo XI.2.9: Kentsel Katı Atık Deponi Tesisi Yatırımları.....	98
Tablo XI.3.1: İmalat Sanayi Altyapısı Yatırımları.....	100
Tablo XI.3.2: İmalat Sanayi Altyapısı Kamu Yatırımlarının Yıllara ve İllere Göre Dağılımı	102
Tablo XI.4.1: Diğer Kamu Hizmetleri Yatırımları.....	104

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AGM	Araştırma Geliştirme Merkezi
BKP	Bölge Kalkınma Planı
BYKP	Beş Yıllık Kalkınma Planı
ÇED	Çevre Etki Değerlendirmesi
ÇEKÜL	Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
DSİ	Devlet Su İşleri
ESOB	Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
GAP-BKİ	Güneydoğu Anadolu Projesi-Bölke Kalkınma İdaresi
GAP-BKP	Güneydoğu Anadolu Projesi-Bölge Kalkınma Planı
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
KHGM	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğu
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Başkanlığı
KSS	Küçük Sanayi Siteleri
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MTA	Maden Teknik Arama
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
OSB	Organize Sanayi Bölgeleri
SHÇEK	Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
TKB	Türkiye Kalkınma Bankası
TKİ	Türkiye Kömür İşletmeleri
TKİB	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TRGM	Tarım Reformu Genel Müdürlüğu
TÜGEM	Tarımsal Üretim Geliştirme Müdürlüğu
YÖK	Yüksek Öğrenim Kurumu

I. GİRİŞ

I.1 Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma Planı 'nın Kaynak Tahsisleri

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma Planı (GAP-BKP)'nin çerçevesini Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP) belirlemektedir. BKP'nın hazırlanması sürecinde Türkiye ekonomisi iki önemli finansal kriz geçirmiş (Kasım 2000 ve Şubat 2001), bu krizler yapılan çalışmaların makroekonomik çerçevesinin ve dolayısıyla kaynak tahsislerinin yeniden ele alınmasını zorunlu kılmıştır.

BKP'nın nihai çalışmalarında Türkiye GSMH öngörülerini "Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" doğrultusunda revize edilmiştir. Ulusal ekonomi için kamu kesimi sabit sermaye teşekkülünün GSMH'ya oranı da sözkonusu program çerçevesinde düşünülmüştür. 2002-2010 dönemi için ülke genelinde yapılacak, mahalli idareler dahil, toplam kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının yüzde 10.16'sının Bölge'ye yapılacağı kabulü yapılmış ve dönem içinde 1998 yılı sabit fiyatlarıyla 3 120 trilyon TL kamu yatırımı yapılması öngörülmüştür. Bu miktar, 1998 ortalama ABD Dolar kuru ile yaklaşık 12 milyar Dolar'a denk gelmektedir.

Yatırımların yıllara dağılımı, ülke çapında beklenen gelişmelere koşut olarak tedricen artmaktadır. Plan döneminin ilk yıllarında, kamu kesimini finansman durumuna uygun olarak, daha az; son yıllarında daha fazla kaynak tahsisi sözkonusudur. Bölge'ye yapılacak kamu yatırımlarının yüzde 26.05'nin 2002-2005, yüzde 73.95'inin 2006-2010 döneminde yapılması öngörülmüştür. Bu durum kamu finansmanının hali hazırdaki zorluklarından kaynaklanmaktadır. Bilindiği gibi toplam kamu sabit sermaye yatırımlarının GSMH'ya oranı yüzde 3.7'lere, konsolide bütçe yatırımlarının GSMH'ya oranı son yıllarda ise yüzde 2'lere düşmüştür. Kamu kesiminin yatırım yapabilir duruma gelmesinin zaman alacağı düşünülmüş, ve bu keyfiyet Plan'da kamu kaynak tahsislerinin tedrici olarak artmasını zorunlu kılmıştır.

Plan'da öngörülen 1998 fiyatlarıyla 3 120 trilyon TL'lik toplam yatırımların sektörel dağılımını Bölge'nin faktör donanımı ve mevcut ekonomik ve sosyal sorunları belirlemiştir. Bu bağlamda Bölge'ye sabit yatırım olarak tahsis edilecek toplam kamu kesimi kaynaklarının yüzde 54.2'si tarım sektörüne, yüzde 10.9'u sanayi sektörüne (madencilik, imalat, enerji), yüzde 6.2'si ulaştırma sektörüne, yüzde 8.1'i eğitime, yüzde 4.3'ü sağlık sektörüne ve yüzde 16.0'ı diğer kamu hizmetleri sektörüne (en önemli bölümü kent altyapısı olmak üzere) yapılması öngörülmüştür. Sektörel kamu kaynak tahsisleri yapılırken Kamu Yatırım Programı'ndaki projelerin durumuna, zaman ve mekan itibarıyla projeler arası eşgüdümüne dikkat edilmiş, mevcut projelerin rantabilitesi gözetilmiş, projelerin biran önce nema vermesi hedeflenerek su depolama birimleri tamamlanmış ve sulama yatırımlarına öncelik verilmiştir.

Tablo I.1: 2002-2010 Döneminde Kamu Kesimi Yatırımlarının İllere Dağılımı
(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Sektör	Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Şanlıurfa	Siirt	Şırnak	Toplam (2002-2010)
Tarım	72 545	30 654	259 895	181 256	106 934	239 271	754 882	39 340	6 723	1 691 500
Madencilik	9 560	5 834	4 931	2 146	1 581	4 366	2 145	4 291	5 797	40 651
İmalat		433	500	500						1 433
Enerji	8 074	6 614	11 725	10 995	4 788	121 194	11 725	5 518	119 367	300 000
Konut	599	1 297			100	1 795		299	1 097	5 187
Turizm	370	369	370	369	222	591	370	222	222	3 105
Ulaştırma	10 089	5 621	24 924	68 204	4 455	6 518	52 168	13 607	7 989	193 575
Eğitim	16 253	19 802	55 808	30 745	2 246	25 044	64 547	13 978	24 660	253 082
Sağlık	2 480	15 733	41 831	7 049	1 656	21 421	18 934	10 529	13 404	133 037
Diğer Hizmetler	37 763	52 589	101 379	68 556	14 328	43 918	112 326	27 692	39 879	498 430
Toplam	157 733	138 945	501 362	369 820	136 310	464 119	1 017 097	115 476	219 138	3 120 000

Tablo I.2: Kamu Kesimi Yatırımlarının Yıllara Dağılımı
(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Sektör	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Tarım	24 281	50 548	67 354	117 907	149 766	213 500	213 500	292 500	290 500	295 925	1 691 500
Madencilik	7 317	4 425	4 448	4 471	4 496	4 517	4 541	4 562	4 584	4 607	40 651
İmalat	286	75	158	200	140	140	150	170	195	205	1 433
Enerji	29 860	8 498	23 220	23 220	23 221	38 326	38 326	38 326	53 432	53 431	300 000
Konut	255	420	435	500	515	555	635	735	760	632	5 187
Turizm	253	275	330	360	400	415	395	365	300	265	3 105
Ulaştırma	16 522	18 192	17 403	15 793	21 284	14 416	19 948	27 280	29 313	29 946	193 575
Eğitim	11 719	12 300	13 500	18 200	21 500	25 000	30 000	36 000	40 500	56 082	253 082
Sağlık	6 653	6 847	7 446	10 153	11 554	12 500	14 500	17 600	22 300	30 137	133 037
Diğer Hizmetler	35 880	35 798	36 206	39 476	41 945	47 232	56 006	65 563	77 578	98 626	498 430
Toplam	133 026	137 378	170 500	230 280	274 821	356 601	378 001	483 101	519 462	569 856	3 120 000
Yılların Toplam İçindeki Payı (%)		4.40	5.46	7.38	8.81	11.43	12.12	15.48	16.65	18.26	100.00

II. TARIM SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

II.1. Yatırım Gerekçeleri

II.1.1. Sulama Projeleri

- i) Bölge'nin doğal kaynak potansiyeli yüksek ve kullanıma elverişlidir. Fırat ve Dicle nehirlerinin yıllık ortalama ana kol debisi 46.7 milyar m³ düzeyindedir.
- ii) Bölge'nin 7.5 milyon ha'lık coğrafik alanının 3,2 milyon ha'lık kısmı tarıma elverişlidir. 2.1 milyon ha'lık potansiyel brüt sulanabilir alan vardır. Bunun 1.8 milyon ha'lık bölümü DSİ, 200 bin ha'lık kısmı KHGM tarafından sulamaya açılacaktır.
- iii) Sulama, tarımsal yapıyı dönüştürme ve tarımdışı ekonomileri ve yapıları geliştirme potansiyelini vaatmektedir. Sulama Bölge'de kalkınma sürecinin itici gücü, en önemli faktördür.
- iv) Gölet projeleri ile küçük su kaynaklarının geliştirilmesiyle, büyük sulama projelerinin etkisi dışındaki altbölgelerde de polikültür tarım yapılması ve Bölge içi gelir dağılımının iyileştirilmesi imkan dahiline girecektir.

II.1.2. Toprak Muhafaza, Tarla İçi Geliştirme ve Toplulaştırma Projeleri

- i) Toprak kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi ve kırsal-tarımsal işletme maliyetlerinin düşürülmesi sorunları önemini korumaktadır.
- ii) Bu hizmetlerin sulama yatırımlarıyla eş zamanlı olarak yapılması toprak kaynaklarının korunması açısından önem arz etmektedir.

II.1.3. Taşlı Alan Islahı Projesi

- i) Bölge'de I ve III sınıf tarıma kazandırılabilir taşlı arazi miktarı 265.7 bin ha kadardır. Bu alanlar, mevcut durumlarıyla herhangi bir şekilde kullanılamamaktadır. Toprak kaynağının geliştirilmesi ve toprak üzerindeki nüfus baskısının azaltılması için taşlı alanların ıslahına ihtiyaç duyulmaktadır.

II.1.4. Hayvancılık Projeleri

- i) Hayvancılık sektörünün Bölge tarımsal hasılası içerisindeki payı yüzde 19 olup henüz yeterli düzeye ulaşmış değildir.
- ii) Son yirmi yılda, Türkiye genelinde olduğu gibi, hayvan varlığında önemli niceliksel düşüşler yaşanmıştır.
- iii) Özellikle sığır popülasyonunda verim düşüktür ve yerli hayvan payı yüzde 73 oranındadır.
- iv) Bölge'de doğal tohumlanmanın yaygınlaşması koşulları henüz gelişmemiştir. Hijyenik koşullarda doğal tohumlamayı gerçekleştirebilecek işletme sayısı yeterli düzeyde değildir.
- v) Yem bitkileri üretimine yeterli alan ayrılmamakta, ihtiyacın ancak yüzde 15'i karşılanabilmektedir. Bu nedenle, mera alanlarının ıslahına ihtiyaç vardır.
- vi) Koyunculuk faaliyetinde entansiteyi artırmak üzere, doğal seleksiyon yanında, özellikle süt veriminin artırılması için "ivesi koyunu" kaynaklarından yararlanılarak, genetik ıslahına ihtiyaç duyulmaktadır.

- vii) Yöre koşullarına yanıt verecek bilgi sistemleri ile hastalıkların teşhis imkanları gelişmiş değildir. Hayvancılığın geliştirilmesi için Bölge'nin en az iki merkezinde "Hayvancılık Araştırma ve Hastalık Teşhis Laboratuvarı"nın tesisine ihtiyaç vardır.
- viii) Hastalık etmenlerinin eliminasyonu ve mutlak kontrolü için "Hastalık Erken Uyarı Sistemine" ihtiyaç duyulmaktadır.
- ix) Komşu ülkelere sınırdaş bölge illerinden hastalıkların bulaşma ihtimalini düşürmek için "Karantina Alanları"nın tesisine ve katılımcı bir anlayışla çalıştırılmasına ihtiyaç vardır.
- x) Kentiçi hayvancılık faaliyeti yerleşmelerin sağlık ve hijyen sorunlarını artırmaktadır. Bu nedenle hayvancılığın kentsel yerleşmeler dışında ve "Organize Hayvancılık Bölgeleri"nde sürdürülmesi gerekmektedir.
- xi) "Arıcılık", "İpekböcekçiliği" ve "Kanatlı Hayvanlar" için yöre koşullarına uygun uygulama sistemlerinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır.
- xii) İnsan kaynaklarının geliştirilmesi gerekmektedir.

II.1.5. Su Ürünleri Projeleri

- i) 135 bin ha'lık baraj göl alanı oluşmuştur. GAP'ın tamamlanması ile 199.2 bin ha'lık baraj göl alanı oluşacaktır. Plan ile yılda 28.4 bin tonu 141.8 bin ha'lık baraj göllerinden ve 6 bin tonu küçük su kaynaklarından olmak üzere, toplam 34.4 bin ton/yıl su ürünü üretilbilecektir.
- ii) Mevcut 2362 ton/yıl (1998 yılı itibariyle) düzeyindeki üretim potansiyelin altındadır.
- iii) Gerek avcılık ve gerekse yetiştiricilik için baraj göllerindeki, yol-su-elektrik vb; fiziksel altyapı yetersizdir.
- iv) Karaya çıkış yerleri ve balıkçı barınaklarının olmaması nedeniyle kontrolsüz ve verimsiz bir faaliyet sürdürülmektedir. Bunların sağlanması üretimi geliştirecektir.
- v) Çevresel kirlilik önemini korumaktadır.
- vi) Pazar ve tedarik piyasası yapısı elverişli değildir.
- vii) Bilgi eksikliği ve teknoloji yetersizliği vardır.
- viii) Su ürünleri faaliyetlerinin bölgesel koordinasyonunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır.
- ix) Limnolojik etüden başlamak üzere tür seçiminden piyasa organizasyonuna kadar sözü edilen faaliyetlerin "Su Ürünleri Merkezi" tarafından yürütülme ihtiyacı vardır.
- x) Sektörde insan kaynaklarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

II.1.6. Ormancılık ve Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri

- i) Bölge topraklarının yüzde 33.7'si çok şiddetli, yüzde 38,6'sı şiddetli erozyon tehdidi altındadır.
- ii) Düzensiz, usulsüz ve kaçak kesim ile meşe yapraklarının hayvan yemi olarak tüketilmesi Bölge hayvan varlığını tehdit etmektedir.
- iii) Yukarı havzalarda su ve diğer doğal kaynakların korunması öncelikli bir ihtiyaçtır.
- iv) Yukarı havzaların rehabilitasyonu katılımcı bir süreçle ele alınmalı ve bu yörelerdeki görece daha az gelire sahip kırsal nüfusa ek gelir kaynakları geliştirilmelidir.
- v) İnsan kaynaklarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

II.2. Yatırım Tabloları

II.2.1. Tarım Sektörü Yatırımları

Tablo II.1: Tarım Sektörü Yatırım Genel Toplamı*

(1998 Fiyatlarıyla Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	6 703	10 244	8 268	14 294	15 798	9 315	2 898	3 438	1 588	72 545
Batman	7 815	7 945	6 914	2 048	1 119	1 100	1 211	1 258	1 243	30 654
Diyarbakır	14 035	18 596	38 930	43 240	53 994	31 350	23 330	18 623	17 797	259 895
Gaziantep	2 962	7 139	8 594	5 276	6 014	8 509	42 928	35 969	63 865	181 256
Kilis	2 108	7 115	9 827	11 424	15 373	16 987	17 101	12 183	14 816	106 934
Mardin	4 092	4 936	20 617	21 889	57 630	60 983	59 512	6 932	2 681	239 271
Siirt	1 506	1 616	1 991	2 827	1 926	2 009	8 061	9 921	9 482	39 340
Şanlıurfa	10 715	9 157	22 053	47 995	60 991	82 610	136 585	201 238	183 538	754 882
Şırnak	612	606	713	773	655	636	874	938	914	6 723
Toplam	50 548	67 354	117 907	149 766	213 500	213 500	292 500	290 500	295 925	1 691 500

*GAP-BKİ Yatırımları Dahil

Tablo II.2: Tarım Sektörü GAP-BKİ Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	441	520	229	297	229	135	31	37	16	1 212
Batman	514	403	191	43	16	16	13	13	13	505
Diyarbakır	923	943	1 077	899	784	455	247	199	182	4 364
Gaziantep	195	362	238	110	87	124	455	384	654	3 067
Kilis	139	361	272	237	223	247	181	130	152	1 803
Mardin	269	250	571	455	837	886	631	74	27	4 039
Siirt	99	82	55	59	28	29	85	106	97	664
Şanlıurfa	704	464	610	998	886	1 200	1 448	2 148	1 880	12 783
Şırnak	40	31	20	16	10	9	9	10	9	113
Toplam	3 323	3 416	3 263	3 113	3 101	3 101	3 101	3 101	3 031	28 550

Tablo II.3: Bitkisel Üretim Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	5 346	8 939	7 289	13 555	15 123	8 753	1 755	2 009	244	63 012
Batman	7 010	7 219	6 501	1 790	893	893	868	868	867	26 908
Diyarbakır	12 200	16 322	36 092	40 647	52 014	29 718	10 789	2 670	2 647	203 100
Gaziantep	2 440	6 240	7 789	4 896	5 653	8 130	41 282	34 093	61 788	172 310
Kilis	1 689	6 465	9 251	10 874	14 832	16 442	16 523	11 538	14 264	101 876
Mardin	3 528	4 382	19 724	21 100	56 455	59 777	58 081	6 048	1 879	230 974
Siirt	825	827	824	1 507	1 142	1 142	1 142	1 142	1 142	9 695
Şanlıurfa	9 540	8 213	21 044	46 589	59 591	81 015	134 488	198 300	180 902	739 681
Şırnak	290	278	378	432	323	323	323	323	324	2 993
Toplam	42 867	58 885	108 891	141 391	206 025	206 193	265 251	256 990	264 056	1 550 550

Tablo II.4: Hayvancılık Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	267	276	189	196	200	181	179	181	178	1 847
Batman	284	316	212	205	200	181	179	181	178	1 937
Diyarbakır	499	817	919	798	300	281	285	181	178	4 259
Gaziantep	275	484	402	196	200	181	179	181	178	2 275
Kilis	267	276	289	296	300	281	215	181	178	2 283
Mardin	267	276	289	296	300	281	215	181	178	2 283
Siirt	492	616	712	805	300	281	285	181	178	3 851
Şanlıurfa	267	276	189	196	200	181	179	181	178	1 847
Şırnak	267	283	296	303	300	281	215	181	178	2 304
Toplam	2 885	3 619	3 496	3 289	2 300	2 132	1 932	1 632	1 601	22 886

Tablo II.5: Su Ürünleri Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	455	315	315	182	182	182	5	5	5	1 645
Batman										
Diyarbakır	118	218	118	68	68	68	5	5	5	675
Gaziantep	5	5	105	5	5	5	5	5	5	145
Kilis	5	5	5	5	5	5	5	105	5	145
Mardin	5	5	5	5	5	5	105	5	5	145
Siirt	5	5	5	5	5	105	5	5	5	145
Şanlıurfa	182	182	182	182	282	182	5	5	5	1 205
Şırnak										
Toplam	775	735	735	451	551	551	135	135	35	4 102

Tablo II.6: Ormancılık Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	195	195	246	64	64	64	929	1 205	1 145	4 106
Batman	7	7	9	10	10	10	151	196	186	588
Diyarbakır	295	295	724	827	827	827	12 002	15 568	14 785	46 152
Gaziantep	48	48	61	69	69	69	1 007	1 306	1 240	3 917
Kilis	8	8	11	12	12	12	177	229	218	688
Mardin	23	23	29	33	33	33	481	623	592	1 870
Siirt	85	85	395	451	451	451	6 543	8 487	8 060	25 009
Şanlıurfa	22	22	28	32	32	32	465	604	573	1 811
Şırnak	16	16	20	23	23	23	327	424	403	1 272
Toplam	699	699	1 522	1 522	1 522	1 522	22 082	28 642	27 202	85 412

II.2.2. Bitkisel Üretim Yatırımları Ayrıntıları

Tablo II.7: DSI Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	5 012	7 344	6 344	12 689	13 962	7 499	1 034	1 822		55 706
Batman	5 773	5 033	4 441							15 247
Diyarbakır	8 625	9 927	29 298	34 949	45 187	22 810	937			151 733
Gaziantep	2 000	5 713	6 722	3 653	4 946	7 365	40 236	31 115	59 411	161 161
Kilis	1 000	5 671	7 975	9 366	13 595	14 955	14 955	9 970	12 991	90 478
Mardin	1 106	2 106	17 375	17 204	53 121	53 395	49 619			193 926
Siirt										
Şanlıurfa	4 000	6 000	17 901	36 306	47 157	76 950	126 492	188 344	165 841	668 991
Şırnak										
Toplam	27 516	41 794	90 056	114 167	177 968	182 974	233 273	231 251	238 243	1 337 242

Tablo II.8: KHGM Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	289	1 550	901	828	1 122	1 215	682	149	206	6 943
Batman	920	1 868	1 741	1 770	874	874	849	849	847	10 590
Diyarbakır	2 513	5 333	5 732	5 545	6 674	6 755	9 699	2 517	2 494	47 262
Gaziantep	383	471	1 011	1 192	655	714	995	2 927	2 326	10 674
Kilis	670	775	1 257	1 492	1 221	1 471	1 552	1 552	1 257	11 247
Mardin	2 066	1 916	1 989	3 834	3 276	6 325	8 404	5 991	1 822	35 624
Siirt	816	818	815	1 499	1 134	1 134	1 134	1 134	1 134	9 619
Şanlıurfa	5 176	1 801	2 820	9 954	12 119	3 804	7 735	9 694	14 799	67 902
Şırnak	246	234	334	393	284	284	284	284	284	2 624
Toplam	13 078	14 765	16 601	26 507	27 360	22 575	31 334	25 095	25 169	202 485

Tablo II.9: TKB Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	45	45	43	38	38	38	38	38	38	363
Batman	317	318	319	21	19	19	19	19	19	1 071
Diyarbakır	1 062	1 062	1 062	153	153	153	153	153	153	4 105
Gaziantep	56	56	56	51	51	51	51	51	51	475
Kilis	19	19	19	16	16	16	16	16	16	151
Mardin	356	360	360	62	57	57	57	57	57	1 424
Siirt	10	10	10	8	8	8	8	8	8	76
Şanlıurfa	364	412	322	329	315	262	262	262	262	2 789
Şırnak	44	44	44	40	40	40	40	40	40	369
Toplam	2 273	2 326	2 235	716	698	644	644	644	644	10 823

Tablo II.10: Sulama Yatırımları (DSİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl ve Proje	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam
Adıyaman										
Çamgazi Barajı ve Sulaması	2 749									2 749
Samsat 1. Kısım (Pompaj) Kahta Sulamaları	2 263	1 000	6 344	12 689	12 689	6 344				3 263
Besni Barajı ve Sulamaları Mün.					1 273	1 155	1 034	1 822		5 284
Toplam	5 012	7 344	6 344	12 689	13 962	7 499	1 034	1 822		55 706
Batman										
Batman 2. Mer. (Sol)	5 773	5 033	4 441							15 247
Toplam	5 773	5 033	4 441							15 247
Diyarbakır										
Kralkızı 1. Mer. (P2-P5)	1 000	2 000	9 085	12 085	8 459					32 629
Batman 2. Mer. (Sağ)			6 009	5 239	4 622					15 870
Kralkızı Dicle 1. Mer. (Cazibe)	4 000	4 000	13 127	15 076	29 296	20 000				85 499
Kralkızı 2. Mer. Pompaj (P6)	3 625	3 927								7 552
Diyarbakır-Çınar-Dilaver Mün.			1 077	1 873	1 873	1 873				6 696
Ergani Mün.				676	937	937	937			3 487
Toplam	8 625	9 927	29 298	34 949	45 187	22 810	937			151 733
Gaziantep										
Kayacık-Doğanpınar Sul.	1 000	3 713	5 263							9 976
Belkıs- Nizip Pompaj	1 000	2 000	1 459	2 532	2 000	4 000				12 991
Gaziantep Projeleri				1 121	2 242	2 363	38 363	29 242	58 242	131 573
Gaziantep Ardıl Sul.					704	1 002	1 873	1 873	1 169	6 621
Toplam	2 000	5 713	6 722	3 653	4 946	7 365	40 236	31 115	59 411	161 161
Kilis										
Kayacık-Doğanpınar Sul. Gaziantep Projeleri (Kemlin Barajı Dahil)	1 000	4 858	6 975	9 366	13 595	14 955	14 955	9 970	12 991	12 833
Seve Sulaması		813	1 000							1 813
Toplam	1 000	5 671	7 975	9 366	13 595	14 955	14 955	9 970	12 991	90 478
Mardin										
Aşağı Fırat 2. Mer. (Mardin Dep)	1 106	1 106	16 375	16 012	50 375	47 776	44 000			176 750
Nusaybin Çağ Çağ Sul Mün.		1 000	1 000	1 192	2 746	5 619	5 619			17 176
Toplam	1 106	2 106	17 375	17 204	53 121	53 395	49 619			193 926
Şanlıurfa										
Şanlıurfa Harran	1 000	2 000	8 148	10 000						21 148
Yukarı Harran	1 000	2 000	6 064							9 064
Yaylak Ovası Sulaması	1 000	1 000	6 89	12 085	8 157	10 000				32 931
Bozova Sulaması 1. Kıs.	1 000	1 000	1 000	4 221	4 000	6 000				17 221
Aşağı Fırat 2. Merhale (Ana Kanal)				5 000	15 000	23 233	29 275	42 598	30 211	145 317
Suruç Sul.			2 000	2 500	7 500	17 611	44 509	48 538	53 776	176 434
Bozova Sulaması Pompaj 2. Ve 3. Kısım						15 106	21 148	24 169	15 106	75 529
Aşağı Fırat 2. Mer. (2. Kısım Viranşehir)				2 500	12 500	5 000	31 560	73 039	66 748	191 347
Toplam	4 000	6 000	17 901	36 306	47 157	76 950	126 492	188 344	165 841	668 991
Genel Toplam	27 516	41 794	90 056	114 167	177 968	182 974	233 273	231 251	238 243	1 337 242

Tablo II.11:Yukarı Havza Islahı ve Göletler (KHGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	182	182	182							545
Batman										
Diyarbakır				413	413	413	413	413	458	2 520
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt				322	322	322	322	322	322	1 931
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam	182	182	182	734	734	734	734	734	779	4 995

Tablo II.12:Toprak Muhafaza (KHGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	56	60	54	46	50	50	50	50	50	466
Batman	96	80	77	73	50	50	25	25	25	501
Diyarbakır	78	100	150	200	200	200	200	200	200	1 528
Gaziantep	50	60	90	120	120	120	120	120	120	920
Kilis	28	30	27	23	25	25	25	25	25	233
Mardin	88	100	100	100	100	100	100	100	100	888
Siirt	48	50	47	43	45	45	45	45	45	413
Şanlıurfa	212	400	200	200	200	200	200	200	200	2 012
Şırnak	87	150	250	200	200	200	200	200	200	1 687
Toplam	743	1 030	995	1 005	990	990	965	965	965	8 648

Tablo II.13: Taşlı Alanların Islahı (KHGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman				234						234
Batman				131						131
Diyarbakır					673		5 349			6 022
Gaziantep										
Kilis										
Mardin				541			2 091			2 632
Siirt				367						367
Şanlıurfa							1 985	21	60	2 066
Şırnak				109						109
Toplam				1 382	673		9 425	21	60	11 561

Tablo II.14: Sulamalar (KHGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	24	24	24	24	24	24	24	24	23	212
Batman	824	824	824	824	824	824	824	824	822	7 411
Diyarbakır	1 836	1 836	1 836	1 836	1 836	1 836	1 836	1 836	1 836	16 521
Gaziantep	143	143	143	143	143	143	143	143	143	1 288
Kilis	642	642	642	642	642	642	642	642	642	5 780
Mardin	1 722	1 722	1 722	1 722	1 722	1 722	1 722	1 722	1 722	15 494
Siirt	768	768	768	768	768	768	768	768	768	6 908
Şanlıurfa	30	30	30	30	30	30	30	30	29	269
Şırnak	84	84	84	84	84	84	84	84	84	753
Toplam	6 071	6 071	6 071	6 071	6 071	6 071	6 071	6 071	6 069	54 637

Tablo II.15: Toplulaştırma Yatırımları (KHGM - TRGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	11	497	248	203	406	442	236	29	52	2 123
Batman		373	325	287						985
Diyarbakır	232	1 314	1 449	1 198	1 374	1 666	736	27		7 997
Gaziantep	74	103	301	359	152	174	283	1.030	798	3 275
Kilis		40	228	320	214	311	342	342	228	2 025
Mardin	99	37	65	569	563	1 742	1 738	1 613		6 425
Siirt										
Şanlıurfa	1 909	530	1 002	3 762	4 599	1 382	2 135	3 653	5 614	24 587
Şırnak	29									29
Toplam	2 353	2 895	3 618	6 699	7 308	5 718	5 470	6 694	6 691	47 446

Tablo II.16: Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri (KHGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	17	788	394	322	643	700	373	46	82	3 364
Batman		591	516	455						1 562
Diyarbakır	367	2 083	2 297	1 899	2 178	2 641	1 166	42		12 674
Gaziantep	117	164	477	570	241	276	449	1 633	1 265	5 191
Kilis		63	361	507	340	493	542	542	361	3 209
Mardin	157	58	103	902	892	2 761	2 754	2 556		10 184
Siirt										
Şanlıurfa	3 025	841	1 588	5 962	7 289	2 191	3 384	5 790	8 897	38 968
Şırnak	46									46
Toplam	3 730	4 588	5 735	10 617	11 583	9 062	8 669	10 610	10 605	75 198

II.2.3. Hayvancılık Yatırımları Ayrıntıları

Tablo II.17: Suni Tohumlama Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	82.62	82.62								165.23
Batman	82.62	82.62								165.23
Diyarbakır	90.37	90.37								180.73
Gaziantep	90.37	90.37								180.73
Kilis	82.62	82.62								165.23
Mardin	82.62	82.62								165.23
Siirt	82.62	82.62								165.23
Şanlıurfa	82.62	82.62								165.23
Şırnak	82.62	82.62								165.23
Toplam	759.05	759.05								1 518

Tablo II.18 Suni Tohumlama Ekipmanı (TKB)

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	80.56	80.56								161.11
Batman	80.56	80.56								161.11
Diyarbakır	80.56	80.56								161.11
Gaziantep	80.56	80.56								161.11
Kilis	80.56	80.56								161.11
Mardin	80.56	80.56								161.11
Siirt	80.56	80.56								161.11
Şanlıurfa	80.56	80.56								161.11
Şırnak	80.56	80.56								161.11
Toplam	725	725								1 450

TabloII.19: Suni Tohumlama İrtibat Bürosu (TKB)

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	2.06	2.06								4.12
Batman	2.06	2.06								4.12
Diyarbakır	2.06	2.06								4.12
Gaziantep	2.06	2.06								4.12
Kilis	2.06	2.06								4.12
Mardin	2.06	2.06								4.12
Siirt	2.06	2.06								4.12
Şanlıurfa	2.06	2.06								4.12
Şırnak	2.06	2.06								4.12
Toplam	18.55	18.55								37

Tablo II.20: Suni Tohumlama Depolama Ünitesi (TKB)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman										
Diyarbakır	7.75	7.75								15.50
Gaziantep	7.75	7.75								15.50
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam	15.50	15.50								31

Tablo II.21: Koyunculuk Islah Yatırımları (GAP - BKİ-TKB)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman		6.67	6.67	7						20.33
Diyarbakır										
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt		6.67	6.67	7						20.33
Şanlıurfa										
Şırnak		6.67	6.67	7						20.33
Toplam		20	20	21						61

Tablo II.22: Hayvancılık Geliştirme Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	184	193	189	196	200	181	179	181	178	1 682
Batman	201	227	206	198	200	181	179	181	178	1 751
Diyarbakır	409	727	919	798	300	281	285	181	178	4 079
Gaziantep	184	393	402	196	200	181	179	181	178	2 095
Kilis	184	193	289	296	300	281	215	181	178	2 118
Mardin	184	193	289	296	300	281	215	181	178	2 118
Siirt	409	527	706	798	300	281	285	181	178	3 666
Şanlıurfa	184	193	189	196	200	181	179	181	178	1 682
Şırnak	184	193	289	296	300	281	215	181	178	2 118
Toplam	2 126	2 840	3 476	3 268	2 300	2 132	1 932	1 632	1 601	21 307

Tablo II.23: Araştırma ve Hastalık Teşhis Laboratuvarı (TKB)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman										
Diyarbakır		200	213							413
Gaziantep		200	213							413
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam		400	426							826

Tablo II.24: Hastalık Erken Uyarı Sistemi(TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Batman		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Diyarbakır		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Gaziantep		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Kilis		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Mardin		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Siirt		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Şanlıurfa		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Şırnak		3.33	4.44	11.11	15.56					34.44
Toplam		30	40	100	140					310

Tablo II.25: Karantina Alanları(TKB)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman										
Diyarbakır										
Gaziantep										
Kilis			100	100	100	100	36.33			436.33
Mardin			100	100	100	100	36.33			436.33
Siirt										
Şanlıurfa										
Şırnak			100	100	100	100	36.33			436.33
Toplam			300	300	300	300	109			1 309

Tablo II.26: Park ve Pazar Alanı (Belediyeler - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Batman		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Diyarbakır		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Gaziantep		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Kilis		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Mardin		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Siirt		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Şanlıurfa		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Şırnak		5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	5.56	8		41.33
Toplam		50	50	50	50	50	50	72		372

Tablo II.27: İnsan Kaynaklarını Geliştirme (TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Batman	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Diyarbakır	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Gaziantep	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Kilis	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Mardin	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Siirt	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Şanlıurfa	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Şırnak	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	105.56	112.44	956.89
Toplam	950	950	950	950	950	950	950	950	1 012	8 612

Tablo II.28: Yatırım ve Yönetim Danışmanlık Hizmetleri (TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Batman	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Diyarbakır	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Gaziantep	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Kilis	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Mardin	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Siirt	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Şanlıurfa	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Şırnak	11.11	11.11	5.56	5.56	5.56	2.44				41.33
Toplam	100	100	50	50	50	22				372

Tablo II.29: İhbarı Mecburi Hastalıklar ve Koruyucu Aşılama (TKB)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Batman	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Diyarbakır	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Gaziantep	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Kilis	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Mardin	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Siirt	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Şanlıurfa	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Şırnak	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.67	6.56	59.89
Toplam	60	60	60	60	60	60	60	60	59	539

Tablo II.30: Organize Hayvancılık Bölgesi (TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman	16.67	33.33	16.67	2.67						69.33
Diyarbakır	16.67	33.33	16.67	2.67						69.33
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt	16.67	33.33	16.67	2.67						69.33
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam	50	100	50	8						208

Tablo II.31: Mera Alanları Islahı (TKB)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Batman	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Diyarbakır	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Gaziantep	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Kilis	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Mardin	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Siirt	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Şanlıurfa	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Şırnak	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	61.11	58.89	547.78
Toplam	550	550	550	550	550	550	550	550	530	4 930

Tablo II.32: Arıcılık Geliştirme Ünitesi (TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman										
Diyarbakır										
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt	108	200	400	500						1 208
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam	108	200	400	500						1 208

Tablo II.33: İpekböceği Geliştirme Ünitesi (TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman										
Diyarbakır	108	200	400	500						1 208
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam	108	200	400	500						1 208

Tablo II.34: Kanatlı Hayvancılığı Geliştirme Ünitesi (TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman										
Diyarbakır	100	100	100	100	100	100	106.5			706.5
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt	100	100	100	100	100	100	106.5			706.5
şanlıurfa										
şırnak										
Toplam	200	200	200	200	200	200	213			1 413

II.2.4. Su Ürünleri Yatırımları Ayrıntıları**Tablo II.35: Bölge Koordinasyon Kurulu ve Kontrol Sistemi (DSİ-TKB-GAP-BKİ)****(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	40									40
Batman										
Diyarbakır										
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt										
şanlıurfa										
şırnak										
Toplam	40									40

Tablo II.36: Bölge Su Ürünleri Merkezi (DSİ – TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	133.33	133.33	133.33							400
Batman										
Diyarbakır										
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt										
şanlıurfa										
şırnak										
Toplam	133.33	133.33	133.33							400

Tablo II.37: Balıkçı Barınağı (Ulaştırma Bakanlığı)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyman	50	50	50	50	50	50				300
Batman										
Diyarbakır	50	50	50							150
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa	50	50	50	50	50	50				300
Şırnak										
Toplam	150	150	150	100	100	100				750

Tablo II.38: Karaya Çıkış Yeri (Ulaştırma Bakanlığı)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyman	26.67	26.67	26.67	26.67	26.67	26.67				160
Batman										
Diyarbakır	13.33	13.33	13.33	13.33	13.33	13.33				80
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa	26.67	26.67	26.67	26.67	26.67	26.67				160
Şırnak										
Toplam	66.67	66.67	66.67	66.67	66.67	66.67				400

Tablo II.39: Fiziksel Altyapı (KHGM)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyman	100	100	100	100	100	100				600
Batman										
Diyarbakır	50	50	50	50	50	50				300
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa	100	100	100	100	100	100				600
Şırnak										
Toplam	250	250	250	250	250	250				1 500

Tablo II.40: Ürün Kabul ve Satış Yeri (Belediyeler - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyman	100									100
Batman										
Diyarbakır		100								100
Gaziantep			100							100
Kilis								100		100
Mardin							100			100
Siirt						100				100
Şanlıurfa					100					100
Şırnak										
Toplam	100	100	100		100	100	100	100		700

Tablo II.41: İnsan Kaynaklarını Geliştirme (DSİ – TKB - GAP-BKİ)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyman	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Batman										
Diyarbakır	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Gaziantep	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Kilis	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Mardin	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Siirt	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Şanlıurfa	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	4.95	45
Şırnak										
Toplam	34.65	34.65	34.65	34.65	34.65	34.65	34.65	34.65	34.65	312

II.2.5. Ormancılık Yatırımları Ayrıntıları**Tablo II.42: Erozyon Kontrolü (Orman Bakanlığı)****(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	20.08	20.08	25.42	6.61	6.61	6.61	79.87	79.87	79.87	325
Batman	0.74	0.74	0.94	1.07	1.07	1.07	6.78	6.78	6.78	26
Diyarbakır	30.44	30.44	74.69	85.36	85.36	85.36	715.78	715.78	715.78	2 539
Gaziantep	4.95	4.95	6.26	7.16	7.16	7.16	103.82	134.67	121.88	398
Kilis	0.87	0.87	1.10	1.26	1.26	1.26	18.17	22.09	20.13	67
Mardin	2.36	2.36	2.99	3.42	3.42	3.42	38.34	38.34	38.34	133
Siirt	8.80	8.80	40.72	46.54	46.54	46.54	175.70	175.70	175.70	725
Şanlıurfa	2.29	2.29	2.90	3.31	3.31	3.31	7.87	7.87	7.87	41
Şırnak	1.61	1.61	2.03	2.32	2.32	2.32	25.26	25.26	25.26	88
Toplam	72.13	72.13	157.05	157.05	157.05	157.05	1 171.59	1 206.36	1 191.61	4 342

Tablo II.43: Fidan Üretimi (Orman Bakanlığı)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	57.34	57.34	72.59	18.87	18.87	18.87	228.04	228.04	228.04	928
Batman	2.12	2.12	2.69	3.07	3.07	3.07	19.29	19.29	19.29	74
Diyarbakır	86.93	86.93	213.30	243.78	243.78	243.78	2 044.17	2 044.17	2 044.17	7 251
Gaziantep	14.13	14.13	17.89	20.45	20.45	20.45	296.61	384.72	348.18	1 137
Kilis	2.48	2.48	3.14	3.59	3.59	3.59	52.11	63.31	57.71	192
Mardin	6.75	6.75	8.54	9.76	9.76	9.76	109.56	109.56	109.56	380
Siirt	25.12	25.12	116.28	132.90	132.90	132.90	501.26	501.26	501.26	2 069
Şanlıurfa	6.53	6.53	8.27	9.45	9.45	9.45	22.10	22.10	22.10	116
Şırnak	4.59	4.59	5.81	6.64	6.64	6.64	72.37	72.37	72.37	252
Toplam	205.98	205.98	448.51	448.51	448.51	448.51	3 345.51	3 444.82	3 402.68	12 399

Tablo II.44: Tohum Üretimi (Orman Bakanlığı)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	36.17	36.17	45.79	11.90	11.90	11.90	144.05	144.05	144.05	586
Batman	1.34	1.34	1.69	1.94	1.94	1.94	12.27	12.27	12.27	47
Diyarbakır	54.84	54.84	134.56	153.79	153.79	153.79	1 289.46	1 289.46	1 289.46	4 574
Gaziantep	8.91	8.91	11.29	12.90	12.90	12.90	187.02	242.61	219.56	717
Kilis	1.57	1.57	1.98	2.27	2.27	2.27	32.83	39.90	36.36	121
Mardin	4.26	4.26	5.39	6.16	6.16	6.16	69.21	69.21	69.21	240
Siirt	15.85	15.85	73.36	83.84	83.84	83.84	316.14	316.14	316.14	1 305
Şanlıurfa	4.12	4.12	5.22	5.96	5.96	5.96	13.88	13.88	13.88	73
Şırnak	2.89	2.89	3.66	4.19	4.19	4.19	45.66	45.66	45.66	159
Toplam	129.94	129.94	282.94	282.94	282.94	282.94	2 110.54	2 173.19	2 146.61	7 822

Tablo II.45: Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma (Orman Bakanlığı)**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	80.99	80.99	102.53	26.65	26.65	26.65	322.18	322.18	322.18	1311
Batman	3.00	3.00	3.79	4.33	4.33	4.33	27.07	27.07	27.07	104
Diyarbakır	122.78	122.78	301.28	344.34	344.34	344.34	2 887.38	2 887.38	2 887.38	10 242
Gaziantep	19.96	19.96	25.27	28.88	28.88	28.88	418.96	543.41	491.80	1606
Kilis	3.51	3.51	4.44	5.07	5.07	5.07	73.54	89.35	81.45	271
Mardin	9.53	9.53	12.06	13.79	13.79	13.79	154.84	154.84	154.84	537
Siirt	35.48	35.48	164.25	187.72	187.72	187.72	708.22	708.22	708.22	2 923
Şanlıurfa	9.23	9.23	11.68	13.35	13.35	13.35	31.60	31.60	31.60	165
Şırnak	6.48	6.48	8.20	9.38	9.38	9.38	102.24	102.24	102.24	356
Toplam	290.95	290.95	633.50	633.50	633.50	633.50	4 726.02	4 866.29	4 806.77	17 515

Tablo II.46: Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri (Orman Bakanlığı - GAP-BKİ)
(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman							54.97	330.98	270.39	656
Batman										
Diyarbakır							5 000	8 200	7 419	20 619
Gaziantep										
Kilis										
Mardin										
Siirt							4 200	6 300	6 310	16 810
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam							9 254.97	14 830.98	13 999.39	38 085

Tablo II.47: Mera Islahı (Orman Bakanlığı - TKB)

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman							100	100	100	300
Batman							85.67	130.55	120.70	337
Diyarbakır							65.67	431.29	429.59	927
Gaziantep							0.20	0.24	58.60	59
Kilis							0.14	14.66	22.13	37
Mardin							108.64	251.41	220.07	580
Siirt							641.86	485.67	48.98	1 177
Şanlıurfa							389.91	528.16	497.82	1 416
Şırnak							81.28	178.37	157.06	417
Toplam							1 473.37	2 120.35	1 654.94	5 249

II.3. Proje Profilleri

II.3.1. Bitkisel Üretim Araştırma Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'de kuru ve özellikle sulu koşullarda yüksek verimli, kaliteli ve hastalıklara dayanıklı çeşitlere ve çağdaş yetiştirme yöntemlerine olan gereksinim; bu proje paketinin gerekçesini oluşturmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Sürdürülebilir bir tarım sistemi için verimli ve kalitesi yüksek çeşitlerin elde edilmesi ve bu çeşitlere uygun yetiştirme tekniklerinin geliştirilmesidir.

Proje Faaliyetleri;

- i) Bölge'de yer alan araştırma enstitülerinin teknik kapasitelerinin güçlendirilmesi,
- ii) Ülkemizde ve OEKO ülkelerinde tescil edilmiş yeni çeşitlerin gen materyallerinin adaptasyona tabi tutulması,
- iii) Yerli materyallerin verim kapasitelerinin geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının yapılması,
- iv) Yetiştirme tekniklerinin belirlenmesi ve üretici koşullarında test edilmesi,
- v) Araştırma sonuçlarının yayımcıya aktarılmasına yönelik eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

TKB (Tarımsal Araştırma Genel Müdürlüğü), GAP-BKİ, KHGM ve bu kuruluşların yerel birimleri.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Proje'nin kamu kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanacak finansmanla yürütülmesi öngörülmektedir. Proje'nin finansman ihtiyacı, 1998 fiyatlarıyla 3 088 milyar TL olarak tahmin edilmektedir.

II.3.2. Sulu Tarım Alanlarında Sulama Tekniği ve Mekanizasyonu Eğitimi Merkezi Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'deki üreticilerin sulu tarım teknikleri ve mekanizasyonu konusundaki bilgi düzeyi oldukça yetersizdir. Bu sorunu gidermek üzere ilgili kuruluşlarca etkili bir eğitim faaliyeti yürütülemediğinden, üreticiler bilinçsiz su, ilaç ve gübre kullanımının yol açtığı sorunlarla

karşı karşıya kalmıştır. Aşırı su kullanımı; taban suyunun yükselmesi, tuzluluk, alkalilik ve erozyon sorunlarına yol açmaya başlamıştır. Sulamanın yaygınlaştırılmasıyla birlikte ürün deseninin hızla değişmesi, üreticilerin bu bitkilerin yetiştirilmesi ve mekanizasyon konusunda süratle eğitilmesini gerekli kılmaktadır.

Proje'nin Amacı;

- i) Diyarbakır İli'nde bir eğitim merkezi kurarak, teknik elamanları eğitmek,
- ii) Sulu tarım tekniklerini yöre çiftçilerine aktarmak,
- iii) Eğitim çalışmalarında diğer kuruluşlarla eşgüdüm ve işbirliği sağlamak,
- iv) Proje çerçevesinde kurulacak merkezi uluslararası merkezlerle irtibatlandırmak.

Proje Faaliyetleri;

- i) Eğiticilerin seçimi (Bakanlık kadrosundan 30 eğitici seçilmesi),
- ii) Eğiticilerin eğitimi,
- iii) Diyarbakır Valiliği tarafından Eğitim Merkezi'ne gerekli binanın tahsisi; TKB tarafından bu binada derslikler hazırlanması ve diğer düzenlemelerin yapılması,
- iv) Proje'nin üçüncü yılından itibaren Bölge üreticisine her yıl beşer gün süreli 35 kurs düzenlenmesi, kursların her birinde 20 çiftçi olmak üzere yılda 700 çiftçinin eğitilmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

TKB Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü sorumlu kuruluştur. Bu kuruluş GAP-BKİ, KHGM ve bunların yerel birimleri ile proje planlama ve uygulama aşamalarında eşgüdümlü olarak çalışacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2005

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla 1 061 milyar TL.

II.3.3. Tarımsal Yayım, Geliştirme ve Destekleme Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'deki çiftçi eğitim ve yayım faaliyetleri; yetişmiş elaman, araç, gereç ve donanım yetersizliği ile karşı karşıya bulunmaktadır. TKB'nın yerel kapasitesinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu suretle kamu yayımında en fazla sorumluluk üstlenen Bakanlığın diğer kamu kuruluşları ile programlama, proje hazırlama ve yürütme çalışmalarında etkinliği sağlaması kolaylaşacaktır.

Proje'nin Amacı;

Proje'nin amacı Bakanlığın Bölge Teşkilatı'nda görevli elamanların hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, teşkilatın yayım vasıtaları bakımından eksikliklerini gidermek ve

enformasyon konusunda çalışan teknik personeli ilgili araçların kullanımı ve yayım teknikleri konusunda eğitmektir.

Proje Faaliyetleri;

- i) Bölge'de yer alan N. Cevheri Çiftçi Eğitim Merkezi ve İl Müdürlükleri için yayım araç ve gereçlerin satın alınması,
- ii) İl merkezlerinde ve ilçelerde enformasyon konusunda görevli elamanların programlı bir şekilde “enformasyon araçlarının kullanımı” ve “yayım teknikleri” konularında eğitilmesi,
- iii) İzleme ve değerlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje'nin yürütülmesinden sorumlu kuruluş, TKB Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü olacaktır. Bu kuruluş GAP-BKİ, KHGM ve bu kuruluşların yerel birimleri ile planlama ve projelendirme uygulama aşamalarında eşgüdüm kuracaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 1 110 milyar TL.

II.3.4. Yerli Sığır Irkının Islahı - Suni Tohumlama Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Yerli sığır ırkının verim düzeyi düşüktür. Bu nedenle hayvansal ürünlerin birim üretim maliyeti yükselmektedir. Üretim azlığı nedeniyle, pazar için üretim kısıtlıdır. Mevcut yerli ırkın ıslahına ihtiyaç duyulmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Genetik iyileştirme yoluyla verimliliği artırmak ve üreticiyi yoğun hayvancılık faaliyetlerine özendirme.

Proje Faaliyetleri;

Proje, TKB'nın denetiminde GAP-BKİ'nin katılımı ile uygulanacak; sözleşmeli veterinerlik hizmetleri kapsamında ve/veya özel sektörün görev alması ile sürdürülecek ve şu faaliyetleri kapsayacaktır.

- i) Tüm illere “suni tohumlama ekipmanı” alınması,
- ii) Her ilde, üretici katılımı ile “irtibat büroları”nın kurulması,
- iii) Diyarbakır ve Gaziantep’de birer adet “suni tohumlama depolama ünitesi”nin kurulması,

- iv) Her ilin en uygun yerleşmelerinde başlamak üzere, suni tohumlamanın her ilin boğa altı sığır varlığının yüzde 12'sinden başlanması ve 2010 yılında yüzde 28 tohumlama oranına ulaşılması,
- v) Proje'nin, öncelikle hayvancılık faaliyetine yatkın gönüllü üreticilerden başlatılması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje'nin sürdürülmesinden sorumlu kuruluş, TKB'dir. Bakanlık; proje planlamasında ve uygulama döneminde GAP-BKİ ile eşgüdüm kuracaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Proje, kamu kaynaklarından ve/veya dış kaynaklardan finanse edilecektir. Finansman ihtiyacı, 1998 fiyatlarıyla 1 518 milyar TL'dir.

II.3.5. Hayvancılık Yatırım - Yönetim Danışmanlık Hizmetleri Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Hayvancılık sektörü, Bölge ekonomisi içerisinde önemli bir potansiyel içermesine rağmen, henüz beklenen fayda temin edilememiş ve varolan potansiyel tam kullanılmamıştır. Hayvancılığın kapsamı ve niteliği, danışmanlık hizmetlerinin sağlanmasını önemli kılmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Hayvancılık üreticilerinin bilgi ihtiyacını en etkin organizasyonlardan biri ile karşılamaktır.

Proje Faaliyetleri;

GAP-BKİ' nin koordinasyonu ve TKB'nın, hayvancılık faaliyetiyle ilgili meslek odalarının/üreticilerin katılımları ile

- i) Hayvancılık Danışmanlık Merkezlerinin Oluşturulması,
- ii) Gerekli profesyonel danışmanlık hizmetlerinin sunuma hazır duruma getirilmesi,
- iii) Danışmanlık merkezinin ulusal ve uluslararası hayvancılık organizasyonu/pazarı ile “ağ sistemlerini” kurması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje GAP-BKİ'nin koordinasyonu ve TKB'nın katılımı ile sürdürülecek, bu yönde ilgili meslek odalarının ve üreticilerin katılımları temin edilecektir.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2007

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Proje, kamu kaynaklarından veya buna bağlı dış kaynaklardan karşılanacak olup, 1998 fiyatlarıyla, 372 milyar TL'dir

II.3.6. Siirt'te Arıcılık, Diyarbakır'da İpekböcekçiliği ve Siirt ve Diyarbakır'da Kanatlı Hayvan Geliştirme Ünitelerinin Geliştirilmesi

Proje'nin Gerekçesi;

Sözkonusu faaliyetlerde henüz yeterince uzmanlaşma sağlanamamıştır. Teknolojik bilgi sağlanması ve teknolojik araç ve sistemlerin seçiminde üreticilerin sorunları vardır. Damızlık girdi tedarik yöntemleri ve imkanları yetersizdir. Ayrıca, pazarla buluşmalarında da ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Uygun girdi sağlanması ve üretim ve pazar sistemlerinin güçlendirilmesi yoluyla üreticilerin gelirlerinin artırılması.

Proje Faaliyetleri;

TKB'nin sorumluluğu ve GAP-BKİ'nin koordinasyonunda, üreticilerin katılımı ile

- i) Çalışma esaslarının belirlenmesi,
- ii) Geliştirme ünitelerinin kurulması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje uygulamasından TKB sorumlu olacak, üretici işbirliğinin sağlanmasında GAP-BKİ gerekli eşgüdümü sağlayacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2008

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla 3 829 milyar TL.

II.3.7. Hayvancılık Park ve Pazar Alanlarının Oluşturulması

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge hayvancılık ticareti, halen uygun olmayan mekanlarda ve geleneksel yöntemlerle sürdürülmektedir. Buna bağlı olarak, pazar sistemi, üretici katılımını etken kılabacak araçlara sahip bulunmamakta ve bu olgu üretici gelir paylarının düşmesine neden olmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Hayvansal üreticilerini ve bu ürünlerle ilgili sektörleri, modern koşullarda buluşturmak suretiyle sektöre dinamizm kazandırarak, gelir yapılarının iyileşmesini sağlamak

Proje Faaliyetleri;

GAP-BKİ koordinasyonu ve belediyelerin sorumluluğunda, üreticilerin ve hayvancılık ekonomisiyle ilgili sektörlerin katılımı ile

- i) Borsa niteliğinin de kazandırılması suretiyle, hayvancılık park ve pazar yerleri çalışma esaslarının belirlenmesi ve uygulanması,
- ii) Belediyelerin sorumluluğunda her ilin uygun bir alanında park ve pazar yerleri kurulması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje uygulamasından belediyeler sorumlu olacak, üreticiler ile ilgili sektörler arasındaki eşgüdümü GAP-BKİ sağlayacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2009

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 372 milyar TL.

II.3.8. Batman, Siirt ve Şırnak'ta Koyun Islah Programı

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'de, hayvansal verimliliği henüz beklenen düzeye çıkarılamamış olması, işletme maliyetlerinin yükselmesinin en önemli nedenidir.

Proje'nin Amacı;

Üç yılda iki yavru üretim imkanlarının araştırılarak yaygınlaştırılması suretiyle koyunculukta verimliliğin artırılması.

Proje Faaliyetleri;

Bölge'de TKB'na bağlı mevcut araştırma merkezlerinde, araştırmaların üretici temelli olarak sürdürülmesi ve sonuçlarının, örnek işletmeler seçilerek yaygınlaştırılması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje, GAP-BKİ ve TKB'nın işbirliği ile yürütülecek; araştırmalardan TKB, üretici işletmelerin belirlenmesi ile çalışma sonuçlarının yaygınlaştırılmasından GAP-BKİ sorumlu olacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2005

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 61 milyar TL.

II.3.9. İnsan Kaynaklarını Geliştirme ve Kırsal Eğitim-Yayım İle Program Tanıtma Hizmetleri

Proje'nin Gerekçesi;

Tedarik, üretim, depolama ve dağıtımda işletmelerin bilgi açığı bulunmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Kırsal üreticilerin, işletme içi ve dışı faaliyetlere ilişkin, birey ve aile temelinde bilgi sahibi edilmeleridir.

Proje Faaliyetleri;

- i) TKB ve diğer ilgili kuruluşlar ile birlikte katılımlı bir süreçle proje temelli eğitim programları hazırlanması,
- ii) Eğitim ve yayım faaliyetlerinin, daha çok üretici örgüt ve kuruluşlarının ve özel kesimin rol alacağı bir sistem içerisinde sürdürülmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Eğitim - yayım hizmetleri, TKB ile GAP-BKİ' nin sorumluluğunda sürdürülecektir.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 8 612 milyar TL.

II.3.10. Mer'a Alanlarının Islahı

Proje'nin Gerekçesi;

Yem bitkileri üretimi yetersizdir. Buna bağlı olarak, kaba yem açığı bulunmaktadır. Mer'aların ıslahı kaba yem açığının giderilmesine yardımcı olacaktır.

Proje'nin Amacı;

Hayvancılık sektörünün kaba yem ihtiyacını güvenli ve düşük maliyetle sağlamak.

Proje Faaliyetleri;

- i) Her ilin mer'a alanlarının en az yüzde10'unu, ıslah programı kapsamına almak,
- ii) Mer'a ıslah çalışmalarını uygulamak.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje'nin yürütülmesinden TKB sorumlu olacak, GAP-BKİ gerekli koordinasyonu sağlayacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 4 930 milyar TL.

II.3.11. Adıyaman'da Bölge Su Ürünleri Koordinasyon Kurulu ve Kontrol Sistemi Kurulması

Proje'nin Gerekçesi;

Farklı kuruluşlarca yerine getirilen su ürünlerine ilişkin kamu hizmetlerinde eşgüdüm sağlanamamakta ve kamusal kararların etkinlikle uygulanmasına yönelik izleme ve değerlendirme işlevi yerine getirilememektedir.

Proje'nin Amacı;

Su ürünlerine yönelik kamusal hizmetlerin etkinlikle sağlanması.

Proje Faaliyetleri;

- i) İlgili kuruluşlarla birlikte, sistemin kapsam ve çalışma esaslarının belirlenmesi,
- ii) Koordinasyon Kurulu ve Kontrol Sistemi'nin kurulması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Sistem, GAP-BKİ'nin koordinasyonunda ilgili tüm kuruluşların katılımı ile kurulacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 40 milyar TL.

II.3.12. Adıyaman'da Bölge Su Ürünleri Merkezi Kurulması

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'de, su ürünleri sektöründe işletme yönetimi, organizasyon, teknoloji seçimi ve çevre konularına ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetlerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Su ürünleri faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik olarak araştırma-geliştirme hizmetleri sağlamak.

Proje Faaliyetleri;

- i) Su ürünleri merkezinin kapsam ve çalışma esaslarının ilgili kuruluşların katılımları ile hazırlanması,
- ii) Su ürünleri merkezinin kurulması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Su ürünleri merkezinin kuruluşundan TKB sorumlu olacak, ilgili diğer kuruluşların katılımı sağlanacak ve GAP-BKİ, gerekli eşgüdümü sağlayacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2004

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 400 milyar TL.

II.3.13. Balıkçı Barınakları ve Karaya Çıkış Yerlerinin Yapılması

Proje'nin Gerekçesi;

Baraj göllerinin su ürünleri potansiyellerinden yeterince yararlanabilmek için gerekli altyapıyı oluşturmak gerekmektedir.

Proje'nin Amacı;

Su ürünleri faaliyetlerinin altyapı ihtiyaçlarını karşılamak.

Proje Faaliyetleri;

- i) Altyapı ihtiyaçlarının etüd ve projelerini yapmak,
- ii) Altyapı çalışmalarını tamamlamak:
- ii.1) Fiziksel Altyapı: Adıyaman, Diyarbakır ve Şanlıurfa illeri baraj göllerine 15 noktada ulaşacak altyapı yapmak,
- ii.2) Balıkçı Barınağı: Adıyaman'da 1, Diyarbakır ve Şanlıurfa illeri 2'şer olmak üzere baraj göllerinde 5 adet balıkçı barınağı inşa etmek,
- ii.3) Karaya Çıkış Yeri: Balıkçı barınaklarının yapılacağı noktalarda, her bir barınak için 2 adet olmak üzere toplam olarak 10 adet karaya çıkış yeri yapmak.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Balıkçı barınakları ile karaya çıkış yerlerinin yapımından Ulaştırma Bakanlığı, fiziksel altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasından KHGM sorumlu olacak ve gerekli eşgüdümü GAP-BKİ sağlayacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

Balıkçı barınağı : 2002-2007,
Karaya çıkış yeri: 2002-2007,
Fiziksel altyapılar: 2002-2007.

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, balıkçı barınakları için 900 milyar TL, karaya çıkış yerleri için 480 milyar TL ve fiziksel altyapılar için 1 800 milyar TL, toplam olarak, 3 180 milyar TL.

II.3.14. Su Ürünleri Ürün Kabul ve Satış Yerleri

Proje'nin Gerekçesi;

Uygun satış yerlerinin bulunmaması ya da yetersiz olmaları nedeniyle su ürünleri yeterince değerlendirilmemektedir.

Proje'nin Amacı;

Pazarlama altyapısını kurularak istikrarlı bir fiyat yapısını oluşturmak ve üretici gelir imkanlarını artırmak.

Proje Faaliyetleri;

- i) Gerekli etüd ve proje hizmetlerini tamamlamak,
- ii) Ürün kabul ve satış yerlerini inşa edip hizmete sunmak.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Proje uygulamasından belediyeler sorumlu olacak, gerekli eşgüdümü GAP-BKİ sağlayacaktır.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 900 milyar TL.

II.3.15. İnsan Kaynaklarını Geliştirme, Eğitim–Yayın ve Örgütlenme Hizmetleri Sağlanması

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'deki faaliyetlerde verimliliğin düşük olmasının temel nedenlerinden biri, beşeri sermaye birikimindeki yetersizliktir. Bölge'nin gelişmesi insan kaynaklarının geliştirilmesine kritik olarak bağlı bulunmaktadır.

Proje'nin Amacı;

İnsan kaynaklarını geliştirerek, beşeri sermayeyi artırmak ve verimliliği yükseltmek.

Proje Faaliyetleri;

- i) Sektör fonksiyonlarına yönelik olarak, konuya ilişkin programlar hazırlanacak,
- ii) Programlar uygulanacak.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

TKB ile ilgili diğer kuruluşlar sorumlu olacak, GAP-BKİ gerekli eşgüdümü sağlayacaktır

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 401 milyar TL.

II.3.16. Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma Projeleri

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge topraklarının yüzde 33.7 çok şiddetli, yüzde 38.6'sı şiddetli erozyon tehdidi altındadır. Fırat Havzası'ndan taşınan ortalama sediment miktarı 1 167 ton/yıl-km², Dicle Havzası'ndan taşınan sediment miktarı ise 1 085 ton/yıl-km²'dir. Bundan dolayı, toprak muhafaza ve erozyonla mücadele Bölge'nin en önemli konusulardan biridir.

Proje'nin Amacı;

Bölge, orman varlığı bakımından, Türkiye'nin en fakir bölgesidir. Toplam 1 257 bin ha'lık orman alanının 1 178 bin ha'ı baltalık / bozuk baltalık ormandır. 469 bin ha'lık erozyon kontrolü ve ağaçlandırma yapılması gereken alan bulunmaktadır. Düzensiz, usulsüz ve kaçak kesim, meşe yapraklarının hayvan yemi olarak tüketilmesi sonucu Bölge'nin yakacak ve yapacak ihtiyaç karşılanamaz noktaya gelmiştir. Hem toprak koruma, hem de odun ham maddesi üretimini artırmak amacı ile ağaçlandırma ve toprak muhafaza tedbirlerinin alınması gerekmektedir.

Proje Faaliyetleri;

- i) Bölge toprak muhafaza ve ağaçlandırma eylem planının hazırlanması,
- ii) Yatırım projelerinin yapılması,
- iii) Tohum ve fidan üretiminin programlanması,
- iv) Yatırım alanlarının belirlenmesi,
- v) Uygulanmanın zamanlanması,
- vi) Arazinin hazırlanması,
- vii) Ekim-dikim,
- viii) Tahdit-koruma-kontrol önlemlerinin alınması,
- ix) Bakım-yineleme,
- x) İzleme-değerlendirme.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Orman Bakanlığı (AGM) ve KHGM.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 37 736 milyar TL.

II.3.17. Erozyon Kontrol Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'nin topoğrafik yapısı; ormanlarının düzensiz, usulsüz ve kaçak kesim nedenleriyle tahrip olmuş olması; meraların düzensiz ve aşırı otlamadan dolayı verimsizleşmesi ve arazinin çıplaklaşması erozyon kontrolünü zorunlu kılmaktadır. Bölge topraklarının yüzde 33.7'si çok şiddetli ve 38.6'sı şiddetli erozyon tehdidi altındadır. Taşınan ortalama sediment miktarı 2 252 ton/yıl-km²'dir. Bunun önlenmesi gerekmektedir.

Proje'nin Amacı;

Bölge'deki doğal kaynakların ve doğal servet kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve verimliliklerinin artırılması amaçlanmaktadır.

Proje Faaliyetleri;

- i) Sediment ölçümleme,
- ii) Öncelikli sorum alanlarının saptama,
- iii) Proje hazırlama,
- iv) Teraslama ve tahkim (sedleme-berkitme, ağaçlandırma otlandırma v.b),
- v) Koruma-kontrol,
- vi) İzleme-değerlendirme.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Orman Bakanlığı (AGM), KHGM ve TKB (TÜGEM).

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 4 342 milyar TL.

II.3.18. Mer'a Islahı Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'deki mer'alar düzensiz ve aşırı otlatma yüzünden giderek verimsizleşmiştir. Bölge'de hayvancılığın (özellikle koyunculugun) geliştirilmesi, mer'aların otlatma kapasitesinin artırılmasına ve mer'a kalitesinin iyileştirilmesine bağlıdır. Hayvancılık üretiminin son 20 yıldan beri giderek azalmasının nedeni mer'aların tahrip olmasındandır. Bunun için gerek orman içi ve dışı tüm mer'aların ıslahı gerekmektedir.

Proje'nin Amacı;

Toprakların korunması, su kalitesinin iyileştirilmesi ve hayvancılığın geliştirilmesi için, kaba yem ihtiyacının karşılanması için mer'a ıslah çalışmalarının hızlandırılmasını gerektirmektedir. Proje ile mer'a kompozisyonunun iyileştirilmesi, otlatma kapasitesinin ve mer'a kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Proje Faaliyetleri;

- i) Mer'a arajman planlarının hazırlanması,
- ii) Mer'aların emniyet altına alınması,
- iii) Tohum takviye ve gübreleme mümkünse sulama suretiyle otlatma kapasitesi ve ot kalitesinin yükselmesi,
- iv) Mer'a yönetim birimlerinin oluşturulması (örgütlenme).

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Orman Bakanlığı (AGM) ve KHGM.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2008-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 5 249 milyar TL.

II.3.19. Yukarı Havzalar Rehabilitasyon Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Baraj üst havzalarındaki şiddetli erozyon nedeniyle baraj göllerinin hızla dolması; barajların faydalı ömrülerinin kısılması sonucunu doğurmaktadır. Eko sisteminin giderek bozulması; toprak kaynağının, flora ve faunanın korunmasını imkansızlaştırmaktadır. Havzalarda yaşayan halkın toplumsal istikrarını sağlamak ve yaşam kalitesini yükseltmek imkanı kaybolmaktadır. Bunların önüne geçebilmek için yukarı havzaların rehabilite edilmesi gerekmektedir.

Proje'nin Amacı;

Doğal kaynakları, insan kaynağını, kültürel değerleri, baraj göllerini koruyarak ekolojiye uygunluk temeline dayalı bitkisel, hayvansal üretime ve geliri artırmak ve havzalarda yaşayan halkın yaşam koşullarını iyileştirmek amaçlanmaktadır.

Proje Faaliyetleri;

- i) Havza Yönetim Birimlerinin oluşturulması,
- ii) Katılımcılığın artırılması (eğitim-yayın-yayın),
- iii) Örgütlenmenin tamamlanması,
- iv) Havza Yönetim Planlarının hazırlanması,
- v) Öncelikle uygulama projelerinin saptanması,
- vi) Erozyon kontrol, ağaçlandırma, altyapı gelir artıcı önlemlerle ilgili çalışmaların tamamlanması,
- vii) İzleme-değerlendirme.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Orman Bakanlığı (AGM), KHGM, DSİ ve TKB (TÜGEM).

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2008-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 38 085 milyar TL.

II.4. Proje Listesi

Tablo II.48: Proje Listesi

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Kuruluş	Proje	Başlama Bitiş Tarihi	Yer	Toplam (2002-2010)
DSİ	Çamgazi Barajı ve Sulaması	2002	Adıyaman	2 749
DSİ	Samsat 1. Kısım (Pompaj)	2002-2003	Adıyaman	3 263
DSİ	Kahta Sulamaları	2003-2007	Adıyaman	44 410
DSİ	Besni Barajı ve Sulamaları Mün.	2006-2009	Adıyaman	5 284
DSİ	Batman 2. Mer. (Sol)	2002-2004	Batman	15 247
DSİ	Kralkızı 1. Mer.(P2-P5)	2002-2006	Diyarbakır	32 629
DSİ	Batman 2. Mer. (Sağ)	2004-2006	Diyarbakır	15 870
DSİ	Kralkızı Dicle 1. Mer. (Cazibe)	2002-2007	Diyarbakır	85 499
DSİ	Kralkızı 2. Mer. Pompaj (P6)	2002-2003	Diyarbakır	7 552
DSİ	Diyarbakır-Çınar-Dilaver Mün.	2004-2007	Diyarbakır	6 696
DSİ	Ergani Mün.	2005-2008	Diyarbakır	3 487
DSİ	Kayacık-Doğanpınar Sul.	2002-2004	Gaziantep	9 976
DSİ	Belkıs- Nizip Pompaj	2002-2007	Gaziantep	12 991
DSİ	Gaziantep Projeleri	2005-2010	Gaziantep	131 573
DSİ	Gaziantep Ardıl Sul.	2006-2010	Gaziantep	6 621
DSİ	Kayacık-Doğanpınar Sul.	2002-2004	Kilis	12 833
DSİ	Gaziantep Projeleri (Kemlin Barajı Dahil)	2005-2010	Kilis	75 832
DSİ	Seve Sulaması	2003-2004	Kilis	1 813
DSİ	Aşağı Fırat 2. Mer. (Mardin Dep)	2002-2008	Mardin	176 750
DSİ	Nusaybin Çağ Çağ Sul Mün.	2003-2008	Mardin	17 176
DSİ	Şanlıurfa Harran	2002-2005	Şanlıurfa	21 148
DSİ	Yukarı Harran	2002-2004	Şanlıurfa	9 064
DSİ	Yaylak Ovası Sulaması	2002-2007	Şanlıurfa	32 931
DSİ	Bozova Sulaması 1. Kıs.	2002-2007	Şanlıurfa	17 221
DSİ	Aşağı Fırat 2. Merhale (Ana Kanal)	2005-2010	Şanlıurfa	145 317
DSİ	Suruç Sul.	2004-2010	Şanlıurfa	176 434
DSİ	Bozova Sulaması Pompaj 2. ve 3. Kısım	2007-2010	Şanlıurfa	75 529
DSİ	Aşağı Fırat 2. Mer. (2 Kısım Viranşehir)	2005-2010	Şanlıurfa	191 347
DSİ	Bölge Su Ürünleri Merkezi	2002-2004	Adıyaman	400
DSİ	Su Ürünleri Fiziksel Altyapı Projesi	2002-2007	Adıyaman	600
DSİ	Su Ürünleri Fiziksel Altyapı Projesi	2002-2007	Diyarbakır	300
DSİ	Su Ürünleri Fiziksel Altyapı Projesi	2002-2007	Şanlıurfa	600
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2002-2005	Adıyaman	2 123
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2003-2005	Batman	985
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2002-2009	Diyarbakır	7 997
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2002-2010	Gaziantep	3 275
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2003-2010	Kilis	2 025
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2002-2010	Mardin	6 425
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2002-2010	Şanlıurfa	24 587
KHGM-TRGM	Arazi Toplulaştırma Projeleri	2002	Şırnak	29
KHGM	Yukarı Havza ve Göletler Projesi	2002-2004	Adıyaman	545
KHGM	Yukarı Havza ve Göletler Projesi	2005-2010	Diyarbakır	2 520
KHGM	Yukarı Havza ve Göletler Projesi	2005-2010	Siirt	1 931
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Adıyaman	466
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Batman	501
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Diyarbakır	1 528
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Gaziantep	920
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Kilis	233
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Mardin	888
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Siirt	413
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Şanlıurfa	2 012

Tablo II. 48'in Devamı

Kuruluş	Proje	Başlama Bitiş Tarihi	Yer	Plan Dönemi Toplam Yatırım İhtiyacı (2002-2010)
KHGM	Toprak Muhafaza Projesi	2002-2010	Şırnak	1 687
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2005	Adıyaman	234
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2005	Batman	131
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2006 ve 2008	Diyarbakır	6 022
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2005 ve 2008	Mardin	2 632
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2005	Siirt	367
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2008-2010	Şanlıurfa	2 066
KHGM	Taşlı Alan Islahı Projesi	2005	Şırnak	109
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Adıyaman	212
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Batman	7 411
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Diyarbakır	16 521
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Gaziantep	1 288
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Kilis	5 780
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Mardin	15 494
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Siirt	6 908
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Şanlıurfa	269
KHGM	Sulama Projesi	2002-2010	Şırnak	753
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2002-2010	Adıyaman	3 364
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2003-2005	Batman	1 562
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2002-2009	Diyarbakır	12 674
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2002-2010	Gaziantep	5 191
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2003-2010	Kilis	3 209
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2002-2009	Mardin	10 184
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2002-2010	Şanlıurfa	38 968
KHGM	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi	2002	Şırnak	46
TKİB	* Suni Tohumlama Projesi- Suni Tohumlama Ekipmanı	2002-2003	GAP illeri	1 450
TKB	*Suni Tohumlama Projesi- Suni Tohumlama İrtibat Bürosu	2002-2003	GAP illeri	37
TKB	Suni Tohumlama Projesi- Suni Tohumlama Depolama Ünitesi	2002-2003	Diyarbakır, Gaziantep	31
TKB-GAP-BKİ	Koyunculuk Islah Projesi	2003-2005	Batman, Siirt, Şırnak	61
TKB	Hayvancılığı Geliştirme Projesi Araştırma ve Hastalık Teşhis Lab	2003-2004	Diyarbakır, Gaziantep	826
TKB-GAP-BKİ	*Hayvancılığı Geliştirme Projesi Hastalık Erken Uyarı Sistemi	2003-2006	GAP illeri	310
TKB	Hayvancılığı Geliştirme Projesi Karantina Alanları	2004-2008	Kilis, Mardin, Şırnak	1 309
TKB-GAP-BKİ	*Hayvancılığı Geliştirme Projesi İnsan Kaynaklarını Geliştirme	2002-2010	GAP illeri	8 612
TKB-GAP-BKİ	* Hayvancılığı Geliştirme Projesi Yatırım ve Yönetim Danışmanlık Hizmetleri	2002-2007	GAP illeri	372
TKB	* Hayvancılığı Geliştirme Projesi İhbarı Mecburi Hastalık ve Koruyucu Aşılama	2002-2010	GAP illeri	539
TKB	Hayvancılığı Geliştirme Projesi Organize Hayvan Bölgesi	2002-2005	Batman, Diyarbakır, Siirt	208
TKB	* Mera Alanları Islahı Projesi	2002-2010	GAP illeri	4 930
TKB-GAP-BKİ	Arıcılık Geliştirme Ünitesi Projesi	2002-2005	Siirt	1 208
TKB-GAP-BKİ	İpek Böceği Geliştirme Ünitesi Projesi	2002-2005	Diyarbakır	1 208
TKB-GAP-BKİ	Kanatlı Hayvan Geliştirme Ünitesi Projesi	2002-2008	Diyarbakır, Siirt	1 413

Tablo II. 48'in Devamı

Kuruluş	Proje	Başlama Bitiş Tarihi	Yer	Plan Dönemi Toplam Yatırım İhtiyacı (2002-2010)
TKB-DSİ- GAP-BKİ	Su Ürünleri Bölge Koor. Kurulu ve Kontrol Sistemi	2002	Adıyaman	40
TKB-DSİ-GAP-BKİ	Bölge Su Ürünleri Merkezi	2002-2004	Adıyaman Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep,	400
TKB-DSİ-GAP-BKİ	Su Ürünleri İnsan Kaynaklarını Geliştirme	2002-2010	Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa	312
Belediye-GAP-BKİ	*Hayvan Park ve Pazar Alanları	2003-2009	GAP illeri	312
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2002	Adıyaman	100
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2003	Diyarbakır	100
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2004	Gaziantep	100
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2009	Kilis	100
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2008	Mardin	100
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2007	Siirt	100
Belediye-GAP-BKİ	Su Ürün Kabul ve Satış Yeri	2006	Şanlıurfa	100
Ulaştırma Bakanlığı	Balıkçı Barınağı	2002-2007	Adıyaman	300
Ulaştırma Bakanlığı	Balıkçı Barınağı	2002-2004	Diyarbakır	150
Ulaştırma Bakanlığı	Balıkçı Barınağı	2002-2007	Şanlıurfa	150
Ulaştırma Bakanlığı	Su Ürünleri Karaya Çıkış Yeri	2002-2007	Adıyaman	160
Ulaştırma Bakanlığı	Su Ürünleri Karaya Çıkış Yeri	2002-2007	Diyarbakır	80
Ulaştırma Bakanlığı	Su Ürünleri Karaya Çıkış Yeri	2002-2007	Şanlıurfa	80
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Adıyaman	325
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Batman	26
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Diyarbakır	2539
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Gaziantep	398
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Kilis	67
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Mardin	133
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Siirt	725
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Şanlıurfa	41
Orman Bakanlığı	Erozyon Kontrolü	2002-2010	Şırnak	88
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Adıyaman	928
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Batman	74
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Diyarbakır	7 251
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Gaziantep	1 137
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Kilis	192
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Mardin	380
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Siirt	2 069
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Şanlıurfa	116
Orman Bakanlığı	Fidan Üretimi	2002-2010	Şırnak	252
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Adıyaman	586
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Batman	47
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Diyarbakır	4 574
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Gaziantep	717
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Kilis	121
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Mardin	240
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Siirt	1 305
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Şanlıurfa	73
Orman Bakanlığı	Tohum Üretimi	2002-2010	Şırnak	159
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Adıyaman	1 311
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Batman	104
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Diyarbakır	10 242
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Gaziantep	1 606
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Kilis	271

Tablo II. 48'in Devamı

Kuruluş	Proje	Başlama Bitiş Tarihi	Yer	Plan Dönemi Toplam Yatırım İhtiyacı (2002-2010)
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Mardin	537
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Siirt	2 923
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Şanlıurfa	165
Orman Bakanlığı	Toprak Muhafaza ve Ağaçlandırma	2002-2010	Şırnak	356
Orman Bakanlığı - GAP-BKİ	Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri	2008-2010	Adıyaman	656
Orman Bakanlığı - GAP-BKİ	Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri	2008-2010	Diyarbakır	20 619
Orman Bakanlığı - GAP-BKİ	Yukarı Havza Rehabilitasyon Projeleri	2008-2010	Siirt	16 810
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Adıyaman	300
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Batman	337
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Diyarbakır	927
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Gaziantep	59
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Kilis	37
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Mardin	580
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Siirt	1 177
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2010	Şanlıurfa	1 416
TKB-Orman Bakanlığı	Mera Islahı	2008-2001	Şırnak	417

*Paket Program

Tablo II. 49: Devam Eden Diğer Projeler

PROJE SAHİBİ:	GAP-BKİ	
PROJE ADI		YERİ
GAP Böl. Su Ürünleri Ür. ve Tük.Art.		GAP illeri
Siirt Organize Hay.Böl.Kur.		Siirt
Sul.Kan.Su.Reg.ve İş.ile Sul.Met.		GAP illeri
Tarımsal Araştırma Projesi		GAP illeri
Sul.Dışı Al.Halkın Gelir Düz.Arttırıl.		GAP illeri
Ağaçlandırma ve Erozyon Kont.		GAP illeri
GAP Böl.Sul.Sis.İşlet. Bak.ve Yön.		GAP illeri
GAP Böl.Hayvancılığını Geliştirme Pr.		GAP illeri
PROJE SAHİBİ:	TKB	
GAP Yöresi Eğitim ve Yayım Pr.		GAP illeri
Güneydoğu Anadolu Bölgesi Sulu Tar.Alan.Sul.Tek. ve Mekanizasyon Eğitim Projesi		Şanlıurfa
PROJE SAHİBİ:	TRGM	
Arazi Top.ve Dağ.Uyg.Pr.		Şanlıurfa
Harran Ovası II.Kıs.Sul.Al.Arazi Top.		Şanlıurfa
Şanlıurfa Arazi Kullanım Planlaması.		Şanlıurfa
Baziki Toplulaştırma Projesi		Şanlıurfa
PROJE SAHİBİ:	D. METEOROLOJİ İŞLERİ GN. MD.	
Met.İst.Bin.ve ÇevreTahd.		Şırnak

Tablo II. 50: Yeni Önerilen Diğer Projeler

PROJE SAHİBİ:	GAP-BKİ	
PROJE ADI		YERİ
GAP Kalkınma Planı Yatırım Gerekleri Finansman İmkanları Araştırması		GAP illeri

III. MADENCİLİK SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

Madencilik yatırımları yıllık bazda özellik taşımaktadır. Bu bağlamda yatırımcı madencilik kuruluşlarının (TPAO, MTA, TKİ, Etibank vb.). Bölge'deki yatırım faaliyetlerini sürdürecekleri varsayılmıştır.

Tablo III.1: Madencilik Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	1 042	1 046	1 051	1 057	1 063	1 068	1 072	1 078	1 083	9 560
Batman	634	638	642	646	649	651	655	659	661	5 834
Diyarbakır	536	540	542	546	548	551	553	555	559	4 931
Gaziantep	234	235	236	237	238	240	241	242	243	2 146
Kilis	172	173	174	175	176	177	177	178	179	1 581
Mardin	475	478	481	483	484	487	490	492	495	4 366
Siirt	467	469	472	474	477	479	482	484	486	4 291
Şanlıurfa	234	235	236	237	239	240	241	242	243	2 145
Şırnak	631	634	638	641	644	647	650	654	657	5 797
Toplam	4 425	4 448	4 471	4 496	4 517	4 541	4 562	4 584	4 607	40 651

IV. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

İmalat sanayi yatırımlarının özel kesim tarafından yapılacağı, kamu kaynaklarından sadece kamu iktisadi teşebbüslerinin mevcut fabrikalarının bakım ve onarım ihtiyaçlarının karşılanması öngörülmüştür.

Tablo IV.1: İmalat Sanayi Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman		33	50	50	50	50	50	75	75	433
Diyarbakır		50	50	50	50	60	80	80	80	500
Gaziantep	75	75	100	40	40	40	40	40	50	500
Kilis										
Mardin										
Siirt										
Şanlıurfa										
Şırnak										
Toplam	75	158	200	140	140	150	170	195	205	1 433

V. ENERJİ SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

Fırat Nehri üzerindeki enerji potansiyeli önemli ölçüde değerlendirilmiş, ancak Dicle Nehri üzerindeki potansiyel henüz yeterli ölçüde değerlendirilememiştir. Bu bağlamda Ilisu ve akabinde Cizre barajlarının yapımı, Dicle Nehri hidroelektrik enerji potansiyelinin kullanılması açısından önem ve öncelik arz etmektedir.

Bölge’de üretilen enerjiyi üretim birimlerinden ulusal iletim ağına etkin bir şekilde aktarabilmek; yerleşim yerlerindeki enerji dağıtım ağındaki kayıpları en aza indirebilmek ve Bölge’deki kullanıcılara güvenli enerji sunabilmek için yeterli yatırım yapılması da önemini korumaktadır.

Tablo V.1: Enerji Sektörü Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	897	897	897	897	897	897	897	897	897	8 074
Batman	735	735	735	735	735	735	735	735	736	6 614
Diyarbakır	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	11 725
Gaziantep	1 222	1 222	1 222	1 222	1 222	1 222	1 222	1 222	1 222	10 995
Kilis	532	532	532	532	532	532	532	532	533	4 788
Mardin	1 049	8 410	8 410	8 410	15 963	15 963	15 963	23 516	23 513	121 194
Siirt	613	613	613	613	613	613	613	613	613	5 518
Şanlıurfa	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	1 303	11 725
Şırnak	846	8 207	8 207	8 207	15 759	15 759	15 759	23 312	23 312	119 368
Toplam	8 498	23 220	23 221	23 221	38 326	38 326	38 326	53 432	53 431	300 000

Gerilim seviyesi 154 kV ile 380 kV düzeyindeki iletim hatlarının (ENH) ve trafo merkezlerinin (TM) inşaatı da, kamu kesimöi kaynaklarıyla yapılacaktır.

Üretim ve iletim yatırımları, Enerji Bakanlığı, DSİ ve kamunun yönetiminde bulunan şirketler(TEDAŞ, İLETİM AŞ.) aracılığı ile yürütülecektir. Uygun durumlarda YİD ve Yİ yöntemleri devreye girecektir.

Konuyla ilgili yasal ve kurumsal düzenlemeler Enerji Bakanlığı bünyesinde sürdürülmektedir. İhtiyaca göre ilave düzenlemeler yapılması da mümkün olabilecektir. Özellikle dağıtım şebekelerinin yerel düzeyde özelleştirilmesine Plan döneminde başlanabilecektir.

Tablo V.2: Enerji Yatırımları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Baraj ve HES	384	15 106	15 106	15 106	30 211	30 211	30 211	45 317	45 314	226 966
ENH ve TM	8 114	8 114	8 115	8 115	8 115	8 115	8 115	8 115	8 117	73 034
Toplam	8 498	23 220	23 221	23 221	38 326	38 326	38 326	53 432	53 431	300 000

VI. KONUT SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

Gaziantep, Şanlıurfa ve Diyarbakır haricindeki illerde başlanmış olan kamu konut (lojman) yatırımlarının bitirilmesi; buralarda şimdiye kadar harcanan kaynakların nemasının alınması; ve konut arzı kısıtlı olan yerleşmelerde kamu görevlilerine yeterli nitelikte konut sağlanması, buralara nitelikli personel çekilebilmesi açısından önem arz etmektedir.

Tablo VI.1: Konut Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	48.50	50.23	57.74	59.47	64.09	73.33	84.88	87.77	72.98	599
Batman	105.02	108.77	125.02	128.77	138.78	158.78	183.79	190.04	158.03	1 297
Diyarbakır										
Gaziantep										
Kilis	8.10	8.39	9.64	9.93	10.70	12.24	14.17	14.65	12.18	100
Mardin	145.34	150.53	173.03	178.22	192.06	219.75	254.35	263.00	218.71	1 795
Siirt	24.21	25.08	28.82	29.69	31.99	36.60	42.37	43.81	36.43	299
Şanlıurfa										
Şırnak	88.83	92.00	105.75	108.92	117.38	134.30	155.45	160.73	133.66	1 097
Toplam	420	435	500	515	555	635	735	760	632	5 187

VII. TURİZM SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

VII.1 Yatırım Gereksinimleri

Bölge'ye daha fazla turist çekilebilmesi için "GAP Bölgesi Turizm Master Planı"nın çerçevesinde kamu tarafından bazı yatırımların yapılması gerekmektedir.

VII.2 Yatırım Tabloları

Tablo VII.1: Turizm Sektörü Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	32	92	66	66	66	6	10	15	17	370
Batman	7	33	33	67	65	65	69	14	16	369
Diyarbakır	41	41	41	41	41	41	41	41	42	370
Gaziantep	8	8	34	34	67	69	69	69	11	369
Kilis	24	24	24	24	21	24	26	26	29	222
Mardin	26	53	87	121	120	121	61	1	1	591
Şanlıurfa	8	8	8	34	35	69	69	69	70	370
Siirt	64	36	34	6			10	33	39	222
Şırnak	65	35	33	7			10	32	40	222
Toplam	275	330	360	400	415	395	365	300	265	3 105

VII.3 Proje Profilleri

VII.3.1. Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planları Paketi

Proje'nin Gerekçesi;

Turizm sektörünün sağlıklı biçimde gelişmesi ve kullanılacak kaynağın korunması için entegre ve çok boyutlu planlama yaklaşımına gerek duyulmaktadır. Mekansal ve teknik boyutların yanı sıra, planlanacak olgunun, kurumsal ve mali boyutlarını da içeren yeni bir planlama anlayışına geçmek, başarılı bir uygulama için zorunlu olmaktadır. Yönetim planları, mekansal koruma ve geliştirme öngörülerini; kaynak, uygulayıcı birimlerin tanımları, yıllık programlar ve izleme-değerlendirme yöntemleri ile bütünleştirecektir.

Yönetim planlarının, 6 farklı kesimi kapsamı öngörülmüştür. Bunların yerleri ve ele alınma nedenleri aşağıda gösterilmiştir;

- i) Nemrut ve Yakın Çevresi (Adıyaman): Bölge'nin en önemli ve en yaygın bilinen cazibe noktasıdır. Nemrut ve yakın çevresi, Atatürk Baraj Gölü ile birlikte ele alınmalı, turizmin ve özellikle rekreasyon olanaklarının çeşitlenmesi sağlanmalıdır.
- ii) Midyat ve Yakın Çevresi (Mardin): Tarihi kent dokusuna ve korunması gereken geleneksel yapı stoğuna sahiptir. Zengin folklorik değerler turizm açısından bir diğer olanaktır. Bu potansiyelden turizm amaçlı olarak yararlanılması ve bunun sürdürülebilmesi tarihi kent dokusunun ve geleneksel yapı stoğunun korunmasına bağlı bulunmaktadır.
- iii) Mardin Kent Merkezi (Mardin): geleneksel mimari ve kent dokusu açısından müze kent görünümündedir. Ulaşım kolaylıkları ve ekonomik gelişmeler, Mardin'in ayrıca iş

- turizmi açısında da değerlendirilebileceğini göstermektedir. Kültürel varlıkların korunarak turizme kazandırılması gerekmektedir.
- iv) Hasankeyf ve Yakın evresi (Batman): Tarihi ve kültürel değerler açısından zengin ve uluslararası ne sahiptir. Ilısu Baraj Gölü altında kalacak olması nedeni ile bir tartışmaya neden olmuş, yörenin bir plan kapsamında ele alınması ve olabildiğince korunması zorunlu hale gelmiştir. Yönetim planı, ayrıca Ilısu Baraj Gölü'nden rekreasyon amaçlı yararlanma olanaklarını ve görece geri kalmış bu kesimin turizm sektöründen olası kazançlarını araştıracaktır.
- v) Birecik Barajı-Zeugma ve Yakın evresi (Gaziantep ve şanlıurfa): Gerek arkeolojik ve tarihi değerler ve gerekse Birecik Barajı Gölü'nün yarattığı rekreasyon olanakları bu kesimin de yönetim planı kapsamında ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Baraj aynasının Gaziantep ve şanlıurfa gibi iki büyük kente yakın olması alanın önemini daha da artırmaktadır.
- vi) şanlıurfa ve Yakın evresi (şanlıurfa): Tarihi kent dokusu, tek yapılarda sergilenen geleneksel mimari tarz ve zengin halk kültürü turizm açısından büyük potansiyel taşımaktadır. şanlıurfa'nın iş turizmi açısından da önemi dikkate alındığında bu potansiyelin korunarak harekete geçirilmesi zorunlu olmaktadır. Bu plan kapsamında ayrıca, Harran'ın da etüt edilmesi öngörülmektedir.

Yönetim planları ile Bölge'nin önemli tarihi ve arkeolojik değerleri ile üç büyük barajının gl aynalarının sağladığı rekreasyon olanakları sürdürülebilirlik ilkesi doğrultunda planlanmış ve uluslararası topluma kazandırılmış olacaktır.

Proje'nin Amacı;

Bölge'nin turizm potansiyelini oluşturan doğal ve kültürel kaynakların korunarak turizm sektörünün kullanımına verilmesi ve sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanması amaçlanmaktadır.

Proje Faaliyetleri;

Yönetim planları; mekansal koruma ve geliştirme öngörülerini, kaynak, uygulayıcı birim, yıllık programlar ve izleme-değerlendirme yöntemleri ile btnleştirecektir.

Bu bağlamda ilk aşamada; bilimsel bir kaynak araştırması ile potansiyel tespit edilecek, karşılaşılan darboğazlar ve nedenleri belirlenecektir.

Sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde potansiyeli koruma ve kullanım ilkeleri ile bunun taşıma kapasitesinin tespiti, kaynakları harekete geçirebilmek için alınması gerekli önlemler, farklı ölçeklerde planlama ve projelendirme nerileri, yatırım konularının saptanması ve akalandırılması bu çalışmaların ikinci aşamasını oluşturacaktır.

Yönetim planlarının nihai ürünleri arasında; yatırımların öncelik sıralaması, yıllık yatırım programları ve bunların izlenmesi ve değerlendirilmesi için izlenecek yöntem nerisi de yer alacaktır.

Yönetim planları doğrultunda, öncelikli konularda pilot uygulamaların yapılması öngörülmektedir. Bu bağlamda, bazı yerlerin turizm alanı veya merkezi olarak ilan edilmesi, yeni altyapı yapımı veya mevcutların iyileştirilmesi ve tanıtım programları yapılması gerekebilecektir.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Yönetim Planlarının yapımı Turizm Bakanlığı'nın sorumluluğunda olacaktır. GAP-BKI'nin, özellikle yönetim planları'nın iş tanımlarının hazırlanmasında, bir protokol çerçevesinde, Turizm Bakanlığı ile işbirliği yapması öngörülmektedir. Mevcut tarihi ve kültürel değerler açısından işbirliği yapılacak diğer kuruluş Kültür Bakanlığı'dır.

Yönetim planlarının elde edilme sürecinde "Danışma-Yönlendirme Komitesi" oluşturulması ve yerel yönetimlerin, akademik kuruluşların ve sivil toplum kuruluşlarının bu komitenin üyeleri olmaları öngörülmektedir.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

- i) Nemrut ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı: 2002-2003,
- ii) Midyat ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı: 2002-2003,
- iii) Mardin Kent Merkezi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı: 2003-2004,
- iv) Hasankeyf ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı: 2003-2004,
- v) Birecik Barajı-Zeugma ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı: 2004-2005,
- vi) Şanlıurfa ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı: 2005-2006,
- vii) Nemrut ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi: 2003-2006,
- viii) Midyat ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi: 2003-2006,
- ix) Mardin Kent Merkezi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi: 2005-2008,
- x) Hasankeyf ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi: 2005-2008,
- xi) Birecik Barajı-Zeugma ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi: 2006-2009,
- xii) Şanlıurfa ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi: 2007-2010.

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Proje yapım bedeli Turizm Bakanlığı'na karşılanacaktır.

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	Yönetim Planı Yapımı Harcamaları	Pilot Uygulama Harcamaları	Toplam Yatırım
Nemrut ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı ve Pilot Düzenlemeler	52	240	292
Hasankeyf ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı ve Pilot Düzenlemeler	52	240	292
Midyat ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı ve Pilot Düzenlemeler	52	240	292
Mardin Kent Merkezi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı ve Pilot Düzenlemeler	52	240	292
Birecik Barajı-Zeugma ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı ve Pilot Düzenlemeler	52	240	292
Şanlıurfa ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı ve Pilot Düzenlemeler	52	240	292

VII.4 Proje Listeleri

Tablo VII.2: Turizm Sektörü Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
I. Yönetim Planları										
Nemrut ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı	26	26								52
Hasankeyf ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı		26	26							52
Midyat ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı	26	26								52
Mardin Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı		26	26							52
Birecik Barajı-Zeugma ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı			26	26						52
Şanlıurfa ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Yönetim Planı				26	26					52
Ara Toplam	52	104	78	52	26					312
II. Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemeler										
Nemrut ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi		60	60	60	60					240
Hasankeyf ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi				60	60	60	60			240
Midyat ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi			60	60	60	60				240
Mardin Kent Merkezi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi				60	60	60	60			240
Birecik Barajı-Zeugma ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi					60	60	60	60		240
Şanlıurfa ve Yakın Çevresi Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Düzenlemesi						60	60	60	60	240
Ara Toplam		60	120	240	300	300	240	120	60	1 440
III. Münferit Projeler										
Adıyaman İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	6	6	6	6	6	6	10	15	17	78
Batman İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	7	7	7	7	5	5	9	14	16	77
Diyarbakır İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	41	41	41	41	41	41	41	41	42	370
Gaziantep İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	8	8	8	8	7	9	9	9	11	77
Kilis İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	24	24	24	24	21	24	26	26	29	222
Mardin İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar		1	1	1		1	1	1	1	7
Şanlıurfa İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	8	8	8	8	9	9	9	9	10	78
Siirt İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	64	36	34	6			10	33	39	222
Şırnak İli Turizm Sektörü Münferit Yatırımlar	65	35	33	7			10	32	40	222
Ara Toplam	223	166	162	108	89	95	125	180	205	1 353
IV. Toplam	275	330	360	400	415	395	365	300	265	3 105

VIII. ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

VIII.1 Yatırım Gerekçeleri

Plan içindeki ulaştırma yatırımlarının belirlenmesi için kapsamlı bir ulaşım planlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, 2010 yılı için öngörülen demografik ve ekonomik büyümenin mekansal dağılımı girdi olarak ele alınarak, bunun yaratacağı ulaşım talebi gelişmiş bir “ulaşım talep tahmini modeli” yardımıyla hesaplanmış ve bu talebi karşılayacak kapasitedeki ulaşım altyapısı öngörülmüştür.

VIII.2 Yatırım Tabloları

Tablo VIII.1: Ulaştırma Sektörü Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	1 381	1 381	1 382	495	495	495	820	1 820	1 820	10 089
Batman	1 047	707	707	685	495	495	495	495	495	5 621
Diyarbakır	1 768	1 701	1 701	1 685	1 495	5 046	3 965	3 998	3 565	24 924
Gaziantep	5 345	5 436	5 049	10 861	7 995	7 995	7 995	8 545	8 983	68 204
Kilis	495	495	495	495	495	495	495	495	495	4 455
Mardin	1 224	745	745	701	495	495	495	495	1 123	6 518
Şanlıurfa	3 431	3 394	1 990	3 408	495	2 475	12 025	12 475	12 475	52 168
Siirt	2 314	2 349	2 114	2 117	1 614	1 614	495	495	495	13 607
Şırnak	1 187	1 195	1 610	837	837	838	495	495	495	7 989
Toplam	18 192	17 403	15 793	21 284	14 416	19 948	27 280	29 313	29 946	193 575

VIII.3 Proje Profilleri

VIII.3.1. Gaziantep-Birecik Otoyolu

Proje'nin Gerekçesi;

GAP Ulaşım Planlama Çalışması.

Proje'nin Amacı;

Yatırım Programı'na girmiş bulunan projenin tamamlanması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Karayolları Genel Müdürlüğü.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2005-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu Ortaklığı Fonu (KOF), 1998 fiyatlarıyla 56 832 milyar TL.

VIII.3.2. Birecik-Şanlıurfa Otoyolu

Proje'nin Gerekçesi;

GAP Ulaşım Planlama Çalışması.

Proje'nin Amacı;

Yatırım Programı'na girmiş bulunan projenin tamamlanması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Karayolları Genel Müdürlüğü.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2008-2013

Proje Kaynağı ve Bütçe;

KOF,1998 fiyatlarıyla 77 952 milyar TL.

VIII.3.3. Narlı-Diyarbakır Demiryolu Yenileme

Proje'nin Gerekçesi;

GAP Ulaşım Planlama Çalışması.

Proje'nin Amacı;

Eskimiş olan üstyapının yenilenmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2007-2009

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 1 233 milyar TL.

VIII.3.4. Narlı-Nusaybin Demiryolu Yenileme

Proje'nin Gerekçesi;

GAP Ulaşım Planlama Çalışması.

Proje'nin Amacı;

Eskimiş olan üstyapının yenilenmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2008-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla 1 728 milyar TL.

Tablo VIII.2: Kuruluşlar ve Yıllar İtibariyle Ulaştırma Sektörü Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje adı	Karakteristik	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
A. KARAYOLLARI													
I. Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM)													
Cizre-Şırnak	2A 51 km	1994-2003	3 527	700	735								1 435
Silvan-Maladibi-Haydarköprü-11.Bölge Hd.	1A 98 km	1972-2005	3 700	425	425	425	378						1 653
Şırnak-Eruh	1A 44 km	1993-2005	3 041	500	500	500	506						2 006
Siirt-Eruh	1A 53 km	1985-2007	9 263	1 119	1 119	1 119	1 119	1 119	1 119				6 714
(Cizre-Silopi) ayr.-Irak Hd.	1a 15 km	1997-2007	3 012	342	342	342	342	342	343				2 053
Diyarbakır-Silvan	1A 75 km	1998-2007	8 113	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 081				6 081
G.Antep-Birecik (BSK Yenileme)	1A 56 km	1998-2005	4 056	650	650	650	720						2 670
G.Antep Çevreyolu	OY 32 km	1993-2005	24 192	3 000	3 000	3 000	2 146						11 146
G.Antep-Birecik Otoyolu	OY 59 km	1993-2010	56 832				7 500	7 500	7 500	7 500	8 488		45 988
Birecik-Ş.Urfa Otoyolu	OY 105 km	1993-2013	77 952						7 000	7 000	7 000		21 000
Nemrut Dağı Turistik Yolları	3A 94 km	1967-2004	5 800	886	886	887							2 659
K.Maraş-Narlı-G.Antep	1A 60 km	1994-2003	4 769	800	891								1 691
Mardin-Kızıltepe	1A 21 km	1997-2005	1 625	250	250	250	206						956
Birecik-Ş.Urfa-Viraneşehir (BSK Yenileme)	1A 174 km	1998-2005	6 523	1 000	1 000	1 000	1 230						4 230
Besni-(Adıyaman-Gölbaşı) ayr. Geçiş ramp.	1A 15 km	2008-2010	1 300							325	325	325	975
Ş.Urfa ayr.-Bozova-(Adıyaman-Besni)ayr.	1A 86 km	2009-2010	6 000								2 000	2 000	4 000
Ş.Urfa-Siverek	BY 86 km	2008-2010	12 000							2 000	2 000	2 000	6 000
Siverek-Diyarbakır	1A 168 km	2007-2010	23 000						4 600	4 600	4 600	4 600	18 400
Urfa-Viraneşehir (Çamlıdere Tırm. Şeritleri)	1A 20 km	2007-2010	1 800						450	450	450	450	1 800
KGM Toplam			251 105	10 672	10 798	9 173	15 147	9 961	15 093	21 875	23 875	24 863	141 457
II. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KHGM)													
Muhtelif	Yol, makine, vb.	2001-2010	44 550	4 455	4 455	4 455	4 455	4 455	4 455	4 455	4 455	4 455	40 095
Karayolları Genel Toplam			295 655	15 127	15 253	13 628	19 602	14 416	19 548	26 330	28 330	29 318	181 552
B. DEMİRYOLU													
I. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğü (TCDD)													
Narlı-Diyarbakır	107 km yol yenileme	2007-2009	1 233						400	400	433		1 233
Narlı-Nusaybin	150 km yol yenileme	2008-2010	1 728							550	550	628	1 728
Demiryolu Genel Toplam			2 961						400	950	983	628	2 961
C. HAVAYOLU													
I. Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü (DLH)													
Batman Hv.A1. Apron Taks. Vb.	İnş.Elek.Elekt.	1994-2002	680	340									340
DLH Toplam			680	340									340

Tablo VIII.2'nin Devamı

Proje adı	Karakteristik	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
II. Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ)													
GAP Uluslararası Hv.Al. İnşaatı	İnş.Elek.Elekt.	1997-2005	15 172	1 300	1 300	1 300	1 682						5 582
G.Antep Hv. Altyapı ve Üstyapı Tevsi	İnş.Elek.Elekt.	1997-2004	8 690	400	400	425							1 225
DHMİ Toplam			23 862	1 700	1 700	1 725	1 682						6 807
Havayolu Genel Toplam			24 542	2 040	1 700	1 725	1 682						7 147
D. BORUHATTI													
I. Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü (BOTAS)													
Irak-Türkiye Hampetrol Boruhattı	Elektrif. Sis. yenileme	2000-2004	3 630	450	450	440							1 340
Irak-Türkiye Hampetrol Boruhattı	Pompa ist.otom.sis yen.	2000-2002	1 785	575									575
Boruhattı Genel Toplam			5 415	1 025	450	440							1 915
Demiryolu, Havayolu ve Boruhattı Toplamı			32 918	3 065	2 150	2 165	1 682		400	950	983	628	12 023
Ulaştırma Sektörü Genel Toplamı			333 973	18 192	17 403	15 793	21 284	14 416	19 948	27 280	29 313	29 946	193 575

IX. EĞİTİM SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

IX.1 Eğitim

IX.1.1. Yatırım Gerekçeleri

- i) Bölge'de özellikle öğrencilerin ilköğretime hazırlanması ve Türkçe öğretimi açısından büyük önem taşıyan okulöncesi eğitim kademesinde okullaşma oranları Türkiye ortalamasının oldukça gerisindedir. Okulöncesi eğitim Sekizinci. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda da öncelikli bir konu olarak ele alınmakta olup, Bölge için bu öncelik daha da büyük önem taşımaktadır. Okulöncesi eğitimde gerçekleştirilecek gelişmeler, ilköğretim okullaşma oranlarının artışına katkıda bulunabileceği gibi, çocukların okul başarısını da olumlu etkileyecek bir unsurdur.
- ii) Bölge'de zorunlu ilköğretim kademesinde, henüz çağ nüfusunun tümünün okullaşması sağlanamamıştır. Ayrıca, kırsal kesimlerde kız çocuklarını ilköğretim ikinci kademeye göndermeme eğilimi yaygındır.
- iii) Bölge'de hemen her alanda ara insan gücüne büyük gereksinim duyulmasına karşın, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına talep yetersizdir ve bu eğilim devam etmektedir. Ayrıca, uygulanan programlar Bölge gereksinimlerini yeterince yansıtmamaktadır.
- iv) Eğitimin finansman kaynakları yetersizliğini korumakta ve mevcut kaynaklar etkili kullanılamamaktadır. Bu durum maliyetleri yükseltmektedir.
- v) Özellikle kentlerde yüksek nüfus artış hızı ve göç nedeniyle fiziki altyapı (sınıf, araç-gereç, modern eğitim teknolojileri, lojman, laboratuvar, vb.) yetersizlikleri sürmektedir.
- vi) Özel eğitime gereksinimi olan bireyler için uygun eğitim ortamları ve eğitici uzman personel yetersizlikleri Türkiye genelinden daha da fazla Bölge'de kendini hissettirmektedir.
- vii) Bölge'deki üniversiteler arasında eşgüdümün sağlanması ve ortak programların geliştirilmesi gerekmektedir.

Sivil Toplum Kuruluşları Projeleri:

- i) Bölge'de örgütlenme konusunda sosyal ve kültürel yapıdan kaynaklanan engeller bulunmaktadır.
- ii) Toplumsal gruplar sorunlarını ifade etmek ve çözebilmek amacıyla çeşitli kuruluşlar etrafında örgütlenme konusunda yoğun düzeyde bilgi eksikliği içindedirler.
- iii) Girişimcilik ve özgüven eksikliği nedeniyle, yerel toplumun ortak sorunlarına sahip çıkma davranışları yeterince gelişmemiştir.
- iv) Bölge'deki sivil toplum kuruluşlarının kaynak ve donanım imkanları sınırlıdır.
- v) Bölge'deki sivil toplum kuruluşları sorunları proje ve program bazında ele almada yetersizdirler.
- vi) Bölge'deki sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve bilgilenim eksikliği bulunmaktadır.
- vii) Toplum kalkınmasının sadece kamu yatırımları ile gerçekleştirilemeyeceği, sivil toplum örgütleri ve özel sektörün de buna destek vermesi gerektiği açıktır. Bölge'deki sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitesi bu işlevi görmeyen çok gerisindedir. Bunların geliştirilmesi kalkınmaya toplum katılımı ve katkısını artıracaktır.

IX.1.2. Yatırım Tabloları

Tablo IX.1.1: Eğitim Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	1 000	1 250	1 500	1 600	1 800	2 000	2 100	2 150	2 541	15 941
Batman	1 000	1 250	1 400	1 600	1 900	2 250	2 500	2 600	4 005	18 505
Diyarbakır	2 847	2 200	3 875	4 200	4 825	5 900	6 550	9 000	14 916	54 313
Gaziantep	1 153	1 500	2 000	2 250	2 500	3 500	4 500	4 750	6 554	28 707
Kilis	50	100	125	150	175	250	300	350	635	2 135
Mardin	1 250	1 500	1 750	2 000	2 500	3 000	3 750	3 800	4 748	24 298
Siirt	1 000	1 100	1 250	1 350	1 500	1 600	1 800	2 000	2 217	13 817
Şanlıurfa	2 000	2 500	4 000	5 750	6 500	8 000	10 000	10 750	13 317	62 817
Şırnak	1 500	1 600	1 800	2 100	2 300	2 500	3 500	3 600	5 649	24 549
Toplam	11 800	13 000	17 700	21 000	24 000	29 000	35 000	39 000	54 582	245 082

IX.1.3. Proje Profilleri

IX.1.3.1. Katılımcı Proje Yönetiminin Güçlendirilmesi

Proje'nin Gerekçesi;

İlgili kurum ve kuruluşlarca uygulanan projelerden etkilenen kesimlerin karar alma ve proje geliştirme süreçlerine katılımı kısıtlıdır. Toplum; proje süreçleri konusunda yeterli bilgiye de sahip değildir. Bunun sonucu bölgesel kalkınma salt kamu yatırımlarına bağlı kalmakta, toplumsal kaynakları ve toplum dinamizmini arkasına alamamaktadır. Proje yönetiminde toplum katılımını artıracak bir kurumsal yapının oluşturulması, bugüne kadar büyük ölçüde ihmal edilmiş olan sosyal sermayenin geliştirilmesine imkan verecek ve projenin paydaşları arasında bir sinerji yaratarak, kalkınmanın daha etkin ve hakkaniyetli gerçekleştirilmesine hizmet edecektir.

Proje'nin Amacı;

GAP-BKİ'nin ve ilgili kuruluşların projeden doğrudan etkilenen Bölge insanı ile diyalogunu ve onların planlama-proje geliştirme (karar alma) ve uygulama-izleme ve değerlendirme süreçlerine katılımını artıracak, farklı taraflar arasında ortak anlayışı ve işbirliğini geliştirecek, sorumlulukları paylaşma ve karşılıklı güven ortamını doğuracak bir kurumsal yapılanmanın oluşturulmasına katkı yapmaktır.

Proje'nin Faaliyetleri;

- i) İllerde irtibat büroları kurulması ve bu irtibat bürolarının yeter sayıda uzman ve destek elemanını bünyesinde bulundurması,
- ii) Her bir ilde sanayi ve ticaret odaları, ziraat odaları, esnaf ve sanatkar odaları birliği, diğer meslek odaları (tabip odası, mimar ve mühendisler odası vb.), yerel yönetimler ve diğer sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan GAP İl Danışma Kurulları'nın kurulması ve bu kurulların ayda bir rutin olarak toplanması,
- iii) Bu kurulların GAP İl İrtibat Büroları ile birlikte çalışması ve il danışma kurul toplantılarının sekreteryasını bu irtibat ofislerinin yapması,

- iv) Üç ayda bir Bölge düzeyinde, il danışma kurulları üyelerinin, valiliklerin ve merkezi ve yerel ilgili kuruluşların karar verici düzeydeki temsilcilerinin katılımı ile “GAP Danışma ve Koordinasyon” kurullarının oluşturulması ve toplanması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ, SHÇEK, İçişleri Bakanlığı, yerel yönetimler, sanayi ve ticaret odaları, meslek odaları, özel kesim ve STK’lar.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2004-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi suretiyle, 1998 fiyatlarıyla, 756 milyar TL.

IX.1.3.2. GAP Yüksek Öğrenim Kurumları Arasında Bölgesel Kalkınma ve Koordinasyon Programlarının Oluşturulması Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge’de yer alan üniversiteler, milli eğitim kuruluşları, sanayi ve STK’lar arasında Bölge gereksinimlerine uygun programların düzenlenmesine özellikle ihtiyaç vardır. Buna ek olarak insan kaynaklarının geliştirilerek Bölge kalkınmasında üniversitelerin etkin olması kalkınma sürecini hızlandıracaktır.

Proje'nin Amacı;

Mevcut üniversitelerin eşgüdümlü çalışarak Bölge kalkınmasına aktif desteğinin ve katılımının sağlanması ve bunun için programlar geliştirilmesi.

Proje'nin Faaliyetleri;

- i) Üniversitelerin GAP birimlerinin kapasitelerinin geliştirilmesi ve etkinliklerinin artırılması,
- ii) Üniversitelerin GAP birimlerinin eşgüdümlü ve eşzamanlı olarak ortak program ve projeler geliştirmesi,
- iii) Fakülte ve yüksekokullardaki programların bölgesel gereksinimlere göre yapılandırılması,
- iv) Üniversitelerin kamu kuruluşları, yerel yönetimler, STK’lar ve özel kesim ile ortak çalışarak insan kaynaklarının geliştirilmesi için modeller üretmesi

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

YÖK, üniversiteler, STK’lar, sanayi kuruluşları, milli eğitim kuruluşları, GAP-BKİ.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynaklardan, 1998 fiyatlarıyla, 240 milyar TL.

IX.1.3.3. GAP Bölgesi'nde Kişi, Kurum ve Kuruluşlar Arası İşbirliğine Dayalı Okulöncesi Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Çocukların zihinsel gelişimi ve okullaşma sürecinde başarısında okulöncesi eğitim büyük önem taşır. Bölge'de okulöncesi eğitimde okullaşma oranları Türkiye ortalamasının çok altındadır. Bu nedenle Bölge'de okulöncesi eğitimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması özel önem ve öncelikli bir konudur.

Proje'nin Amacı;

Dezavantajlı albtölgelerde çocukların erken yaş gelişimlerini ve zihinsel gelişimleriyle birlikte eğitim kademelerindeki başarı ve intibak düzeylerini geliştirmek için yerel ve ulusal düzeydeki kamu kuruluşları, özel kesim, yerel yönetimler ve STK'lar arasında işbirliği modelleri geliştirmek ve bu yolla ilköğretimin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasına katkıda bulunmak.

Proje'nin Faaliyetleri;

- i) İlgili kurum ve kuruluşlar arasında ortak programların oluşturulması ve geliştirilmesi,
- ii) Kuruluşlar arası eşgüdümün sağlanması,
- iii) Ailelere, özellikle de, annelere yönelik eğitim programları düzenlenmesi,
- iv) Ailelere yönelik uzaktan eğitim teknolojilerinin geliştirilmesi,
- v) İzleme-değerlendirme sisteminin geliştirilmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

MEB, GAP-BKİ, Üniversiteler ve STK'lar.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2004-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi ile, 1998 fiyatlarıyla, 108 milyar TL.

IX.1.3.4. GAP Eğitim Finansman Kaynaklarını Belirleme ve Oluşturma Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Eğitim sektöründe yatırımların zamanında tamamlanması ve yeterli kaynak aktarımı büyük bir sorun haline dönüşmektedir. Yatırımların zamanında tamamlanması ve ihtiyaçların karşılanmasına yönelik finansman kaynaklarının araştırılması ve gerekli kaynakların sağlanması durumunda eğitim sektöründe hızlı bir ilerleme süreci gerçekleşecektir.

Proje'nin Amacı;

Eğitim sektöründeki yatırımların gerçekleştirme sürecini hızlandırmak ve eğitimin niteliğini yükseltmek için finans kaynaklarını araştırmak ve oluşturmaktır.

Proje'nin Faaliyetleri;

- i) Okulların finansmanı ve finansmanın etkin kullanımı konusundaki yetersizlikleri çözmek için çalışmaların yapılması,
- ii) Okulların işleyişinde halkın maddi katılımı ile sorumluluk almalarının sağlanması,
- iii) "Benim okulum" anlayışını geliştirerek eğitimin dolaylı denetime katkıda bulunulması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

MEB.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2004-2005

Proje kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi ile, 1998 fiyatlarıyla, 25 milyar TL.

IX.1.3.5. Engelli Gençlerin İş Hayatına Hazırlanması ve İstihdamı Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'de akraba evlilikleri yaygındır. Bu ve başka nedenlerden ötürü Bölge'de zihinsel ve fiziksel engelli hayli nüfus bulunmaktadır. Fiziksel engelli nüfustan özellikle 14 ve üzeri yaş grubundaki nüfusu kalkınmanın bir bileşenine dönüştürmek için iş ve istihdam olanaklarını geliştirmek gereklidir.

Proje'nin Amacı;

Çalışma çağına gelmiş veya bu çağa yakın engelli bireylere (14 yaş ve üzeri) iş ve istihdam olanakları sunmaya yönelik programların oluşturulması ve geliştirilmesi.

Proje'nin Faaliyetleri;

- i) Özürlü gençlerin istihdam olanaklarının artırılmasına yönelik ilgili kuruluşlar arasında işbirliğine gidilmesi,
- ii) Engellilerin çevre koşullarının iyileştirilmesi,
- iii) Okuldan-işe geçiş sürecinin planlanması,
- iv) Geçiş sürecine katılacakların ve görevlerinin belirlenmesi,
- v) Korumalı iş yerlerinin oluşturulması,
- vi) Verilecek destek hizmetlerinin belirlenmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve MEB.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2004-2010

Proje kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi ile, 1998 fiyatlarıyla, 72 milyar TL.

Proje	Yer	Sorumlu Kuruluş
GAP Bölgesinde Mesleki Eğitim ve Girişimciliğin Geliştirilmesi Prj.	GAP illeri	MEB
Informel Sektör Çalışanlarının Mesleki Eğitim ve Örgütlenmelerini Destekleme Projesi	GAP illeri	MEB.
Eğiticilerin Eğitimini Sürekliliğini Sağlama Projesi	GAP illeri	MEB
GAP Bölgesi Gençlik Evleri Projesi	GAP illeri	GAP-BKİ
STK'ların Geliştirilmesine Yönelik Kent Evleri Projesi	GAP illeri	SHÇEK Gn. Md.

IX.2 Kültür

IX.2.1. Yatırım Gerekçeleri

- i) Bölge kültür mirasının envanterinin çıkarılarak belgelenmesi öncelikli bir konudur.
- ii) Bölge için ikinci öncelikli sorun, hızlanan GAP uygulamalarından etkilenen kültürel varlıkların, özellikle baraj inşaatı ve sulamalardan etkilenmeden önce koruma ve kurtarma çalışmalarının başlamasıdır. Bu kapsamda, Ilısu Barajı'ndan etkilenecek Hasankeyf Arkeolojik Sit Alanı koruma ve kurtarma çalışmaları ile öncelikli sulama alanlarındaki höyüklerin yüzey araştırma ve kazı çalışmalarının yapılması ve bunların belgelenmesi acilen yapılması gerekenlerdendir.
- iii) Bölge'nin önemli özelliklerinden biri son yıllarda hızlı göç eden nüfusun kentlerde kentlileşmeden nüfus yığılmasına dönüşmesi ve bu baskılar sonucu Diyarbakır, Şanlıurfa ve Mardin gibi kentlerde tarihsel kent dokusunun hızla tahrip olmasıdır. GAP uygulamaları ile daha da hızlanacak olan bu göç hareketi, kentlerdeki tarihi dokuyu geri dönülmez biçimde tahrip etmeden koruma çalışmalarına başlanması gereklidir. Bu kentler surları, sokakları, mabetleri, çarşıları, medreseleri ile bir bütünsellik içinde değerlendirilmelidir.
- iv) Bölge'de kültür turizminin gelişmesi ve sürekliliği, kültürel mirasın zenginliğinin tanıtımı ve değerlendirilmesi, özellikle tur güzergahlarındaki arkeolojik sit alanlarının kurtarma ve koruma çalışmalarına öncelik verilerek hızlandırılması gerekmektedir.
- v) Bölge'de kültürel mirasın sürdürülebilirliği, bu mirasın bölge içi, ülke geneli ve uluslararası düzeyde tanıtımının ve her düzeyde gerçekleştirilecek eğitim faaliyetlerinin yaygınlaştırılabilmesi ile sağlanabilir.
- vi) Bu önceliklere ilişkin olarak yürütülecek tüm çalışmaların, eğitim, tanıtım, izleme ve değerlendirmesi boyutlarının da olması gereklidir.

Uygulama Aşamaları;

Bölge'de devam eden uygulamalar ve gerçekleştirilecek yeni baraj ve sulamaların uygulama takvimi dikkate alınarak "Kültür Varlıkları Planı"nda belirtilen işlerin iki aşamada gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

I. Aşama: 2002-2005

- i) Kültür envanterine yönelik etütlerin tamamlanması,
- ii) Özellikle ekonomik büyümeden veya hızlı göçten etkilenen kentsel ve arkeolojik sit alanlarının koruma ve değerlendirme projelerinin hazırlanması; projesi hazır olan çalışmaların uygulamalarının tamamlanması,
- iii) Sulamadan etkilenecek alanlarda, özellikle arkeolojik alanların, yüzey araştırmalarının tamamlanması,
- iv) Bölge halkına ve yerel yönetimlere yönelik olarak eğitim ve yayım programlarının hazırlanarak uygulanması.

II. Aşama: 2006-2010

Bu dönemde, Bölge'de turizm aktivitelerinin gelişmesi beklenmektedir. Bu nedenle:

- i) Özellikle sulanacak alanlardaki kurtarma kazılarının ve belgeleme çalışmalarının tamamlanması ve turistik tur güzergahları üzerindeki kültür varlıklarının korunmasına yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesi,
- ii) Projeleri hazırlanan restorasyon, restitüsyon ve konservasyon uygulamalarına başlanması,
- iii) Kültür Envanteri çalışmalarının tamamlanması.

IX.2.2. Yatırım Tabloları

Tablo IX.2.1: Kültürel Mirasın Korunması ve Değerlendirilmesine Yönelik Yatırımlar (1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	7	6	34	40	104	53	21	21	26	312
Batman	71	51	58	54	104	123	194	318	323	1 296
Diyarbakır	117	117	112	110	166	210	178	255	230	1 495
Gaziantep	97	99	92	98	208	265	300	459	420	2 038
Kilis	6	6	7	7	12	16	15	21	21	111
Mardin	52	87	92	96	220	57	15	37	90	746
Siirt	39	29	7	7	12	15	15	18	19	161
Şanlıurfa	104	99	92	81	162	245	250	347	350	1 730
Şırnak	7	6	6	7	12	16	12	24	21	111
Toplam	500	500	500	500	1 000	1 000	1 000	1 500	1 500	8 000

Tablo IX.2.2: Genel Bütçe Kapsamında Öngörülen Kültür Bakanlığı Yatırımları (1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	Yer	Karakteristik	Başlama Bitiş Tarihi	Proje Maliyeti	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kültür Envanteri Projesi	GAP illeri	Etüd	2002-2010	2 270	160	93	103	102	252	297	279	677	307
Sulamadan Etkilenecek Alanlardaki Höyüklerde Yapılacak Çalışmalar	Gaziantep Şanlıurfa	Etüd-Proje	2002-2010	1 200	70	80	90	95	130	150	175	200	210
Harran Kenti'nin Restorasyonu Projesi	Şanlıurfa	Etüd- Proje-Uygulama	2002-2010	500	15	15	15	10	40	50	70	85	200
Diyarbakır Surları Restorasyon Projesi	Diyarbakır	Etüd- Proje-Uygulama	2002-2010	690	30	40	55	60	100	95	70	110	130
Toplam				4 660	275	228	263	267	522	592	594	1 072	847

Tablo IX.2.3: Genel Bütçe Kapsamında Öngörülen GAP-BKİ Yatırımları (1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	Yer	Karakteristik	Başlama Bitiş Tarihi	Proje Maliyeti	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi	Batman	Etüd- Proje-Uygulama	2002- 2010	1 000	50	50	50	53	100	120	150	170	257
Mardin Kentsel Tasarım ve Restorasyon Projesi	Mardin	Etüd- Proje-Uygulama	2002-2010	100	5	10	13	20	25	10	3	14	0
Antik Kent'ten Yeniden Yerleşime Dara	Mardin	Etüd- Proje-Uygulama	2002-2010	400	30	40	30	50	125	17	7	11	90
Zeugma Antik Kenti Kazı ve Arkeolojik Park Projesi	Gaziantep	Etüd- Proje-Uygulama	2002-2010	700	45	40	40	35	75	85	95	110	175
Toplam				2 200	130	140	133	158	325	232	255	305	522

Tablo IX.2.4: İl Özel İdareleri Tarafından Gerçekleştirilmesi Öngörülen Projeler *
(1998 Yılı Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	Yer	Karakteristik	İşin Başlama Bitiş Tarihi	Proje Maliyeti	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mardin Zinnar Asma Bahçeleri'nin (Bağ Evleri) Tarihi ve Doğal Sit Alanı Olarak Değerlendirilmesi	Mardin	Etüd-Proje	2003-2006	100	10	30	30	10	20				
Tuz Hanı, Askerlik Şubesi, Cumhuriyet İlkokulu, Oturakçı Pazarı Restorasyon Projesi	Adıyaman	Etüd-Proje	2003-2010	200		2	4	10	63	53	21	21	26
İbrahim Hakkı Türbesi Çevre Düzenleme Projesi	Siirt	Etüd-Proje	2002-2003	50	25	25							
Meryem Ana Kilisesi Restorasyonu ve Çevre Düzenleme Projesi	Diyarbakır		2002-2006	110	15	25	30	20	20				
Toplam				460	50	82	64	40	103	53	21	21	26

* Kendi kaynakları ile.

Tablo IX.2.5: Belediyeler Tarafından Gerçekleştirilmesi Öngörülen Projeler*
(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	Yer	Karakteristik	İşin Başlama Bitiş Tarihi	Proje Maliyeti	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
13 Ev, 9 Sokak Koruma Projesi'nin Hazırlanması ve Uygulanması	Diyarbakır	Etüd-Proje-Uygulama	2002-2010	300	10	15	20	20	10	43	60	52	70
Kültür ve Sanat Adası Onarım ve Restorasyonu	Şanlıurfa	Etüd-Proje-Uygulama	2002- 2010	230	15	10	5	5	30	40	40	50	35
Toplam				530	25	25	25	25	40	83	100	102	105

* Kendi kaynakları ile.

Tablo IX.2.6: Bölge Üniversiteleri Tarafından Gerçekleştirilmesi Öngörülen Projeler *
(1998 Yılı Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Proje	Yer	Karakteristik	Başlama Bitiş Tarihi	Proje Maliyeti	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
GAP Bölgesi Halk Kültürünü Araştırma Enstitüsü	Şanlıurfa	Etüd- Proje	2002-2008	130	15	20	10	5	10	40	30		
Bey Kapısı Mahmutoğlu Kulesi'nin Restorasyon Projesi	Şanlıurfa	Etüd- Proje	2002-2005	20	5	5	5	5					
Toplam				150	20	25	15	10	10	40	30	0	0

* Kendi kaynakları ile.

IX.2.3. Proje Profilleri

IX.2.3.1. GAP Bölgesi'ndeki Kültürel Mirasın Korunmasına Yönelik Bölgesel Eğitim Planlama Projesi

Proje'nin Tanımı;

Bölge'deki maddi kültür mirasının korunması, gelecek kuşaklara aktarılması ve sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik olarak, Bölge halkı ve yerel yönetimlerde koruma bilincinin yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli eğitim etkinliklerinin oluşturulmasına ilişkin araştırma-geliştirme-iletişim programlarının hazırlanması. Bu proje çerçevesinde öncelikle dört altproje bulunmakta, proje hayata geçirildikçe yeni projelerin üretilip uygulanması düşünülmektedir.

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'deki kültürel mirasın erozyonunun önlenmesi ve koruma bilincinin geliştirilerek yaygınlaştırılması, sosyo-kültürel yapıya ilişkin bilgi eksikliği, restorasyon ve yenileme çalışmalarında beceri yetersizliği, yerel kuruluşların kültürel alanlardaki bilinç, bilgi ve iletişim eksikliği.

Proje'nin Amacı;

Kültür mirası hakkında yerel bilgi ve bilincin belirlenmesi, varolan eğitim ve tanıtım materyalinin incelenmesi, yerel bilgilerin bilimsel bilgilerle paralellikleri ve ayrımlarının tespit edilmesi, belirlenecek mahallerde “sözlü tarih” çalışmaları yapılarak Bölge'de koruma amaçlı yerel dinamiklerin geliştirilebilmesinin koşul ve yöntemlerinin tespit edilmesi. Eğitim ve iletişim amaçlı yerel materyallerin (özellikle sözlü tarih) üretilmesi ve Bölge toplumu, kamu kuruluşları, sivil toplum örgütlerinin eğitimine ilişkin uygulama programlarının hazırlanması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003- 2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

Kültür Bakanlığı, MEB ve GAP-BKİ.

IX.2.3.2. Ekolojik Zonlar Temelinde Sosyo-Kültürel Yığılma ve Yayılma Atlası Projesi

(Bölgesel Eğitim Planlama Projesi: Alt Proje)

Proje'nin Tanımı;

Uygarlık tarihinin ilk dönemlerinden başlayarak günümüze kadar, Bölge'deki her türlü maddi ve manevi kültür birikimine ilişkin verilerin derlenmesi, ekolojik zonlar temelinde ve belirlenecek tarihsel dönemlere göre oluşturulacak haritalara aktarılması ve açıklayıcı metinlerle desteklenerek tüm dünyada Bölge'nin sosyo-kültürel mirasına ilişkin yapılmış her türlü bilimsel çalışmanın bibliografyasıyla birlikte, en az iki dilden (Türkçe ve İngilizce) yayınlanması.

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'deki sosyo-kültürel birikim ve mirasın temel bir envanterinin hazırlanması.

Proje'nin Amacı;

Dünya uygarlık tarihinin en önemli birikimlerini yaratmış olan Bölge hakkında, sosyo-kültürel çalışma ve planlama için, temel bir başvuru kaynağı hazırlamak. Çalışma süresince, başta Bölge üniversiteleri olmak üzere, AB üyesi ve aday ülkelerin üniversitelerinden araştırmacıların ve Bölge toplumunun katılımıyla bu çalışmalar için eğitim programları hazırlamak.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2001- 2003

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ, Türkiye, AB üyesi ve aday ülkeler üniversiteleri.

IX.2.3.3. Yöresel Mimari Araştırması ve Geleneksel Yapı Teknolojisi Atölye Çalışması

(Bölgesel Eğitim Planlama Projesi: Alt Proje)

Proje'nin Tanımı;

Bölge'nin geleneksel mimarisinde kullanılan yapı teknolojisinin araştırılması için bir atölye çalışmasının gerçekleştirilmesi.

Proje'nin Gerekçesi;

Yeni inşa edilen binalarda geleneksel malzeme kullanılmaması sonucunda oluşan görüntü kirliliğinin önlenmesi ve kültürel sürekliliğin sağlanması.

Proje'nin Amacı;

Kentlerde ve yeniden yerleşim projesi kapsamında kurulacak olan köylerde, geleneksel yapı yöntemlerinin modernize edilerek kullanılmasıyla kültürel erozyonun ve görüntü kirliliğinin önlenmesine yönelik bilgi altyapısının oluşturulması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2006

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Yerel yönetimler ve üniversiteler.

IX.2.3.4. Diyarbakırda Kent Kültürünün Geliştirilmesi (Kent Tarihi, Kent Belgeseli Hazırlanması ve Gençliğin Eğitimi) ve Sinema/Tarih Atölyesi Kurulması

(Bölgesel Eğitim Planlama Projesi: Alt Proje)

Proje'nin Tanımı;

Diyarbakır'da giderek erozyona uğrayan kentlilik kültürünün korunması ve geliştirilebilmesi ve kentin sahip olduğu maddi kültür mirasının korunabilmesi amacıyla başta orta ve yüksek öğrenim gençliği gelmek üzere kent halkının eğitimi; eğitimin sürekliliğinin sağlanabilmesi için profesyonel ve amatör düzeylerde kentsel kadroların yetiştirilmesi amacıyla Diyarbakır Kent Tarihi'nin araştırılması ve yazımı; bir kent belgeselinin hazırlanması, bu çalışma sırasında Diyarbakırlı gençlere yönelik sinema ve sözlü tarih atölyesi çalışmalarının yürütülmesi; rölöve ve retorasyon projesi ÇEKÜL tarafından tamamlanmak üzere olan eski bir Diyarbakır evinin restore edilerek bir sinema/tarih atölyesinin kurulması.

Proje'nin Gerekçesi;

Koruma ve geliştirme çalışmalarının istenen hedeflere ulaşabilmesi yerel çalışmaların yaygınlaştırılması ve teşvik edilebilmesine bağlı bulunmaktadır. Herşeyden önce varolan maddi kültür ve tarih birikiminin tespiti ve bu bilgiler temelinde yaygın bir eğitim programının uygulanması gerekmektedir.

Proje'nin Amacı;

Gerek Osmanlı gerekse Cumhuriyet tarihinde önemli kent merkezlerinden biri olan ve yüksek kent kültürüne sahip bulunan Diyarbakır'da giderek yok olmakta olan kültürel mirasın korunması ve kültür araştırmalarının teşvik edilmesi.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002- 2003

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Kültür Bakanlığı,yerel yönetimler ve STK.

IX.2.3.5. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kültür Mirası Bibliyografyası ve Bilgi Bankası

(Bölgesel Eğitim Planlama Projesi: Alt Proje)

Proje'nin Tanımı;

Bölge'nin kültürel tarihi temel alınarak, ekonomik, sosyal ve politik tarihe ilişkin kitap, broşür, makale, tez, rapor, el yazmaları ve başlıca arşiv kaynaklarını bir araya getirip büyük ve sistematik bir veri tabanı oluşturmak.

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'ye ait sistemli bir kaynağının oluşturulması.

Proje'nin Amacı;

Bölge'ye ait araştırma yapan kişiler, üniversiteler, diğer bilim kuruluşları, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarının faydalanabileceği sistemli bir bilgi kaynağı oluşturmak ve buna ulaşımı sağlamak.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Yerel yönetimler, üniversiteler ve STK'lar.

IX.2.3.6. GAP Bölgesi Folklor Açık Hava Müzesi

Proje'nin Tanımı;

Uluslararası Müzeler Konseyi, açık hava müzelerini, halk kültürünün kaybolmak üzere olan değerlerini kurtarmak için çeşitli yaşam tarzlarını aksettiren karakteristik mimari eserler, kullanılan aletler, zirai faaliyetler, el sanatları gibi tipik unsurların seçilip yerlerinden sökülerek, aslına uygun şekilde, belirlenen bir arazi üzerinde yeniden canlandırılmalarını folklor müzeleri olarak tanımlamıştır. Söz konusu tanım çerçevesinde, Bölge'de de bir bölge açık hava müzesinin oluşturulması öngörülmektedir.

Proje'nin Gerekçesi;

GAP çalışmaları ile hızlanan kültür değişiminin etkileri, Bölge'de her alanda kendini göstermektedir. Geleneksel kültürün maddi alanında daha çok hissedilen bu değişim, söz konusu değerlerin vakit geçirilmeden koruma altına alınmalarını gerektirmektedir. Bir bölgesel açık hava müzesi, koruma işlevini üstlenebileceği gibi aynı zamanda Bölge halkının manevi kültür değerlerinin tanıtılması ve yaşatılmasına da katkıda bulunacaktır.

Proje'nin Amacı;

GAP'ın getirmiş olduğu hızlı değişim ile birlikte kaybolmakta veya değişmekte olan Bölge insanının geleneksel kültür değerlerini belgelemek, bu unsurları gelecek kuşaklara aktarabilmek, böylece kuşaklar arası dengeli bir bağın oluşumunu sağlamak, yabancılara tanıtmak, yöre mimarisi ile ilgili eğitim ve geliştirme çalışmalarına kaynaklık etmek.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2006

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

Kültür Bakanlığı ve GAP-BKİ.

IX.2.3.7. Kent Arkeolojisi, Kentsel Arkeolojik Bilgi Bankası, Koruma Planlarının Revize Edilmesi Projesi

Proje'nin Tanımı;

Kentlerdeki tarihi yapı çevrelerinin koruma planlarının hazırlanarak, kentsel arkeoloji olarak tanımlanan uzmanlık alanının yol göstericiliğinde kentsel arkeolojik veri tabanının oluşturulması.

Proje'nin Gerekçesi;

Hazırlanacak koruma planlarının genel stratejilerinin oluşturulmasında, özellikle de hangi alanlarda ne düzeyde toprak altı müdahalelerin yapılıp yapılmayacağı belirlenmesi.

Proje'nin Amacı;

Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa gibi büyük kent merkezlerinin tarihsel geçmişi düşünüldüğünde, tüm bu söz konusu merkezlerde korunabilmiş tarihsel dokularının arkeolojik katmanlar üzerinde yer alması doğaldır. Dolayısıyla böyle zengin kültür katmanları ile bütünleşmiş tarihi yapı çevresinin koruma planlarının hazırlanması ve yönetimi kentsel arkeoloji uzmanlık alanının yol göstericiliğinde yapılmalıdır. Bu bağlamda, söz konusu tarihi merkezlerde kentsel arkeolojik veri tabanının hazırlanması sürekli güncel tutulması gerekir.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002- 2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

Kültür Bakanlığı ve üniversiteler.

IX.2.3.8. Bölge Müzelerinin Yeniden Yapılanması ve Desteklenmesi Projeleri

Proje'nin Tanımı;

Bölge'de faaliyet gösteren müzelerin, çağdaş müzecilik anlayışıyla yeniden yapılandırılması.

Proje'nin Gerekçesi;

Müzelerin, yalnızca tarihi eserlerin sergilendiği yerler olmaktan çıkarılıp eğitim ve kültür kurumları haline dönüştürülmesi.

Proje'nin Amacı;

Bölge'de bulunan müzelerin altyapı yetersizliklerinin giderilmesi (teşhir salonları, laboratuvar, depo, fotoğrafane, kütüphane, konferans salonu vb.), çağdaş sergileme olanaklarının artırılması, bilimsel araştırmaların verimli olabilmesi için bürokratik işlemlerin basitleştirilmesi, müzelerin yetki sınırları içerisinde yer alan çalışmaları gerçekleştirmek üzere bir arazi teşkilatının oluşturulması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002- 2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Kültür Bakanlığı.

IX.2.3.9. Sulamadan Etkilenecek Höyüklerde Yapılacak Kazı ve Belgeleme Çalışmaları

Proje'nin Tanımı;

Barak Ovası, Garzan, Derik-Dumluca, Siverek-Hilvan, Suruç-Baziki ve Cizre sulama projelerinden etkilenecek kültür varlıklarına ilişkin kazı ve belgeleme programının uygulanması.

Proje'nin Gerekçesi;

Belirlenen sulama alanlarındaki kültür varlıklarının kazı ve belgeleme çalışmalarının yapılarak kültür birikiminin gelecek kuşaklara aktarılması.

Proje'nin Amacı;

GAP kapsamında uygulanacak olan sulama projelerinin etki alanında bir çok kültür varlığı bulunmaktadır. Bu alanlarda yer alan yerleşim yerleri ve eserlerin saptanarak belgelenmesi ve önemli özellikler gösteren yerleşim merkezlerinde kazı yapılması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

Kültür Bakanlığı, DSİ ve üniversiteler.

IX.2.3.10. GAP Bölgesi'ndeki Arkeolojik Alanların Açık Hava Müzesi Olarak Değerlendirilmesi Projesi

Proje'nin Tanımı;

Bölge'de hüküm sürmüş çeşitli uygarlıklara ait yerleşim yerlerindeki (Cudi Dağı Kabartmaları, Nemrut Tümülüsü, Lice Tüneli Assur Kabartmaları, Dara, Harran, Soğmatar, Göbeklitepe, Çayönü vb.) eserlerin restorasyonlarının yapıp koruma altına alınması ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap verecek çevre düzenlemelerinin yapıp açık hava müzeleri olarak değerlendirilmeleri.

Proje'nin Gerekçesi;

Anadolu Kültürü'nün önemli eserlerini barındıran yerleşmelerin korunarak toplumun sosyo-kültürel zenginliğinin artırılması.

Proje'nin Amacı;

Anadolu Kültürü'nün önemli eserlerini barındıran bu alanların saptanıp, belirlenecek koruma planları dahilinde açık hava müzesi olarak turizm amaçlı kullanılması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ ve üniversiteler.

IX.2.3.11. GAP İlleri Halk Kültürünün Araştırılması ve Yayınlanması Projesi

Proje'nin Tanımı;

Bölge'de sosyo-kültürel yapının tespiti amacıyla gelenek - görenek ve inançlar, el sanatları, giyim kuşam, halk mutfağı, halk mimarisi, halk takvimi, halk ekonomisi, halk hukuku, halk hekimliğı, halk müziğı ve oyunları, halk edebiyatı, halk eğlenceleri, halk sporları, özel gün kutlamaları gibi halk kültürünün çeşitli konularında alan araştırmalarının yapılması.

Proje'nin Gerekçesi;

GAP'nin getirdiğı değışim, hızlı kentleşme, göç, toplumsal değışme gibi etkenler Bölge'nin kültürel değerlerini yok etmektedir. Bölge'de halk kültürünün araştırılması, yayınlanması, gelecek nesillere aktarılabilmesi ve elde edilen sonuçların hizmet amacıyla kullanılması.

Proje'nin Amacı;

Bölge'deki geleneksel kültür değerlerinin, halk bilimin sistematığı içerisinde araştırılması, incelenmesi, derlenmesi, arşivlenmesi ve yayınlanması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003- 2008

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Kültür Bakanlığı, üniversiteler ve STK'lar.

IX.2.3.12. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kültürel Mirasının Tanıtılması Projesi

Proje'nin Tanımı;

Bölge'nin çok az bilinen tarihi ve kültürel varlıklarını çeşitli iletişim olanaklarını kullanarak tanıtmak, bu çerçevede Bölge'ye yönelik, kent tarihi kitapları, gezi rehberleri, albüm kitaplar, CD'ler, takvimler, kartpostallar, gezici sergiler, web siteleri, tarih panoları, tanıtım amaçlı afiş, broşür ve föy gibi materyallerin üretilip basılması ve tanıtım amacıyla eylem planının hazırlanması.

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge halkı, üniversiteler, tarih araştırmacıları, kültür turizmini gerçekleştiren organizasyonlar, yerli ve yabancı turistler gibi çeşitli kitlelerin Bölge kültürünü tanınması.

Proje'nin Amacı;

Bölge'nin kültürel mirasına yönelik bir bilincin yaratılması, yurtdışı ve yurtiçinden turizme yönelik ilginin artmasını sağlayacak ortamın yaratılması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002-2003

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Kültür Bakanlığı, yerel yönetimler, üniversiteler ve STK'lar.

IX.2.3.13. Sulama Alanları Dışında Kalan Alanlarda Kazı ve Belgeleme Projesi

Proje'nin Tanımı;

Bölge'de sulamadan etkilenmeyecek alanlarda uzun vadede kazı ve belgeleme çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

Proje'nin Gerekçesi;

Belirlenen alanlarda tahribatı engellemek ve Bölge tarihine ışık tutacak verileri gelecek nesillere aktarmak.

Proje'nin Amacı;

GAP kapsamında uygulanan sulama alanlarının dışında kalan fakat tahribata açık alanlarda, Bölge tarihine katkı sağlayacak ve özellikle kültür turizmi amaçlı tur güzergahlarına yakın önemli merkezlerin belirlenip kazı ve belgeleme çalışmalarının yapılması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2005- 2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Kültür Bakanlığı ve üniversiteler.

IX.2.3.14. Antik Kentten Yeniden Yerleşime Dara

Proje'nin Tanımı;

Oğuz Köyü'ndeki nüfus baskısının azaltılması, Bölge'nin sosyo-ekonomik ve coğrafi yapısının sunduğu imkanlar doğrultusunda, çağdaş yaşam standartlarına uygun yeni bir yaşam alanının oluşturulması.

Proje'nin Gerekçesi;

Köydeki sosyo-ekonomik ve kültürel imkan ve olumsuzlukların, toplumsal/kültürel ve fiziksel yapı araştırmalarıyla tespit edilerek; köylülerle birlikte, Dara-Anastasiopolis Antik Kenti'nin karşı karşıya bulunduğu "yok oluş süreci"ni durdurmak, nüfus baskısını azaltma yollarını yerinde inceleyerek, köy sakinlerinin yeniden yerleşimini sağlayacak insan odaklı bir çalışma gerçekleştirmek.

Proje'nin Amacı;

Gerek Dara-Anastasiopolis Antik Kenti üzerinde kalacak yerleşim alanında gerekse yeni yerleşim yerinde ekonomik kalkınmanın sağlanması; ekonomik kalkınmayı sağlama amacına yönelik olarak gelir getirici aktivitelerin yaratılması, dünya uygarlık tarihinin ayrılmaz ve paha biçilmez kültür varlıklarının açığa çıkarılması, korumaya yönelik bilimsel çalışmaların ve çevre düzenleme projelerinin başlatılması.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2002- 2004

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ, Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı.

IX.2.3.15. Adıyaman, Karakuş Turizm Karşılama Merkezi ve Tur Güzergahlarının Düzenlenmesi

Proje'nin Tanımı;

Proje alanı "Karakuş Tümülüsü" ile başlamaktadır. Tümülüs, Kahta'dan proje alanına gelirken Milli Park'ın giriş noktasında yer almakta olup, hiçbir çevre düzenlemesi bulunmamaktadır.

Cendere Köprüsü Roma İmparatoru Septimius Severus (M.S. 193-211) zamanında XVI. Lejyon tarafından yaptırılmıştır. Çevre düzenlemesi olmamasına rağmen Milli Park içinde turistlerin ziyaret ettiği diğer bir önemli noktadır.

Arsameia Ören Yeri'nde I.Antiochos'un babası Kommagene Kralı Mithradedes Kallinikos'un mezarı bulunmaktadır. Kral Antiochos ile Herakles'in el sıkışmasını gösteren stel ve kayaya yazılmış Yazıt, Arsameia'nin görülmeye değer özellikleridir.

Dünyanın başka hiçbir yerinde görülemeyecek, 10 metre yükseklikte heykelleri, 2000 metre yükseklikteki piramidi, hala keşfedilmemiş bir kral mezarını, dünyanın en eski ve dev boyutlu horoskopu ya da yıldız falı sistemini, yarım kilometre uzunluğunda eski kitabeleri, eski Grek

ve Pers sanatı stili karışımı yapıtlarını bünyesinde barındıran Nemrut Dağı, dünyanın sekizinci harikası olarak da değerlendirilmektedir. UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 1987 yılında dahil edilmiş ve tarihi, arkeolojik, jeomorfolojik kaynak değerler açısından 1989 yılında Milli Park olarak ilan edilmiştir.

I.Antiochos'un kendisi için yaptırdığı tümülüs, Nemrut Dağı'nın tepesinde 2 150 m. yükseklikte, 150 m. çapında ve 50 m. yüksekliğindedir. Doğudan, batıdan ve kuzeyden üç terasla çevrilmiştir.

Proje'nin Gerekçesi;

Nemrut Dağı ve çevresinde gerçekleştirilecek turizm aktivitelerinin, dünya turizm standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması.

Proje'nin Amacı;

Nemrut Dağı Milli Park girişi ve bu alanda bulunan Kommagene Krallığı dönemine ait kültür varlıklarının başlangıcı olan Karakuş Tümülüsü'nde "Turizm Karşılama Merkezi"ni oluşturmak ve tur güzergahlarını düzenlemek.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2004

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ, Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Milli Parklar Dairesi Başkanlığı, STK'lar ve yerel halk.

IX.2.3.16. Turabdin Bölgesi'nin Kültürel Özelliklerinin Değerlendirilmesi ve Tanıtılması Projesi

Proje'nin Tanımı;

Proje'nin coğrafi alanı, Mardin-Merkez, Yeşilli, Ömerli, Savur, İdil, Dargeçit ilçeleri ile Nusaybin İlçesi'nin kuzeyini ve Şırnak İli Cizre İlçesi'nin kuzeyini kapsamaktadır.

Romalıların, Doğu'nun eski topluluklarından almış oldukları Turabdin (Hizmetkarlar Dağı) adı, daha sonraları IV. Yüzyıldan itibaren kurulan manastırlarda yaşayan keşişlere atfedilerek, Hristiyan bakış açısına göre "Tanrı Hizmetkarları Dağı"na dönüşmüştür. Manastırların yanı sıra, köylerde bulunan eski kiliseler de, birer kültür zenginliğini oluşturmaktadır. Turabdin Bölgesi, aynı zamanda, eski zamanlardan beri, bağları ve şarapçılığıyla da tanınmaktadır. Asur ve Babil kralları ve eski kaynaklar; engibeli Turabdin Yaylası'nın Mezopotamya Ovası'na bakan bu güney köşesinin "İzalla'nın şarabı"ni övmektedirler. Ayrıca, Mezopotamya'yı Anadolu'ya bağlayan ünlü ipek yolunun buradan geçmesi yörenin ticari tarih açısından da önemini arttırmaktadır.

Turabdin, 16. yüzyıldan itibaren kurulan kilise ve manastırlara adını veren bir çok yerel azizin de vatanıdır. Kilise, manastır ve azizler hakkında söylenen bir çok efsane, Turabdin Bölgesi'nin gizemini daha da arttırmaktadır. Ancak Bölge günümüzde eski önemini yitirmiştir.

Manastır ve kiliseler harabeye dönüşmekte, üzüm bağları ve dolayısıyla şarapçılık yokolmakta, turizmde ciddi bir gerileme görülmektedir.

Bu nedenle, Turabdin Bölgesi'nin; kültür, turizm, sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasını sağlamak amacıyla geniş kapsamlı bir altbölge gelişme planı hazırlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda:

- i) Kültür ve inanç turizmi yönünden önemli yapıların ve merkezlerin saptanarak, restorasyon ve çevre düzenleme projelerinin yapılması,
- ii) Doğa turizmi açısından önemli merkezlerin belirlenerek rekreasyon alanları yaratılması,
- iii) Gelir getirici aktivitelerin canlandırılması, ve yöre halkının yeniden yerleşimlerine olanak sağlanması,
- iv) Üzüm bağlarının çoğaltılması, şarap fabrikalarının yeniden kurulması ve pazarının oluşturulması, ev pansiyonculuğunun başlatılması ve sosyal refahın artırılması,
- v) Yok olmaya başlamış, testicilik, gümüş işlemeciliği, taş ustalığı gibi zanaatların yeniden canlandırılarak Bölge ekonomisine katkı sağlanması,
- vi) Turabdin Bölgesi'ni kapsayacak tur güzergahlarının belirlenmesi,
- vii) Turabdin Bölgesi'nin yurtiçi ve yurtdışında tanıtımının yapılması ve konaklama imkanlarının da sağlanarak turizmin canlandırılması çalışmaları hedeflenmektedir.

Proje'nin Gerekçesi;

Turabdin Bölgesi'ne yönelik olarak yapılması planlanan projeler aşağıda belirtilmektedir:

- i) Tur Abdin Bölgesi Manastır ve Kiliselerin Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projeleri,
- ii) Turabdin Bölgesi Yerleşmelerinde; Restorasyon, Çevre Düzenleme ve Rekreasyon Alanı Yaratma Projeleri,
- iii) Eski Midyat (Estel) Kentsel Tasarım ve Restorasyon Projesi,
- iv) Turabdin Bölgesi'nde Şarapçılığın Geliştirilmesi Projesi,
- v) Turabdin Bölgesi El Sanatlarının Geliştirilmesi Projesi,
- vi) Turabdin Bölgesi Konaklama Merkezlerinin Oluşturulması ve Ev Pansiyonculuğunun Geliştirilmesi Projesi,
- vii) Turabdin Müzesi'nin Kurulması Projesi,
- viii) Turabdin Bölgesi Tarihi ve Kültürel Yapısının (üretim, el sanatları, yaşam, halk kültürü vb.) Araştırılması Projesi,
- ix) Turabdin Bölgesi Tanıtım Projesi,
- x) Turabdin Bölgesi Tur Güzergahlarının ve Altyapının Oluşturulması Projesi.

Proje'nin Amacı;

Turabdin Bölgesi'ni eski canlılığına kavuşturmak, kültür ve turizm yönünden önemli yerleşim yerlerinde gerekli restorasyon, çevre düzenleme projelerini gerçekleştirerek; kültür, inanç, eko turizmini geliştirmek, Bölge koşulları nedeniyle terk edilmiş olan köylere eski nüfusun turistik olarak veya yerleşmek üzere yeniden gelmesini sağlamak, yok olmaya başlamış olan şarapçılık, testicilik, gümüş işlemeciliği, taş ustalığı gibi gelir getirici faaliyetleri yeniden canlandırmak ve Turabdin Bölgesi'nin turizm odaklı gelişimine ortam hazırlamak.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2010

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

GAP-BKİ, Kùltür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, TKB, Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar, yerel halk, uluslararası kurum ve kuruluşlar, özel sektör ve vakıflar.

IX.2.4. Proje Listeleri

Tablo IX.2.7: Kültürel Miras Planı Kapsamında Planlanan ve Finans İhtiyacı Olan Projelerin İller, İlgili Kuruluşlar ve Dönemler İtibariyle Dağılımı

Proje ve İl	İş Tanımı	İlgili Kuruluş	Dönem
ADIYAMAN			
Adıyaman Karakuş, Turizm Karşılama Merkezi Projesi	Nemrut Milli Parkı'nın girişinde bulunan Karakuş Tümülüsü'nün yakınına gelen ziyaretçilere hizmet verecek bir karşılama merkezinin yapılması.	Kültür Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, GAP-BKİ, Yerel Yönetimler.	1-2
Cendere Çayı Doğa Parkı Tesisi	Yeni Kale'den başlayıp Cendere Doğa Parkı'nda biten trekking parkuru ve rekreasyon alanının oluşturulması ve bu faaliyetlere hizmet verecek tesisin gerçekleştirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, GAP-BKİ, Yerel Yönetimler.	2
Nemrut Taş Evlerinin Turizm Amaçlı Kullanılması	Nemrut Dağı yol güzergahında bulunan köylerdeki (Eski Kahta, Kaya Dibi, Damlacık Köyleri) eski taş evlerin restorasyonlarının yapılarak turizm amaçlı kullanılması.	Kültür Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, GAP-BKİ, Yerel Yönetimler.	1-2
Ulu Cami Çevre Düzenleme Projesi	Ulu Cami çevre düzenleme projesinin gerçekleştirerek yapının genel görüntüsüne zarar veren şartların ortadan kaldırılması.	Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler.	2-3
Pirin Köyü ve Mağaraları Koruma Amaçlı İmar Planı Projesi	Pirin Köyü ve antik kentin koruma planının yapılarak antik kenti olumsuz yönde etkilemeyecek mekansal yapının oluşturulması.	Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ, Yerel Yönetimler.	2
DİYARBAKIR			
Ulu Cami Çevresi'nin Cephe ve Çevre Düzenleme Projesi	Ulu Cami çevresinde yer alan yapılara kentin geleneksel dokusuna uygun olarak cephe giydirilmesi ve çevre düzenlemesinin yapılması.	Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	1-2
Hasan Paşa Hanı'nın Restorasyonu ve Yönetimi Projesi	Hasan Paşa Hanı'nın restorasyonunun yapılarak fonksiyon kazanmasını sağlamak ve periyodik bakımını belirleyecek yönetim planını oluşturmak.	Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	2
Hz. Süleyman ve Nasırıye Camilerinin Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projesi	Hz. Süleyman, Nasırıye ve Ulu Camilerinin restorasyon ve çevre düzenlemelerini yaparak eserlerin geleceğe taşınmasının sağlanması.	Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	2
Zülküfil Peygamber Makamı ve İlyas ve Hızır Peygamberlerin Türbeleri Restorasyon Projesi	Zülküfil Peygamber Makamı ve İlyas ve Hızır Peygamberlerin türbelerinde restorasyon çalışmalarının yapıp çağdaş imkanlarla kullanılmasının sağlanması.	Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler.	3
Surp Giragos Kilisesi Restorasyon Projesi	Surp Giragos Kilisesi'nde gerekli bilimsel araştırmaların yapıp koruma ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanarak uygulanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2
Belediye Kültür Evi Projesi	Tarihi bir mekanın restorasyonunun yapılarak Belediye Kültür Evi olarak kullanılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1

Tablo IX.2.7'nin devamı

Proje ve İl	İş Tanımı	İlgili Kuruluş	Dönem
Artuklu Sarayı Çevresi Kurtarma ve Koruma Projelerinin Hazırlanması	Artuklu Sarayı'nda gerekli bilimsel araştırmaların yapılması, koruma ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanarak uygulanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler.	2-3
Turistik Caddesi Çevresi Tarihi Dokusunun Çevre Düzenleme Projesi	Kent dokusunun önemli bir parçasını oluşturan Turistik Caddesi'nde tarihi yapıların sağlıklılaştırılmasının ve çevre düzenleme projelerinin yapılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	2
Ulu Cami ve Çevresindeki Anıtsal Yapı Topluluklarının Değerlendirilip Turizme Açılması Projesi	Ulu Cami çevresinde yer alan anıtsal yapıların restore edilerek işlevlendirilmesi ve turizm amaçlı kullanılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	3
İçkale'nin Restore Edilip Değerlendirilmesine İlişkin Proje Hazırlama	İçkale'de yer alan tarihi yapı topluluklarının restorasyonunun gerçekleştirilip kullanılmasını sağlayacak projelerin hazırlanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	1
Diyarbakır Evinin Koruma ve Değerlendirilmesi Projesi	Diyarbakır'ın tarihi konutlarının restore edilerek turizm amacıyla kullanılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	1
Tek Kapı Parkı, Hastaneler Caddesi Koruma Alanı Tarihi Dokunun Korunması	Tek Kapı Parkı, Hastaneler Caddesi'ndeki tarihi dokunun korunmasına yönelik kararların alınması ve projelerin hazırlanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	2
Cemil Paşa Konağı Restorasyon ve Konaklama Projesi	Diyarbakır'ın en büyük konaklarından biri olan Cemil Paşa Konağı'nın restore edilip kültürel ve konaklama amaçlı kullanılmasının sağlanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	1
Diyarbakır Sur İçinde Geleneksel Konut Stokunun Sağlıklılaştırılması, Buna Bağlı Olarak Diyarbakır ve Çevresinde Yapılacak Yeni Konutlar İçin Tasarım Kriterlerinin Üretilmesi Projesi	Diyarbakır sur içinde yer alan geleneksel konut stokunun sağlıklılaştırılarak geliştirilmesi ve kullanıma sunulması için yapılacak çalışmaya esas teşkil edecek çevrenin araştırılması, gelecekteki yapılaşmanın olumlu yönde olması için kriterlerin belirlenmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	2-3
Silvan Atatürk Evi Projesi	Silvan Atatürk Evi'nin restore edilerek işlevlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	1
Çermik Hamamı Onarımı	Çermik Hamamı'nın restore edilerek değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler.	2
İlisu Baraj Alanı'nda Yöresel Mimari, Antropoloji, Etnoloji, Etnoarkeoloji, Jeoloji, Paleoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Projesi	İlisu Barajı'ndan etkilenecek alanlarda çok disiplinli bir çalışma modeli ile yöresel mimari, antropoloji, etnoloji, etnoarkeoloji, jeoloji, paleoloji ve sosyolojik araştırmaların yapılması, tarihsel süreç içinde oluşmuş kültürel birikimin saptanarak planlama çalışmalarında sosyo-ekonomik veri olarak değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	2

Tablo IX.2.7'nin devamı

Proje ve İl	İş Tanımı	İlgili Kuruluş	Dönem
GAZİANTEP			
Eski Saray Caddesi Cephe İyileştirme (Eski Halat Mevkii)	Eski Saray Caddesi'nde yer alan yapıların cephelerinde yapılacak iyileştirme ile caddede çağdaş bir görüntünün sağlanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler.	1
Kale Çevresi İyileştirme Projesi	Gaziantep Kalesi çevre düzenleme projesinin gerçekleştirilerek sergileme imkanlarının çağdaş ortamda sunulması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler.	1
Eski Gaziantep Evleri'nin Restorasyonu	Gaziantep'te bulunan genekselle konut örneklerinin restore edilerek değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar.	1-2
Gaziantep-Şanlıurfa Otoyol İnşaatından Etkilenecek Kültür Varlıklarını Belgeleme Projesi	Gaziantep-Şanlıurfa otoyol güzergahında yer alan kültür varlıklarının tahribatına yönelik önlemleri alıp bu alandaki eserlerin belgelenmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Üniversiteler.	1
KİLİS			
6 Tarihi Konutun Restorasyon Projesi	Kilis İli'ndeki 6 Tarihi Konutun Restore Edilerek Kullanıma Açılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1-2
Oylum Höyük Kazı Evi Çevre Düzenleme Projesi	Kilis Oylum Köyü sınırları içerisinde bulunan kazı evinin çevre düzenlemesinin tamamlanması.	Kültür Bakanlığı.	1
MARDİN			
Tarihi Mezarlıkların Çevre Duvarı Onarımı	Mardin'de bulunan tarihi mezarlıkların korunması amacıyla çevre duvarlarının yapılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2
Mardin Kalesi'ne Koruma Duvarı Yapılması	Mardin Kalesi'ne sağlamlaştırmak amacıyla koruma duvarının yapılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler.	1
Tarihi Yapıların Korunması ve Restorasyonlarının Yapılması	Mardin'de bulunan dini, sivil, askeri mimari örneklerinin restore edilip kullanıma açılması.	Yerel Yönetimler, Kültür Bakanlığı, STK'lar.	1-2-3
Şeyh Musa Türbesi Çevresi Koruma ve Geliştirme Çalışmalarının Yapılması	Şeyh Musa Türbesi'nin koruma ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanıp restorasyonunun gerçekleştirilmesi.	Yerel Yönetimler, Kültür Bakanlığı.	3
Kızıltepe Gurs Şelaleleri'nin Doğal Sit Alanı Olarak İlan Edilmesi	Kızıltepe Gurs Şelaleleri'nin korunup değerlendirilmesini sağlamak amacıyla alanın doğal sit ilan edilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2
Midyat İlçesi'nin Tarihi Dokusunun Korunması Amacıyla, Koruma İmar Planının Yapılarak Sit Alanı Olarak İlan Edilmesi	Midyat'ın mekansal gelişiminin tarihi dokuya zarar vermeden oluşmasını sağlamak amacıyla koruma imar planının yapılarak sit alanı olarak değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler.	1
Midyat Kültür Evi Projesi	Midyat'ta bir sivil mimari örneğinin alınarak koruma projesinin yapıp kültür evi olarak değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1
Mor Yakup Kilisesi Restorasyon Projesi	Mor Yakup Kilisesi'nin restorasyon projesinin yapıp koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1

Tablo IX.2.7'nin devamı

Proje ve İl	İş Tanımı	İlgili Kuruluş	Dönem
Yeşilli Vali Konağı Restorasyon Projesi	Yeşilli'de bir sivil mimari örneğinin restorasyon projesinin hazırlanıp Vali Konağı olarak değerlendirilmesi.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2
ŞİİRT			
Siirt Cas Evleri'nin Belgelmesi Projesi	Siirt'in özgün sivil mimari örneklerini oluşturan cas evlerinin belgelenecek yayınlanması.	Kültür Bakanlığı, GAP-BKİ, Yerel Yönetimler, Üniversiteler.	1
ŞANLIURFA			
Şanlıurfa Kale Eteği Temizlenmesi Projesi	Şanlıurfa Kalesi'nin bir bütünlük içinde turizm amaçlı kullanılabilmesi için kalenin genel görüntüsünü bozan unsurların ortadan kaldırılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1
Mahmutoğlu Kalesi Onarım ve Restorasyonu	Mahmutoğlu Kalesi'nin restorasyon projesinin yapıp turizm amaçlı kullanılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1
Millet Köprüsü Onarım ve Restorasyonu	Millet Köprüsü'nün restorasyonunun gerçekleştirilip gelecek kuşaklara aktarılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2
Yeşil Harran Projesi	Harran'da çağdaş kentsel yaşamın, yeşilin ve turizmin birlikte geliştirilmesi, bu gelişmenin hedeflere ulaşacak şekilde fonksiyonel, mekansal ve finansal bütünlük içinde sağlanması.	Kültür Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1-2-3
Şuayb ve Soğmatar Ören Yerlerinin Restorasyon ve Çevre Düzenleme Projesi	Şuayb ve Soğmatar Ören Yerleri'nin restorasyon ve çevre düzenleme projelerinin yapıp turizm amaçlı kullanılması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2-3
ŞİRNAK			
Şeyh Ahmet El Cezeri Türbesi Onarımı	Türbe'nin restorasyon projesinin hazırlanıp uygulanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2
Cizre-Abdaliye Medresesi ve Mem-u Zin Türbesi Onarımı	Abdaliye Medresesi ve Mem-u Zin Türbesi restorasyon projesini gerçekleştirerek koruma-değerlendirme- geliştirme amacına yönelik çalışmaların devamlılığının sağlanması.	Kültür Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar.	1
Cizre Ulu Cami Restorasyon Projesi	Ulu Cami'nin restorasyon projesi ile birlikte çevre düzenleme projesinin uygulanarak eserin kurtarılmasını sağlamak.	Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, STK'lar.	2

* Eylem Planı doğrultusunda belirlenen uygulama aşamaları

1. Dönem: 2002- 2005
2. Dönem: 2006- 2010
3. Dönem: 2010 Sonrası

X. SAĞLIK SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

X.1 Yatırım Gerekçeleri

- i) Bölge'de sağlık insan gücü planlamasına ihtiyaç vardır.
- ii) Ana-çocuk sağlığı kurumlarının kurumsal kapasitesi yetersizdir.
- iii) Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin yetersizdir.
- iv) Nüfus artışına ve çocuk ölümlerine karşı ana-çocuk sağlığı programlarının geliştirilmesi gerekmektedir.
- v) Mevcut sağlık tesisleri kapasiteleri altında kullanılmaktadır.

Sosyal Hizmetler:

- i) Sosyal hizmet kurumlarının kapasitesi ve kuruluşları son derece yetersizdir.
- ii) Mahalle ve yerel yönetim düzeyinde sosyal hizmet çalışmalarının geliştirilmesi gerekmektedir.
- iii) Göç oranının yüksekliği ve özel koşullardan dolayı, yardıma muhtaç nüfus oranı oldukça yüksektir. Yaşlılar, yardıma muhtaç çocuklar, kimsesizler sorunu Bölge'de yoğun olarak yaşanmakta, buna karşılık sosyal hizmet altyapısı Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında yetersiz ve kurumsal kapasite düşüktür.
- iv) Dezavantajlı kesimlerin kaynaklara erişimi ve kararlara katılımı kısıtlıdır.

X.2 Yatırım Tabloları

**Tablo X.1: Sosyal Plan Sağlık Yatırımlarının İllere Yıllar İtibariyle Dağılımları
(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	100	150	175	200	225	250	350	450	580	2 480
Batman	500	750	1 000	1 250	1 500	2 000	2 500	2 750	3 483	15 733
Diyarbakır	2 000	2 005	3 500	4 100	4 200	4 450	6 150	6 500	8 926	41 831
Gaziantep	500	600	650	750	800	850	900	950	1 049	7 049
Kilis	75	110	125	140	180	200	250	275	301	1 656
Mardin	1 422	1 430	1 603	1 650	1 845	2 000	2 100	3 625	5 746	21 421
Siirt	600	650	750	900	1 000	1 250	1 500	1 750	2 129	10 529
Şanlıurfa	1 000	1 001	1 500	1 614	1 750	2 000	2 100	3 500	4 469	18 934
Şırnak	650	750	850	950	1 000	1 500	1 750	2 500	3 454	13 404
Toplam	6 847	7 446	10 153	11 554	12 500	14 500	17 600	22 300	30 137	133 037

X.3 Proje Profilleri

X.3.1. Dezavantajlı Grupları (Kent yoksulları, Kadınlar, İşsizler, Az Topraklılar, Topraksızlar vb. Grupları) Üretici Hale Getirme Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Nüfus içinde önemli bir paya sahip olan ve çağ grubu dışında olmaları nedeniyle örgün eğitim olanaklarından yeterince yararlanamayan kent yoksulları, kadınlar, işsizler, az topraklı ve/veya topraksız köylüler vb. dezavantajlı grupların kalkınma sürecine katılımını sağlamaktır.

Proje'nin Amacı;

Dezavantajlı grupların buldukları çevrede yaşamlarını sürdürebilmelerine yetecek bilgi ve becerileri edinmelerini sağlayarak gerek Bölge içi gerekse bölgelerarası göçü azaltmak, buldukları çevrede yaşamlarını kolaylaştıracak bilgiler edinmelerini ve kendilerine sunulan hak ve olanakların farkına varmalarını ve bu olanaklardan faydalanmalarını sağlayarak yaşam standartlarını yükseltmektir.

Proje Faaliyetleri;

- i) Beceri ve iş edindirici mesleki ve teknik eğitim kurslarının düzenlenmesi,
- ii) Ara insan gücüne yönelik sektörlerin araştırılması ve programların buna göre geliştirilmesi ve düzenlenmesi,
- iii) Dezavantajlı grupların buldukları çevrede yaşamlarını kolaylaştıracak bilgiler edinmelerini ve kendilerine sunulan hak ve olanakların farkına varmalarını sağlayarak yaşam standartlarının yükseltilmesi,
- iv) Yöresel el sanatlarının korunması, geliştirilmesi ve ticari değere dönüştürülmesinin sağlanması,
- v) Eğitim programlarının katılımcı, grup çalışmasına dayanan uygulama çalışmalarına ağırlık verilen aktif öğrenme yöntem ve teknikleri kullanılarak düzenlenmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyonlar;

SHÇEK, MEB ve GAP-BKİ.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2003-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi ile, 1998 fiyatlarıyla, 880 milyar TL.

X.3.2. Ana Çocuk Sağlığında Topluma Dayalı Hizmet Modelleri Geliştirme ve Uygulama Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin etkinliği ve işlevselliği açısından Bölge'de büyük sorunlar bulunmaktadır. Buna ek olarak temel sağlık göstergeleri (kaba doğum hızı, bebek ölüm hızı vb.) açısından Bölge, Türkiye ortalamasının altındadır.

Proje'nin Amacı;

Yerel ara-sağlık uzmanı yetiştirmek ve bu kadrolarla sağlık kurum ve kuruluşları arasında etkin ve kalıcı bir iletişim ağı kurmak.

Proje Faaliyetleri;

- i) Mevcut duruma ve sorunlara ilişkin alan çalışmalarının yapılması,

- ii) Atıl durumdaki sağlık ocakları ve evlerinin durumlarının tespit edilerek, açılabilir olanların hizmete sokulması,
- iii) Sağlıkta hizmet ve destek personeline yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi,
- iv) Sağlık izleme-değerlendirme sisteminin kurulması,
- v) Sağlık çalışmalarında yerel gönüllülerden yararlanılması ve yerel gönüllülerin eğitilmesi,
- vi) Ana-ocuk ve üreme sağlığına ilişkin eğitim programları geliştirilmesi,
- vii) İlgili kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Sağlık Bakanlığı, meslek odaları ve GAP-BKİ.

Proje'nin Başlama ve Bitiş Tarihi;

2004-2006

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi ile, 1998 fiyatlarıyla, 216 milyar TL.

X.4 Proje Listeleri

Proje	Yer	Sorumlu Kuruluş
GAP Bölgesinde Temel Sağlık Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması Prj.	GAP illeri	Sağlık Bakanlığı
GAP Bölge'sinde Sosyal Hizmet Sunumunun Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Model Geliştirilmesi Projesi	GAP illeri	SHÇEK Gn. Md.
Yerel Yönetimlerin Sosyal Hizmet alışmalarını Destekleme ve Geliştirme Projesi	GAP illeri	SHÇEK Gn. Md.
Mahalle Sosyal Dayanışma ve Hizmet Kurulları Oluşturma ve Geliştirme Projesi	GAP illeri	SHÇEK Gn. Md.

XI. DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ KAMU KESİMİ YATIRIMLARI

XI.1 Diğer Sosyal Hizmetler

XI.1.1. Yatırım Gerekçeleri

Toplumsal Cinsiyet (Gender);

- i) Bölge'de geleneksel norm ve değerler etkiliklerini korumaktadır.
- ii) Kadınlar arasında örgütlenme ve iletişim düzeyi zayıftır.
- iii) Kadınlar yasal hakları konusunda yeterli bilgiye sahip değildir.
- iv) Kadınların hane içi iş yükü görece fazladır.
- v) Kadınların güçlendirilmesi, Bölge'de gelişmeyi önleyen geleneksel yapıların kırılması ve nüfus artış hızının dengelenebilmesi açısından stratejik öneme sahiptir.

Esnaf ve Sanatkarlar;

- i) Bölge'deki mesleki ve teknik eğitim yetersizdir.
- ii) Üretim ve pazarlama teknikleri ile kanalları konusunda bilgi ve yönlendirme eksikliği yaşanmaktadır.
- iii) Bölge'de ara insan gücüne ihtiyaç vardır.
- iv) Bölge'deki esnaf ve sanatkar odaları arasında eşgüdüm ve iletişim yetersizdir.

STK Projeleri;

- i) Bölge'de örgütlenme konusunda sosyal ve kültürel yapıdan kaynaklanan engeller bulunmaktadır.
- ii) Toplumsal gruplar sorunlarını ifade etmek ve çözebilmek için çeşitli kuruluşlar etrafında örgütlenme konusunda yoğun düzeyde bilgisizdirler.
- iii) Girişimcilik ve özgüven eksikliği vardır; yerel toplumun ortak sorunlarına sahip çıkma davranışları yeterince gelişmemiştir.
- iv) Bölge'deki STK'ların kaynak ve donanım imkanları sınırlıdır.
- v) Bölge'deki STK'lar proje ve program bazında sorunları ele almada yetersizdirler.
- vi) Bölge'deki STK'lar arasında koordinasyon ve bilgilenim eksikliği bulunmaktadır.
- vii) Toplum kalkınmasının sadece kamu yatırımları ile gerçekleştirilemeyeceği, STK'lar ve özel sektörün de buna destek vermesi gerektiği açıktır. Bölge'deki sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitesi bu işlevi görmeyen çok gerisindedir. Bunların geliştirilmesi kalkınmaya toplum katılımını ve katkısını da güçlendirecektir.

XI.1.2. Yatırım Tabloları

**Tablo XI.1.1: Diğer Sosyal Kamu Yatırımlarının İller ve Yıllar İtibariyle Dağılımları
(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman										
Batman	1 045	1 340	1 873	1 880	2 000	2 517	3 800	4 525	7 699	26 679
Diyarbakır	1 000	1 300	1 750	1 835	2 000	2 200	3 000	4 000	4 497	21 582
Gaziantep	50	150	250	300	350	358				1 458
Kilis										
Mardin	200	250	350	500	600	750	850	1 000	1 020	5 520
Siirt	350	450	550	600	650	750	900	1 000	1 123	6 373
Şanlıurfa	5	10	27	35						77
Şırnak	350	500	800	850	900	925	950	975	945	7 195
Toplam	3 000	4 000	5 600	6 000	6 500	7 500	9 500	11 500	15 284	68 884

XI.1.3. Proje Profilleri

XI.1.3.1. GAP Esnaf ve Sanatkar Bilgilendirme Merkezi Esnaf-Sanatkar Danışma ve Bilgilendirme Merkezi Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Esnaf ve sanatkarlar temel girişimci gruplardan birini oluşturmaları ve arzettiği mesleki çeşitlilikten ötürü önemli bir konumdadır. Bölge'nin gelişmesi, bir ölçüde bu grubun sorunlarının çözülmesine bağlıdır.

Proje'nin Amacı;

İllerdeki esnaf ve sanatkarlara yönelik olarak pazarlama imkanlarının ve insan kaynaklarının geliştirilmesi, teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması, kredi ve teşvik konularında çalışmalar yapılarak esnaf ve sanatkarların kurumsal ve kapasitelerinin geliştirilmesidir.

Proje Faaliyetleri;

- İllerde esnaf ve sanatkarlara danışmanlık hizmeti sunacak, çeşitli eğitim programları düzenleyecek merkezlerin açılması ve bu merkezlerde gerekli uzman ve destek personelin istihdamı,
- İlgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanması,
- Meslekler özelinde eğitim programları düzenlenmesi,
- Çıraklık eğitimine yönelik özel özel projeler ve programlar geliştirilmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, GAP-BKİ ve Esnaf ve Sanatkar Odaları Birlikleri (ESOB)

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2004-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla 108 milyar TL.

XI.1.3.2. Kadın Girişimcilere Yönelik Mikro Finans Mekanizmaları Geliştirme ve Kadın Girişimciler Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Kadınlara yönelik eğitim faaliyetleri önemli olmakla birlikte kadının statüsünü değiştirme de tek başına yeterli değildir. Kadınların ekonomide daha fazla yer almaları gereklidir. Bunu sağlamak için kadınlara yönelik yeni bir finansman ve destek sistemi oluşturulmalı, bu amaçla mikro finans imkanları geliştirilmelidir.

Proje'nin Amacı;

Kadınlara yönelik mikro finans mekanizmaları geliştirmek suretiyle kadının ekonomik yaşamdaki yerini güçlendirmek, aile içindeki konumunu iyileştirmektir.

Proje Faaliyetleri;

- i) Girişimci kadınlara KİK eğitimi vermek,
- ii) Kadınlara mesleki ve gelir getir getirici alanlarda eğitim vermek,
- iii) Kadınların ürünlerini pazarlamalarında pazar olanaklarını araştırmak,
- iv) Kadınlara yönelik mikro finans olanaklarını araştırarak, bu olanaklara ulaşabilirliklerini sağlamak,
- v) Kadınların örgütlenmelerini (kooperatif vb.) teşvik etmek.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

KSSGM, Halk Bankası, Kalkınma Bankası, STK'lar, meslek odaları ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2005-2007

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Bütçe dışı kaynak tahsisi ile, 1998 fiyatlarıyla, 108 milyar TL.

XI.1.4. Proje Listesi

Proje	Yer	Sorumlu Kuruluş
GAP Belediyeler Birliğine İşlerlik Kazandırma Projesi	Diyarbakır	İçişleri Bakanlığı
Kent Toplumunun Yerel Yönetim Çalışmalarına Katılımın Artırma ve Kurumsallaştırmaya Yönelik Araştırma ve Uygulama Projesi	GAP illeri	İçişleri Bakanlığı
Bölge'de Mevsimlik Göç ve Daimi Göçün Özelliklerini Saptamayı Amaçlayan Araştırma Projesi	GAP illeri	DİE
Dar Gelirli Hanelere ve Küçük Girişimcilere Yönelik Mikro Kredi Mekanizmalarını Geliştirme, Tanıtma ve Kullanımına Yönelik Eğitim Projesi	GAP illeri	KOSGEB

XI.2 Çevre, Kırsal ve Kentsel Altyapı

XI.2.1. Yatırım Gerekçeleri

i) Çevre:

2872 Sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'un yönetmelikleri; çevreyi eylemleri ile etkileyebilecek özel ya da kamu, her kurumun, uygulamaları ile ilgili mevzuatta belirlenen standartları sağlamalarını, gerekli önlemleri almalarını ve bu süreçte gereken tasarım, proje, ÇED, yatırım, uygulama aşamalarının tüm maliyetlerine katlanmaları yükümlülüğünü getirmiştir. Bu yasa uyarınca Plan'da ve Program'da kendi çevre maliyetleri, sektörel yatırımlar ve kırsal-kentsel altyapı yatırımları içinde ele alınmıştır. Bölge'de çevre sorunlarının başlıca nedenlerinden olan altyapı eksikliklerinin giderilmesi için Plan'da 321 trilyon TL tahsis edilmiştir. Bu; çevre yatırımları kapsamında düşünülmelidir. Plan'da çevre sektörüne doğrudan yatırım olarak, 1998 fiyatlarıyla, 9 trilyon TL ayrılmıştır.

Plan'ın ilk yıllarının ekonomik kriz dönemi ile çakışması nedeni ile yeni yatırım tahsisine ancak 2005 yılında başlanabilecektir.

Ayrıca, GAP-BKİ, 2002 yılında "İklim Araştırması" için 20 milyar, "Yaban Hayatının Korunması" için 40 milyar TL. ayırmış bulunmakta olup, bu yatırımlar da 2002'de tamamlanacaktır.

Çevre değerleri, bu değerlerin yönetiminde vatandaş ve devletin hak ve ödevleri ülkemiz için yeni kavramlar olup bu değerlerin yönetimine halkın talip olabilmesi, talepleri yönünde kararların alınabilmesi için baskı grubu oluşturmaları, ancak bilgilendirme ve bilinçlenme ile olanaklıdır. Bilgilendirme ve bilinçlenme halkın özel sektör, kamu sektörü, belediyelerin uygulamalarını değerlendirebilmelerine ve çevre haklarına sahip çıkabilmelerine olanak sağlayacaktır.

Bu yaklaşım doğrultusunda 9 trilyon TL, bilgilendirme, eğitim, izleme-değerlendirme, ödüllendirme ve araştırma konulu yatırımlar için kullanılacaktır.

Ödenek; GAP-BKİ sorumluluğunda yatırıma dönüştürülecektir. GAP-BKİ bunu ilgili kurumlarla işbirliği ile projelendirecektir. Bu işbirliğine STK'lar da dahildir.

Şırnak ve Siirt'e yüksek yatırım tahsisi, bu illerde Bölge, ülke, uluslararası kapsamda seminer, kısa süreli bölgesel eğitimi vererek bu illere hareketlilik sağlamak, dikkatleri daha fazla toplayabilmek içindir. Gaziantep'e yatırım ödeneğinin azlığı ise bu ilin çevre bilinçlenmesi konusunda kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek birikime sahip olmasındandır.

ii) Kentsel Kesim:

Altyapı yatırımlarının yapımında içmesuyu hizmetinin götürülmesine öncelik verilecektir. Devam eden yatırımlar hızla tamamlanacaktır. Mevcut içmesuyu şebekelerinin ıslahı yapılarak, su kaçaklarının maksimum yüzde 10 seviyesine getirilmesi, yapılacak olan yatırımlarla, 2010 yılı toplam kentsel nüfusunun yaklaşık yüzde 70'inin sağlıklı ve yeterli içme-kullanma suyuna kavuşturulması sağlanacaktır. Kişi başına su tüketimi İller Bankası standardı olan 100-250 lt/kişi/gün seviyesine getirilecektir.

Genel olarak kanalizasyon yatırımları, içmesuyu yatırımlarının tamamlanmasından sonra devreye girmektedir. Yatırım programında da bu durum dikkate alınmıştır. Ancak halen devam eden yatırımlarla Fırat ve Dicle nehirleri için kirlilik yaratma potansiyeli ve nüfusları yüksek yerleşim birimlerinin kanalizasyon yatırımlarına öncelik verilmiştir. Yatırım programı içinde bu havzadaki diğer yerleşimler yarattıkları kirlilik durumuna göre önceliklendirilmiştir. Yapılacak olan yatırımlarla Bölge'deki toplam kentsel nüfusun yaklaşık yüzde 60'ına kanalizasyon hizmeti götürülmüş olacaktır.

Kanalizasyon tesisi tamamlanan yerleşimlere atıksu arıtma tesisi yapılması öngörülmüş ve bu bağlamda atıksu arıtma tesisi yatırımları 2005 yılı itibariyle program içinde yer almıştır. Arıtma tesisi yatırımlarında devam eden işler ve atıl durumdaki arıtma tesisleri öncelikli olarak ele alınmıştır. Ayrıca, Bölge'nin en önemli doğal kaynaklarından olan Fırat ve Dicle nehirleri ile baraj göllerinin önümüzdeki yıllarda içmesuyu kaynağı olarak kullanılabilmesi için gözönüne alınarak, pis su arıtma tesisleri ile katı atık deponi tesis yatırımlarına öncelik verilmiştir. Yapılacak olan yatırımlarla dönem sonu itibariyle Bölge'deki toplam kentsel nüfusun yüzde 55'ine pis su arıtma tesisi hizmeti götürülmüş olacaktır.

Katı atık deponi tesisleri ile ilgili yatırımların 2005 yılı itibariyle başlaması öngörülmüştür.

iii) Kırsal Kesim:

Kırsal kesimde susuz ya da suyu yetersiz olan yerleşim birimleri öncelikli olmak üzere, Plan dönemi sonunda kırsal nüfusun yüzde 93'ü yeterli içmesuyuna kavuşturulmuş olacaktır.

Kırsal kesimde 2006-2010 yılları arasında kanalizasyon altyapısı pilot uygulamaları gerçekleştirilecektir.

- iv) Altyapı yatırımları için, 1989-2000 yılları arasında, her yıl sonuna kadar harcanan miktarlar yatırım programlarından çıkarılmıştır. Bütün fiyatlar 1998 fiyatlarına eskale edilmiştir. Yıllar itibariyle toplam altyapı fiyatları hesaplanmıştır.
- v) 2001 Yılı Yatırım Programı'ndaki değerler dikkate alınmıştır.
- vi) Toplam proje tutarlarından 2000 yılı sonuna kadar yapılan harcamalar düşülerek, 2001 yılı itibariyle yapılması gerekli olan harcamalar bulunmuştur. Yatırım programında bu değerler dikkate alınmıştır.
- vii) Yatırım programında yer alan projelerin, bitiş tarihleri ve yatırım tutarları, ekonomik sıkıntı nedeniyle 2 ya da 3 yıl ertelenmiş, yatırımlar daha sonraki yıllara yayılmıştır. Yeni yatırımlar finansman sıkıntısının devam edebileceği varsayımı ile gerçekçi olması bakımından 2005 yılından sonra başlatılmıştır.
- viii) 2001 Yılı Kamu Yatırım Programı'na aynen uyulmuştur.

XI.2.2. Yatırım Tabloları

Tablo XI.2.1: Bölge’de Sektörler ve Yıllar İtibariyle Altyapı Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Sektör	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam 2002-2010
Kentsel										
İçmesuyu	9 783.49	10 258.92	12 470.19	10 136.77	11 957.27	16 373.70	19 783.70	24 331.40	22 249.50	137 344.94
Kanalizasyon	3 770.00	3 955.00	4 726.00	3 728.00	4 587.00	6 205.00	7 498.00	9 224.00	12 240.00	55 933.00
Atıksu Arıtma ⁽¹⁾				2 731.00	3 144.00	4 252.00	5 138.00	6 318.00	8 385.00	29 968.00
Katı Atık		⁽²⁾		2 324.00	2 674.00	3 618.00	4 371.00	5 376.00	7 135.00	25 498.00
Kentsel Toplam	13 553.49	14 213.92	17 196.19	18 919.77	22 362.27	30 448.70	36 790.70	45 249.40	50 009.50	248 743.94
Kırsal										
İçmesuyu	6 946.00	7 286.00	5 804.00	4 580.00	5 268.00	4 374.00	5 287.00	6 502.00	18 669.00	64 716.00
Kanalizasyon					870.00	1 177.00	1 422.00	1 750.00	2 321.00	7 540.00
Kırsal Toplam	6 946.00	7 286.00	5 804.00	4 580.00	6 138.00	5 551.00	6 709.00	8 252.00	20 990.00	72 256.00
Genel Toplam	20 499.49	21 499.92	23 000.19	23 499.77	28 500.27	35 999.70	43 499.70	53 501.40	70 999.50	320 999.94

(1) 2004 yılına kadar arıtma yatırımları şebeke-arıtma olarak kanalizasyon projelerinin içinde yer almakta, 2005 yılından sonra ise kanalizasyon ve arıtma projeleri ayrı ayrı verilmektedir.

(2) 2001 Yılı Yatırım Programında katı atık projeleri 70 milyar TL olup 2002 yılında tamamlanmaktadır. Bunlar 4 adet etüt projesidir.

Tablo XI.2.2: İller İtibariyle Kırsal ve Kentsel Altyapı Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyon TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	1 178.00	1 228.00	1 000.00	2 156.20	2 954.67	3 196.87	3 451.13	5 712.98	7 860.01	28 737.86
Kent	478.00	478.00	400.00	1 556.20	2 254.67	2 568.87	2 987.17	5 007.69	6 916.13	22 646.74
Kır	700.00	750.00	600.00	600.00	700.00	628.00	463.96	705.28	943.88	6 091.12
Batman	800.00	950.00	1 000.00	1 921.56	2 160.42	676.35	1 230.20	1 531.08	4 061.50	14 331.10
Kent	200.00	300.00	500.00	1 421.56	1 372.42	629.35	1 027.90	1 318.38	1 979.50	8 749.10
Kır	600.00	650.00	500.00	500.00	788.00	47.00	202.30	212.70	2 081.99	5 582.00
Diyarbakır	5 671.37	5 476.52	3 827.00	3 930.31	5 314.33	5 454.35	5 604.71	8 572.34	21 662.83	65 513.76
Kent	3 355.37	3 026.52	1 716.00	2 652.31	3 434.33	4 756.35	5 070.42	8 012.19	12 630.36	44 653.86
Kır	2 316.00	2 450.00	2 111.00	1 278.00	1 880.00	698.00	534.28	560.16	9 032.47	20 859.90
Gaziantep	3 046.71	4 151.00	4 403.00	2 579.20	2 773.87	6 234.95	12 388.51	10 222.65	3 538.11	49 338.01
Kent	2 146.71	3 251.00	3 603.00	1 956.20	1 973.87	5 386.95	11 203.76	8 832.92	3 388.11	41 742.53
Kır	900.00	900.00	800.00	623.00	800.00	848.00	1 184.75	1 389.73	150.00	7 595.48
Kilis	1 146.27	1 266.27	1 266.27	1 325.44	1 166.06	256.02	282.31	509.26	1 356.89	8 574.79
Kent	1 066.27	1 166.27	1 166.27	1 246.44	1 166.06	256.02	256.54	478.27	835.55	7 637.67
Kır	80.00	100.00	100.00	79.00			25.77	30.99	521.35	937.11
Mardin	1 935.14	1 885.14	1 878.92	1 157.45	2 046.22	3 389.80	3 930.59	4 505.22	4 887.71	25 616.18
Kent	1 285.14	1 185.14	1 385.92	657.45	1 396.22	2 738.80	3 418.21	3 929.54	4 525.40	20 521.81
Kır	650.00	700.00	493.00	500.00	650.00	651.00	512.38	575.68	362.31	5 094.36
Siirt	250.00	250.00	200.00	95.87	473.31	748.25	1 126.94	1 713.48	3 831.33	8 689.19
Kent				95.87	473.31	748.25	929.32	1 500.78	2 038.34	5 785.87
Kır	250.00	250.00	200.00				197.62	212.70	1 792.99	2 903.31
Şanlıurfa	4 722.00	4 543.00	7 071.00	8 052.21	9 058.03	13 495.73	13 778.48	18 541.64	21 191.06	100 453.16
Kent	3 972.00	3 757.00	6 571.00	7 552.21	8 238.03	11 732.73	10 449.08	14 264.72	15 235.62	81 772.39
Kır	750.00	786.00	500.00	500.00	820.00	1 763.00	3 329.40	4 276.92	5 955.44	18 680.76
Şırnak	1 750.00	1 750.00	2 354.00	2 281.52	2 553.36	2 547.38	1 706.83	2 192.75	2 610.13	19 745.97
Kent	1 050.00	1 050.00	1 854.00	1 781.52	2 053.36	1 631.38	1 448.30	1 904.91	2 460.48	15 233.95
Kır	700.00	700.00	500.00	500.00	500.00	916.00	258.53	287.84	149.65	4 512.02
Toplam	20 499.49	21 499.92	23 000.19	23 499.77	28 500.27	35 999.70	43 499.70	53 501.40	70 999.50	320 999.94
Toplam Kent	13 553.49	14 213.92	17 196.19	18 919.77	22 362.27	30 448.70	36 790.70	45 249.40	50 009.50	248 743.94
Toplam Kır	6 946.00	7 286.00	5 804.00	4 580.00	6 138.00	5 551.00	6 709.00	8 252.00	20 990.00	72 256.00

Tablo XI.2.3: Doğrudan Çevre Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman				125	125	125	125	125	125	750
Batman				125	125	125	125	125	125	750
Diyarbakır				165	165	165	165	165	175	1 000
Gaziantep				40	40	40	40	40	50	250
Kilis				40	40	40	40	40	50	250
Mardin				180	180	180	180	180	100	1 000
Siirt				330	330	330	330	330	350	2 000
Şanlıurfa				165	165	165	165	165	175	1 000
Şırnak				330	330	330	330	330	350	2 000
Toplam				1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	9 000

XI.2.3. Proje Profilleri

XI.2.3.1. İçmesuyu Projeleri

Proje'nin Gerekçesi;

Kentsel altyapı geliştirme projelerinin, Bölge'nin beklenen büyümesiyle uyum içinde hazırlanması esas alınmış olmasına rağmen uygulamada meydana gelen sıkıntılar nedeniyle hedeflere ulaşılması gerçekleşmemiştir. Bölge'nin temel altyapı olanakları gelişmiş bölgelerin hayli gerisindedir. Hızlı nüfus artışı ve göç nedeniyle kentsel alanlarda altyapı problemleri gün geçtikçe ağırlaşmakta ve birçok sosyo-ekonomik soruna neden olmaktadır. Özellikle büyük kentlerin etrafında oluşan gecekondu türü yerleşimlerde sorunlar daha da ağırlaşmakta, çevreyle ilgili altyapı ve hizmet sunumu ise giderek artan talebi karşılayamamaktadır.

Kamu yatırımlarında kaynak ve tahsisat yetersizliğinin yanı sıra, yerel yönetimlerin kurumsal ve teknik kapasitelerinin düşük olması sonucunda, yetersiz planlama ve yönetim neden olmakta, yatırımlar içmesuyu sektöründe yoğunlaşmış olmasına rağmen, sağlıklı ve yeterli içmesuyuna erişim konusunda sıkıntılarla karşı karşıya bulunmaktadır.

Proje'nin Amacı;

Hızlı nüfus artışı ve düzensiz şehirleşme problemi olan yerleşimlerin, en temel hak ve insani gereksinim olan içmesuyuna kavuşturulması için gerekli yatırımların yapılmasıdır.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ, İller Bankası, Belediyeler, İl Özel İdareleri, DSİ ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

XI.2.3.2. Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi Projeleri

Proje'nin Gerekçesi;

Toprak ve su kaynaklarındaki kirliliğin önlenmesi ile insan ve çevre sağlığı üzerinde olumsuz etkileri azaltmaya yönelik kentsel yönetim sisteminin vazgeçilmez bileşeni olan kanalizasyon şebekeleri ve atıksu arıtma tesislerinin ağırlıklı olarak ele alınması gerekmektedir.

Belediyeler kanalizasyon sorununu, kendi imkanları çerçevesinde ve fenni olmayan yöntemlerle çözmeye çalışmaktadırlar. Özellikle kentlerdeki yeni gelişme alanlarının birçoğu kanalizasyon sistemine bağlı olmayıp, sorunlarını fosseptik çukurları gibi teknik ve sıhhi olmayan usullerle gidermektedirler. Belediye imkanları yetersiz olduğu için fosseptik çukurları zamanında temizlenememekte ve taşan pissular çevre ve insan sağlığını tehdit etmektedir.

Su havzalarını kanalizasyon suları ile çevre kirliliğinden olumsuz yönde etkilenmesini ortadan kaldırmak ve komşu ülkelerle sınıraşan sular nedeniyle meydana gelebilecek problemleri en aza indirmek için, pissu şebeke sistemleri ile arıtma tesislerinin derhal projelendirilerek, faaliyete geçirilmesi gerekmektedir. Özellikle büyük kentlerde görülen hızlı ve düzensiz kentleşme ve sınırlı mali kaynaklar, düşük kapasite ve karşılanmayan talep sorununu yaratmıştır. Kamu yatırımlarında kaynak ve tahsislerin yetersizliğinin yanısıra, yerel yönetimlerin kurumsal ve teknik kapasitelerinin düşük olması, yetersiz planlama ve yönetime yol açmış, kanalizasyon altyapısı konusunda projelendirme çalışmaları devam etmekle birlikte yatırımlarda somut bir gelişme sağlanamamıştır. Bu konulardaki yatırımlar finans sıkıntısı nedeniyle uzun yıllara yayıldığından beklenen faydanın sağlanmasında ve konulan hedeflere ulaşılmasında sıkıntılar meydana gelmektedir. Belediyelerin birçoğunda su ve kanalizasyon hizmeti sağlayan sistemler olmakla birlikte, günümüz hijyen ve teknoloji standartlarına göre, bunların çoğunun kabul edilemez olarak sınıflandırılması gerekir.

Proje'nin Amacı;

İç göç nedeniyle Bölge'de nüfusu hızla artan ve özellikle içmesuyu kaynağı olarak kullanılan baraj göl havzalarını ve ayrıca ülke sınır boyunda yer alıp sınıraşan suları kullanan (deşarj) il ve ilçe merkezlerinde, insan sağlığını tehdit eden altyapı sorunlarını çözmek üzere kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisi gibi yatırımların yapılması.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ, İller Bankası, Belediyeler, İl Özel İdareleri, DSİ ve KHGM.

XI.2.3.3. Katı Atık Projeleri

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'de yer alan yerleşimlerin katı atık yönetimi ile ilgili problemleri gün geçtikçe ağırlaşmaktadır. Evsel, sanayi ve tıbbi atıkların biriktirilme yöntemleri sağlıksız ve yetersizdir. Özellikle halkın katı atıkları kaplara koyma alışkanlığı gelişmediği için evlerin önünde veya yakınında çöp yığınları oluşmaktadır. Ekip ve ekipman yetersizliğinden halen katı atığın önemli bir bölümü günlük olarak toplanamamaktadır. Ayrıca belediyelerin sahip olduğu araçların bir kısmı bu iş için uygun değildir. Söz konusu olumsuz şartlar, özellikle yazın, çevre ve sağlığın bozulmasına, hastalıkların artmasına, sebep olmaktadır. Kısıtlı imkanlar ile toplanan atıklar fenni olmayan depolama sahalarında biriktirilmekte ve yakma, akarsu yataklarına boşaltma vb. uygunsuz yöntemler ile bertaraf edilmeye çalışılmaktadır. Artan nüfus ve tüketim kalıplarındaki toplumsal değişim ile birlikte katı atık sorunu daha da önem kazanmaya başlamıştır. Gaziantep, Bölge'de GAP-BKİ'nin yaptırmış olduğu tek düzenli katı atık depolama tesisine sahiptir.

Kentsel katı atıkların uygun biçimde biriktirilmesi, toplanması/taşınması ve uygun değerlendirme tesislerine veya noktalarına taşınması, bu noktalardaki alıcı ortamda çevresel etki yönünden sakınca yaratmayacak biçimde bertaraf edilmesi yerleşim biriminde yaşayan halkın ve çevrenin sağlığı için önemli unsurlardandır. Buna rağmen, konu ihmal edilmiş ve özellikle toplanan katı atıkların bertarafı için sağlıklı ve teknik önlemler getirilmemiştir. Bu durum ülke genelinde de birkaç uygulama dışında pek farklılık göstermemektedir.

Katı atıkların uygunsuz bertarafı, doğal olarak, koku ve gaz emisyonuna, sinek ve haşarat oluşmasına, yüzey ve yeraltı suları ile atmosferin sakıncalı bir şekilde kirlenmesine sebep olmaktadır.

Halk sağlığı ve çevrenin korunması bakımlarından büyük önem taşıyan katı atıkların yönetimi konusunda; Bölge’de yer alan yerleşimlerin sosyo-ekonomik gelişme potansiyeline bağlı olarak çağdaş çözümler üretilmesi ve Bölge’nin özellikleri dikkate alınarak teknik ve ekonomik yönden uygulanabilir, "Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği"ne uygun sistemler geliştirilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de 1983 yılında yayınlanan 2872 sayılı Çevre Kanunu’nu takiben, katı atıklar konusunda 14 Mart 1991 tarih ve 20 814 sayılı "Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği", 20 Mayıs 1999 tarih ve 21 586 sayılı "Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" ve 27 Ağustos 1995 tarih ve 22 387 sayılı "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" çıkarılmıştır. 1580 ve 3030 sayılı Belediye Kanunları’na göre belediye sınırları içinde katı atıkların toplanması-taşınması ile bertarafı ve depolanması belediyelerin sorumluluğundadır. Çevre Bakanlığı'nın çıkarmış olduğu yönetmelik çerçevesinde belediyeler katı atık sorununu ele almak zorundadır.

Proje'nin Amacı;

Bölge’de sürdürülebilir bir kalkınmaya yönelik olarak katı atık yönetiminin ele alınması ve başta il merkezlerinde olmak üzere katı atık yönetiminin yeterli hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece, insan ve çevre sağlığı konularında risklerin azaltılması öngörülmektedir.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ, İller Bankası, Belediyeler ve İl Özel İdareleri.

XI.2.3.4. Çevre Eğitimi, Bilinçlendirme-Ödüllendirme Projesi

Proje'nin Gereçesi;

Bölge halkının çevre yönetimine aktif katılımı ve çevre haklarına sahip çıkabilmeleri için yaygın ve örgün eğitimin; özellikle genç nüfus eğitiminin, çevre korumada en etkin yöntem olması.

Proje'nin Amacı;

Çevre değerlerinin korunarak, sürdürülebilir yönetiminin sağlanması, AB Ulusal Katılım Programı Çevre Bölümü’ne aktif katılım için ortam hazırlanması.

Proje Faaliyetleri;

Örgün, yaygın ve hizmetiçi eğitimde MEB, yüksek okul, üniversite, STK'lar, kamu-özel sektör, merkezi ve yerel yönetim, uluslararası kuruluşlarla işbirliği.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ koordinatörlüğünde ilgili kurumlar.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2005-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 4.5 trilyon TL.

XI.2.3.5. İzleme-Değerlendirme-Ödüllendirme Projesi

Proje'nin Gerekçesi;

Bölge'de her türlü izleme- değerlendirme faaliyeti zayıftır. Bu eksikliği gidermek için Çevre Bakanlığı'nın "Ulusal Veri Tabanı Projesi" ile "Kamu Kuruluşlarının Çevresel Performansının Ölçülmesi Projesi"ne uyumlu ve Özel Sektör Performans Ölçümünü dikkate alan bir proje uygulanması gerekmektedir. Bu araştırmaların sonucunda kamuoyu bilgilendirilecek ve başarı ödüllendirilecektir. Gerektiğinde mobil ölçüm aracı veya makine teçhizat desteği de yapılabilir.

Proje'nin Amacı;

Avrupa Çevre Ajansı normlarında veri değerlendirmesi ve Doğal Kaynak Muhasebesi'ne geçiş.

Proje Faaliyetleri;

İSO-14 000 kullanımı, kamu ve özel sektörün mevzuat gereği veri toplama ve değerlendirmesinin ve emisyon standartlarına uyum vb. performanslarının izlenmesi; katı atık yönetimi, çevre dostu üretim ve ürünün ödüllendirilmesi; doğal kaynak stokunun ve yenilenmesinin izlenmesi.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

GAP-BKİ koordinasyonunda ilgili kurumlar.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

2005-2010

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Kamu kaynağıyla, 1998 fiyatlarıyla, 4.5 trilyon TL.

XI.2.4. Proje Listeleri

Tablo XI.2.4: Kentsel İçmesuyu Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Adıyaman				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	8 150	6 663
Besni	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2008 - 2010	309	309
Çelikhan	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2008 - 2010	76	76
Gerger	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - 2010	44	44
Gölbası	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2008 - 2010	589	589
Kahta	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2006 - 2010	383	383
Samsat	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - 2010	228	228
Sincik	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - 2010	50	50
Tut	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - 2010	168	168
Adıyaman Toplam			9 997	8 510
Batman				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	1 000	919
Beşiri	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2009 - 2010	3	3
Gercüş	İçmesuyu Islah Çalışmaları	2009 - 2010	72	72
Hasankeyf	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2009 - 2010	50	50
Kozluk	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2009 - ----	257	126
Sason	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2009 - 2010	36	36
Batman Toplam			1 417	1 206
Diyarbakır				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	14 212	13 097
Bismil	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	960	800
Çermik	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	290	290
Çınar	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - ----	502	200
Çüngüş	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	230	230
Dicle	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	118	118
Eğil	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	154	154
Ergani	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2002 - 2003	220	220
Hani	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - ----	495	200
Hazro	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	61	61
Kocaköy	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	31	31
Kulp	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	36	36
Lice	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	20	20
Silvan	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	1 907	1 037
Diyarbakır Toplam			19 237	16 494
Gaziantep				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	52 192	27 580
Araban	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	261	261
İslahiye	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2006 - 2010	512	512
Karkamış	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2006 - 2007	4	4
Nizip	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	92	92
Nurdağı	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	152	152
Oğuzeli	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2006 - 2010	123	144
Yavuzeli	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2006 - 2010	60	60
Gaziantep Toplam			53 397	28 805
Kilis				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	6 783	5 774
Kilis Toplam			6 783	5 774

Tablo XI.2.4'ün Devamı

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Mardin				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	2 337	2 231
Derik	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	372	372
Kızıltepe	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	4 978	4 772
Mazıdağı	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	229	229
Midyat	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	2 038	1 147
Dargeçit	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	169	169
Nusaybin	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	2 679	1 934
Ömerli	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	155	155
Savur	İçmesuyu Islah Çalışmaları	2005 - 2010	77	77
Yeşilli	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2005 - 2010	50	50
Mardin Toplam			13 085	11 137
Siirt				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	1 355	1 355
Aydınlı	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - 2010	18	18
Baykan	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - ----	740	353
Eruh	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2008 - 2010	50	50
Kurtalan	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	145	145
Pervari	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2008 - 2010	22	22
Şirvan	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2008 - 2010	271	271
Siirt Toplam			2 602	2 215
Şanlıurfa				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - ----	51 899	52 230
Akçakale	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	361	361
Birecik	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	843	843
Bozova	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	689	689
Ceylanpınar	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	376	376
Halfeti	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	61	61
Harran	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	123	123
Hilvan	İçmesuyu Şebeke İnşaatı	2007 - 2010	154	154
Siverek	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	2 053	1 481
Suruç	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ---	2 202	1 084
Viranşehir	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	3 839	2 496
Şanlıurfa Toplam			62 600	59 898
Şırnak				
Merkez	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - 2010	1 134	1 134
Beytüşşeb	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	229	229
Cizre	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - 2010	1 140	1 140
Güçlükon	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	131	131
İdil	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	190	190
Silopi	İçmesuyu Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	994	416
Uludere	İçmesuyu Islah Çalışmaları	2005 - 2010	65	65
Şırnak Toplam			3 882	3 305
Genel Toplam			173 000	137 345

Tablo XI.2.5: Kırsal İçmesuyu Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	5 204
Batman	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	5 235
Diyarbakır	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	19 333
Gaziantep	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2009	6 907
Kilis	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	879
Mardin	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	4 099
Siirt	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	2 609
Şanlıurfa	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	16 305
Şırnak	Köy İçmesuyu Yapımı	2002 - 2010	4 144
Genel Toplam			64 715

Tablo XI.2.6: Kentsel Kanalizasyon Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Adıyaman				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	4 943	2 120
Besni	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	726	440
Çelikhan	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	104	104
Gerger	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	40	40
Gölbaşı	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	3 936	2 500
Kahta	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - 2010	1 543	1 543
Samsat	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	134	134
Sincik	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	50	50
Tut	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	97	97
Adıyaman Toplam			11 573	7 028
Batman				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - 2006	3 376	2 429
Beşiri	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	74	0
Gercüş	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	83	0
Hasankeyf	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	45	0
Kozluk	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	350	0
Sason	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - ----	72	0
Batman Toplam			3 999	2 429
Diyarbakır				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - -----	14 369	7 736
Bismil	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - -----	2 746	2 583
Çermik	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	252	252
Çınar	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	167	167
Çüngüş	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	44	44
Dicle	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	128	128
Eğil	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	41	41
Ergani	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2006 - 2010	303	303
Hani	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	118	118
Hazro	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	60	60
Kocaköy	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	42	42
Kulp	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	91	91
Lice	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	61	61
Silvan	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2006 - -----	1 490	466
Diyarbakır Toplam			19 912	12 092

Tablo XI.2.6'nın Devamı

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Gaziantep				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2002 - -----	12 856	7 751
Araban	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	180	180
İslahiye	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	806	384
Karkamış	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	0	0
Nizip	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	887	517
Nurdağı	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	101	101
Oğuzeli	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	136	136
Yavuzeli	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	54	54
Gaziantep Toplam			15 020	9 122
Kilis				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	1 146	696
Kilis Toplam			1 146	696
Mardin				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	1 412	652
Derik	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	270	270
Kızıltepe	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	2 280	1 343
Mazıdağı	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	99	99
Midyat	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	1 343	646
Dargeçit	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	114	114
Nusaybin	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	1 043	752
Ömerli	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	67	67
Savur	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	82	82
Yeşilli	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	129	129
Mardin Toplam			6 839	4 154
Siirt				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	1 963	938
Aydınlar	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	25	25
Baykan	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	131	131
Eruh	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	106	106
Kurtalan	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	230	230
Pervari	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	64	64
Şirvan	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	93	93
Siirt Toplam			2 613	1 587
Şanlıurfa				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2006 - -----	9 180	4 719
Akçakale	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	310	310
Birecik	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2002 - 2010	1 587	1 587
Bozova	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	269	269
Ceylanpınar	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	299	299
Halfeti	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	54	54
Harran	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	87	87
Hilvan	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	143	143
Siverek	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	1 310	684
Suruç	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	815	500
Viranşehir	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - -----	2 092	1 152
Şanlıurfa Toplam			16 146	9 805
Şırnak				
Merkez	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2002 - -----	6 212	2 221
Beytüşşeb	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2007 - 2010	82	82
Cizre	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2002 - 2010	3 312	3 312

Tablo XI.2.6'nın Devamı

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Güçlükön	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - 2010	57	57
İdil	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - 2010	2 170	2 170
Silopi	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2002 - 2010	1 070	1 070
Uludere	Kanalizasyon Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2007 - -----	1 951	110
Şırnak Toplam			14 853	9 021
Genel Toplam			92 100	55 934

Tablo XI.2.7: Kırsal Kanalizasyon Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	Köy Kanalizasyon Yapımı	2006 - 2010	887
Batman	Köy Kanalizasyon Yapımı	2007 - 2010	347
Diyarbakır	Köy Kanalizasyon Yapımı	2006 - 2010	1 527
Gaziantep	Köy Kanalizasyon Yapımı	2006 - 2010	688
Kilis	Köy Kanalizasyon Yapımı	2009 - 2010	58
Mardin	Köy Kanalizasyon Yapımı	2006 - 2010	995
Siirt	Köy Kanalizasyon Yapımı	2008 - 2010	294
Şanlıurfa	Köy Kanalizasyon Yapımı	2006 - 2010	2 376
Şırnak	Köy Kanalizasyon Yapımı	2007 - 2010	368
Genel Toplam			7 540

Tablo XI.2.8: Kentsel Pissu Arıtma Tesisi Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Adıyaman				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	1979 - 2010	2 151	2 151
Besni	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	504	504
Çelikhan	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	424	424
Gölbaşı	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	1992 - 2010	461	461
Kahta	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	1998 - 2010	511	511
Adıyaman Toplam			4 051	4 051
Batman				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	1973 - ----	4 023	2 793
Batman Toplam			4 023	2 793
Diyarbakır				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	9 979	4 867
Bismil	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	1995 - 2010	1 495	1 495
Silvan	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - 2010	1 035	1 035
Diyarbakır Toplam			12 509	7 397
Gaziantep				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	4 512	3 111
Gaziantep Toplam			4 512	3 111
Kilis				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2006 - ----	1 040	540
Kilis Toplam			1 040	540
Mardin				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	980	418
Derik	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	449	172
Kızıltepe	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve Islah Çalışmaları	2005 - ----	1 583	890

Tablo XI.2.8'in Devamı

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Midyat	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2005 - ----	561	428
Nusaybin	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2005 - ----	724	498
Mardin Toplam			4 297	2 407
Siirt				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2006 - ----	1 363	698
Baykan	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2006 - ----	81	51
Eruh	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2006 - ----	64	30
Kurtalan	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2006 - ----	160	118
Şirvan	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2006 - ----	65	35
Siirt Toplam			1 733	932
Şanlıurfa				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	1982 - -----	9 098	6 910
Şanlıurfa Toplam			9 098	6 910
Şırnak				
Merkez	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	1992 - -----	1 946	1 088
Cizre	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	1993 - -----	885	445
İdil	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2005 - ----	160	80
Silopi	Pissu Arıtma Tesisi Şebeke İnşaatı ve İslah Çalışmaları	2005 - ----	428	214
Şırnak Toplam			3 418	1 827
Genel Toplam			44 681	29 968

Tablo XI.2.9: Kentsel Katı Atık Deponi Tesisi Yatırımları**(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)**

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Adıyaman				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	2 853	2 853
Kahta	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	950	205
Adıyaman Toplam			3 803	3 058
Batman				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	2 898	2 321
Batman Toplam			2 898	2 321
Diyarbakır				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	7 188	7 188
Bismil	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	1 346	1 346
Silvan	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	932	137
Diyarbakır Toplam			9 466	8 671
Gaziantep				
Nizip	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	704	704
Gaziantep Toplam			704	704
Kilis				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	780	627
Kilis Toplam			780	627
Mardin				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	813	813
Kızıltepe	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	1 730	1 730
Nusaybin	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	969	282
Mardin Toplam			3 512	2 825

Tablo XI.2.9'un Devamı

Yer	Proje	Başlama ve Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	Toplam (2002-2010)
Siirt				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	1 308	1 052
Siirt Toplam			1 308	1 052
Şanlıurfa				
Merkez	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - 2010	5 073	5 073
Viranşehir	Katı Atık Deponi Tesisi	2005 - ----	1 196	86
Şanlıurfa Toplam			6 269	5 159
Şırnak				
Merkez		2005 - 2010	606	606
Cizre		2005 - ----	739	475
Şırnak Toplam			1 345	1 081
Genel Toplam			30 085	25 498

XI.3 Sanayi Altyapısı

XI.3.1. Yatırım Gerekçeleri

Bölge’de, 2010 yılı itibarı ile yaklaşık 309 bin kişinin imalat sanayi sektöründe istihdamı öngörülmektedir. Bu istihdamın altyapılı ve donatılı çalışma alanlarında iş imkanı bulması, Plan döneminde yapımı süren organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin tamamlanması, bunlara ek olarak Kilis ve Cizre’de organize sanayi bölgeleri inşa edilmesi öngörülmektedir. Bu iki kentte 2010 yılı imalat sanayi istihdamının sırası ile yaklaşık 10 bin kişi ile 3 bin kişi olacağı ve bu istihdamın organize çalışma alanları talep edeceği hesaplanmıştır. Ayrıca, Bölge İllerinde 10 işgücü istihdam eden işyerlerinin küçük sanayi sitelerinde yer alması Plan’ın bir diğer öngörüsüdür. 2010 yılına kadar yaklaşık 2.5 bin yeni ünitenin yapılması hedeflenmektedir. Küçük sanayi sitelerinde yer alacak ünite adetleri, Plan kapsamında geliştirilen “İstihdam ve Nüfusun Mekansal Dağılımı Modeli” sonuçlarına göre her bir il için öngörülmüştür.

XI.3.2. Yatırım Tabloları

Tablo XI.3.1: İmalat Sanayi Altyapısı Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	239.4	232.9	214.9	342.4	330.1	330.1	302.9	154.6	127.4	2 275
Batman	178.6	194.8	392.1	144.2				59.7	59.7	1 029
Diyarbakır	356.7	389.2	476.6	774.9	400.6	400.6	214.9	234.7	234.7	3 483
Gaziantep	537.9	586.7	507.5	556.1	1 350.1	1 420.6	1 579.9	1 550.6	1 420.6	9 509
Kilis	236.5	281.8	328.1	270.2	164.2	26.5	65.2	65.2	65.2	1 503
Mardin	278.5	303.4	371.5	444.6	175.3	175.3	74.1	79.7	79.7	1 982
Şanlıurfa	128.3	139.5	170.9	179.7	485.3	485.3	432.8	432.8	341.3	2 796
Siirt	207.5	231.6	89.4	2.9	58.6	58.6	58.6	58.6	64.3	830
Şırnak	36.7	40.0	48.9	84.9	35.8	103.0	271.3	364.1	107.1	1 092
Toplam	2 200	2 400	2 600	2 800	3 000	3 000	3 000	3 000	2 500	24 500

XI.3.3. Proje Profilleri

XI.3.3.1. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

Proje’nin Gerekçesi;

Bölge’de, 2010 yılı itibarı ile yaklaşık 309 bin kişinin imalat sanayi sektöründe istihdamı öngörülmektedir ve bu istihdamın organize çalışma alanları talep edeceği düşünülmektedir.

Proje’nin Amacı;

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri ile imalat sanayinin, altyapısı tamamlanmış alanlarda çevre sorunlarını en aza indirecek biçimde konumlandırılması, tesislerin birlikte yer almaları ile ölçek ve yığılma ekonomileri oluşturulması, planlı kentsel gelişmeyi yönlendirmek amaçlanmaktadır.

Proje Faaliyetleri;

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin, planlama, projelendirme ve yapım aşamalarından oluşan faaliyet dizisi ile elde edilecektir.

Proje Uygulamasından Sorumlu Kuruluşlar ve Organizasyon;

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, müteşebbis heyetler ve kooperatifler tarafından gerçekleştirilecektir.

Başlama ve Bitiş Tarihi;

Tablo XI.3.2’de verilmiştir.

Proje Kaynağı ve Bütçe;

Plan döneminde 24.5 trilyon TL tutarında yatırım öngörülmektedir. Yatırımlar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından karşılanacaktır. Ayrıca, müteşebbis heyet veya kooperatifler de, arsa ve/veya altyapı konularında yatırımlara katılacaklardır.

XI.3.4. Proje Listeleri

Tablo XI.3.2: İmalat Sanayi Altyapısı Kamu Yatırımlarının Yıllara ve İllere Göre Dağılımı

(1998 Fiyatlarıyla, Milyon TL)

İl	Yatırımın Türü	Adı	Başlama ve Bitiş Tarihi	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	KSS	Besni	1991-2008	129 964	122 312	130 748	175 514	175 514	175 514	148 364			1 057 930
Adıyaman	KSS	Gölbası	1993-2005	68 604	69 386	69 984	116 019						323 993
Adıyaman	OSB	Merkez I	1991-2004	40 829	41 268	14 252							96 349
Adıyaman	Münferit KSS (154 Birim)		2005-2010				50 887	154 614	154 614	154 614	154 614	127 385	796 728
Adıyaman İli Toplamı				239 397	232 966	214 984	342 420	330 128	330 128	302 978	154 614	127 385	2 275 000
Diyarbakır	KSS	Merkez III Oto	1995-2007	132 128	144 140	176 542	185 588	185 588	185 588				1 009 574
Diyarbakır	OSB	Merkez	1991-2005	224 599	245 017	300 096	374 378						1 144 090
Diyarbakır	Münferit KSS (260 Birim)		2005-2010				214 970	214 970	214 970	214 970	234 729	234 727	1 329 336
Diyarbakır İli Toplamı				356 727	389 157	476 638	774 936	400 558	400 558	214 970	234 729	234 727	3 483 000
Gaziantep	KSS	Nizip II	1985-2002	31 190	34 025	41 674	51 989						158 878
Gaziantep	KSS	Merkez (Ayakkabıcılar)		58 724	64 062	78 463	97 885						299 134
Gaziantep	KSS	Merkez (25 Aralık)		78 151	85 256	83 846	150 841						398 094
Gaziantep	KSS	Nurdağı	1999-2005	49 732	54 212	66 449	82 897						253 290
Gaziantep	OSB	Merkez IV	1998-2005										
Gaziantep	OSB	Merkez (I+II) (Aritma)	1996-2004	216 613	236 305	98 787							551 705
Gaziantep	KSS	Nizip	1997-2005	103 457	112 861	138 232	172 449						526 999
Gaziantep	Münferit KSS (1420 Birim)		2006-2010					1 350 144	1 420 581	1 579 977	1 550 619	1 420 579	7 321 900
Gaziantep İli Toplamı				537 867	586 721	507 451	556 061	1 350 144	1 420 581	1 579 977	1 550 619	1 420 579	9 509 000
Mardin	KSS	Kızıltepe	1984-2005	85 606	93 388	114 381	142 694						436 069
Mardin	KSS	Nusaybin	1990-2005	66 875	72 955	89 355	111 473						340 658
Mardin	KSS	Merkez II	1994-2007	72 039	78 588	96 254	101 186	101 186	101 186				550 439
Mardin	KSS	Midyat	1995-2005	53 545	58 453	71 544	89 253						272 795
Mardin	OSB	Merkez (Aritma)	1998-2002	398									398
Mardin	Münferit KSS (74 Birim)		2006-2010					74 097	74 097	74 097	79 675	79 675	381 641
Mardin İli Toplamı				278 463	303 384	371 534	444 606	175 283	175 283	74 097	79 675	79 675	1 982 000
Siirt	KSS	Merkez (Altyapı)	1997-2003	11 484	17 766								29 250
Siirt	OSB	Merkez	1991-2004	195 994	213 812	89 383							499 189
Siirt	Münferit KSS (60 Adet)		2005-2010				2 930	58 581	58 580	58 580	58 580	64 310	301 561
Siirt İli Toplamı				207 478	231 578	89 383	2 930	58 581	58 580	58 580	58 580	64 310	830 000

Tablo XI.3.2'nin Devamı

İl	Yatırımın Türü	Adı	Başlama ve Bitiş Tarihi	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Şanlıurfa	KSS	Birecik	1997-2007	127 904	139 532	170 898	179 655	179 655	179 655				977 299
Şanlıurfa	OSB	Merkez I (Arıtma)	1998-2002	398									398
Şanlıurfa	OSB	Merkez II (Tevsi)	1998-2005										
Şanlıurfa	Münferit KSS (356 Adet)		2006-2010					305 655	305 655	432 839	432 839	341 315	1 818 803
Şanlıurfa İli Toplamı				128 302	139 532	170 898	179 655	485 310	485 310	432 839	432 839	341 315	2 796 000
Batman	OSB	Merkez	1991-2004	92 064	100 433	276 469							468 966
Batman	KSS	Örnek	1991-2005	86 519	94 384	115 601	144 216						440 720
Batman	Münferit KSS (24 Adet)		2009-2010								59 657	59 657	119 314
Batman İli Toplamı				178 583	194 817	392 070	144 216				59 657	59 657	1 029 000
Şırnak	KSS	Cizre	1998-2005	36 669	40 003	48 995	61 123						186 790
Şırnak	OSB	Merkez	1998-2001										
Şırnak	OSB	Cizre	2005-2009				23 826	23 826	47 652	164 207	256 935		516 446
Şırnak	Münferit KSS (76 Adet)		2006-2010					11 963	55 381	107 140	107 140	107 140	388 764
Şırnak İli Toplamı				36 669	40 003	48 995	84 949	35 789	103 033	271 347	364 075	107 140	1 092 000
Kilis	KSS	Merkez (Yeni)	1986-2004	172 910	188 630	78 856							440 396
Kilis	KSS	Merkez (Pekmez,Helva)	1997-2005	63 604	69 386	84 984	106 020						323 994
Kilis	OSB	Merkez	2003-2006		23 826	164 207	164 207	164 207					516 446
Kilis	Münferit KSS (42 Adet)		2006-2010						26 527	65 212	65 212	65 212	222 163
Kilis İli Toplamı				236 514	281 842	328 047	270 227	164 207	26 527	65 212	65 212	65 212	1 503 000
Bölge Toplamı				2 200 000	2 400 000	2 600 000	2 800 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	2 500 000	24 500 000

XI.4 Diğer Kamu Hizmetleri (İktisadi)

XI.4.1. Yatırım Gerekçeleri

İktisadi ve sosyal sektörlerdeki yatırımların yapılabilmesi ve nemalarının alınabilmesi genel idari, güvenlik ve benzeri hizmetlerin etkinlikle yerine getirilmesine bağlıdır. Bunların, tesis ve donanım ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir.

XI.4.2. Yatırım Tabloları

Tablo XI.4.1: Diğer Kamu Hizmetleri Yatırımları

(1998 Fiyatlarıyla, Milyar TL)

İl	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam (2002-2010)
Adıyaman	807.3	664.1	661.7	651.2	618.2	640.1	644.6	645.8	666.9	6 000
Batman	1 318.7	1 084.7	1 080.7	1 063.6	1 009.7	1 045.5	1 052.9	1 054.9	1 089.4	9 800
Diyarbakır	1 318.7	1 084.7	1 080.7	1 063.6	1 009.7	1 045.5	1 052.9	1 054.9	1 089.4	9 800
Gaziantep	1 076.7	885.4	882.2	868.3	824.2	853.5	859.5	861.1	889.3	8 000
Kilis	538.2	442.7	441.1	434.1	412.1	426.7	429.8	430.6	444.6	4 000
Mardin	1 318.7	1 084.7	1 080.7	1 063.6	1 009.7	1 045.5	1 052.9	1 054.9	1 089.4	9 800
Siirt	1 318.7	1 084.7	1 080.7	1 063.6	1 009.7	1 045.5	1 052.9	1 054.9	1 089.4	9 800
Şanlıurfa	1 076.5	885.4	882.2	868.3	824.2	853.5	859.5	861.1	889.3	8 000
Şırnak	1 324.9	1 089.7	1 085.8	1 068.6	1 014.4	1 050.4	1 057.9	1 059.8	1 094.5	9 846
Toplam	10 098	8 306	8 276	8 145	7 732	8 006	8 063	8 078	8 342	75 046

T.C. BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

Merkez: Willy Brandt Sokak No: 5 Çankaya ANKARA
Tel: (0.312) 442 23 24 (Pbx) Fax: (0.312) 440 13 84

Bölge Müdürlüğü: Şanlıurfa Tüneli Çıkış Ağızı, P.K.155.63000 ŞANLIURFA
Tel: (0.414) 314 17 50 (3 Hat) Fax: (0.414) 313 50 73

E-mail: gap@gap.gov.tr

İnternet: www.gap.gov.tr